

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

SAYI 21 | MART

2011

3 AYLIK

ISSN 1307-0347

10.yıl

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

- Makro Finansal Çerçeve
- Finansal Sektördeki Gelişmeler
- Risk, Sermaye ve Kârlılık Değerlendirmesi

**BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

MART 2011 – SAYI 21

Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

Bu Rapor, kamuoyunu bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgilere dayanarak alınacak kararların sonuçlarından BDDK sorumlu tutulamaz. Rapordan, kaynak gösterilmek suretiyle kısmen alıntı yapılabilir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Adına

Sahibi: TEVFIK BİLGİN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: FARUK DEMİR

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Atatürk Bulvarı No: 191 06680 Kavaklıdere Ankara-Türkiye

STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANLIĞI

Tel: (312) 455 65 29, Faks: (312) 424 08 74

İnternet Sitesi: www.bddk.org.tr , e-posta: fpr@bddk.org.tr

Bu yayın tüm içeriği ile BDDK internet sayfasında yer almaktadır.

BDDK AROKS Doküman Merkezinde 100 adet basılmıştır.

Basım Tarihi: 08 Haziran 2011

ISSN (Basılı) : 1307-0347

ISSN (Online) : 1307-0355

AÇIKLAMA

- Temel amaçlarından biri **finansal piyasalarda güven ve istikrarı sağlamak** olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, finansal sektörde yaşanan önemli gelişmelere, bankalar ve finansal holding şirketleri ile finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin performanslarına dair değerlendirmeleri içeren bu süreli **Raporu**, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 97 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre; yayımlamaktadır.
- **Finansal Piyasalar Raporunun** bu sayısı üç bölümden oluşmaktadır. Makro finansal çerçeve bölümünde, küresel ve ulusal ekonomik gelişmelere, finansal sektördeki gelişmeler bölümünde, para ve sermaye piyasalarındaki gelişmelere ve bankalar ile finansal kiralama, faktoring, tüketici finansman kuruluşlarının ve varlık yönetim şirketlerinin sektör bazında performans analizine, son bölümde ise bankaların risklilik düzeyine, sermaye yeterliliğine ve kârlılık analizine dair değerlendirmeler ile senaryo analizlerine yer verilmektedir.
- **Finansal Piyasalar Raporunda** yer alan bankalara ilişkin veriler aksi belirtilmedikçe, bankaların yurt içi şubelerinin yanı sıra yurt dışı şubelerini de kapsamakta olup toplulaştırılarak sunulmaktadır.
- BDDK, bu **Raporda** sunulan tablo ve grafiklerde yer alan verilerin kalitesini ve doğruluğunu sağlamak amacıyla gerekli önlemleri almaktadır. Bununla birlikte Kurum, bu yayın aracılığıyla sunulan verilerin kesin, doğru, tam olduğu konusunda her hangi bir taahhütte bulunmamakta ve söz konusu bilgilerden dolayı her hangi bir yasal yükümlülük kabul etmemektedir.
- **Finansal Piyasalar Raporunun** herhangi bir sayısında yer alan dönemsel bir bilgi, takip eden sayılarda çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.
- **Rapor**, BDDK Veritabanından 30 Mayıs 2011 tarihi itibarıyla alınmış olan verilere dayalı olarak hazırlanmıştır. Bu tarihten sonraki güncellemeler **Raporun** kapsamı dışındadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Küresel büyüme, kriz öncesi performansına ulaşırken, ekonomik bölgeler arasındaki ayrışma derinleşmektedir. IMF, 2011 yılında büyüme hızının gelişmiş ekonomiler için %2,5, gelişmekte olan ekonomiler için %6,5 ve küresel büyüme hızının %4,5 olacağını öngörmektedir. Küresel kriz sonrası belirginleşen büyüme performanslarındaki bu farklılaşmanın, ekonomik ve finansal istikrar için bir risk unsuru olan küresel dengesizlikleri beslediği iddia edilmektedir. Bu dönemde küresel ekonomik görünüm açısından öne çıkan risk alanlarından bir diğeri ürün ve enerji fiyatlarındaki artışın hızlanmasıdır. Bu fiyat artışları, öncelikle gelişmekte olan ekonomiler olmak üzere, dünya genelinde enflasyonist baskılar yaratmaya başlamıştır. Ayrıca, başta Avrupa bölgesi olmak üzere bazı gelişmiş ekonomilerde artan ülke riskleri olduğu da gözlenmektedir. Bu ekonomilerde bankacılık sisteminin hâlâ sermaye yeterliliği konusunda sıkıntılı olması ve hanehalkı borçluluğunun yüksek seviyesi temel kırılganlıklar olarak değerlendirilmektedir. Ekonomik ayrışmanın ve güçlü küresel sermaye akımlarının, gelişmekte olan ekonomilerin varlık piyasalarında fiyat artışlarına neden olması ve bu ekonomilerdeki ısınma olasılığı bir diğer risk alanı olarak görülmektedir. Tüm bu riskleri etkili bir şekilde yönetebilmek, ulusal ve uluslar arası düzeyde yüksek politika koordinasyonunu gerektirmektedir.

2011 yılının ilk çeyreğine ait iktisadi göstergeler ve Mayıs 2011 itibarıyla açıklanan diğer öncü veriler Türkiye'nin gelişmiş ekonomilerle olan pozitif ayrışmasının sürdüğünü ve 2010 yılının son çeyreğinin altında olmakla birlikte, bu orana yakın bir büyüme performansının olabileceğini göstermektedir. Maliye, para, borçlanma politikalarının ve güçlü finansal sistemin üzerinde kurulu olan finansal istikrar sayesinde oluşan büyüme ortamı, büyük ölçüde güçlü iç talep tarafından desteklenmeye devam etmektedir. Reel ve tüketici kesimin beklentilerindeki iyimserlik algısı devam etmekte, işgücü piyasasındaki katılığın gevşeme eğilimini koruduğu gözlenmektedir. Özel kesim yatırımları ve tüketim talebi ve sermaye hareketlerinin bollaşmasıyla artan dış kaynak kullanımının beraberinde getirdiği dış ticaret açığına bağlı olarak oluşan cari açık riskinin, 2011'in ilk aylarında da devam ettiği görülmektedir. Söz konusu kırılganlık kaynağına yönelik alınan tedbirlerin hissedilmeye başlanmakta olduğu, net sonuçlarının ise 2011 yılının ikinci yarısında ortaya çıkması öngörülmektedir. Risklerin yönetilebilir olduğu değerlendirilmekle birlikte, ihtiyaç duyulması halinde yeni tedbirlerin gündeme gelme olasılığı bulunmaktadır.

Finansal sektörün toplam aktifleri 2010 yılsonuna göre %5,4 artarak Mart 2011 itibarıyla 1.4 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Finansal sektörün toplam aktiflerinde bankacılık sektörünün %77,2 olarak gerçekleşmiş ve en büyük sektör olmayı sürdürmüştür. Finansal kiralama şirketlerinin sayısında finansal şartlar ve intibak sürecine uyum sağlayamama nedenleriyle rasyonalizasyon yaşanmıştır. Finansal sektöre erişim kanalları bankacılık sektörü ağırlıklı olarak büyümektedir. Bankacılık sektöründe yılsonuna göre 144 yeni şube eklenmiş, istihdam edilen personel 1.675 kişi artmıştır. Finansal sektörün en büyük müşteri kitlesi mudiler olmaya devam etmiştir. Hayat dışı poliçeleri ve hayat poliçelerindeki artışa paralel olarak toplam sigorta poliçe sayıları da artmıştır. Kredi müşteri sayısındaki artış devam ederken yılsonuna göre 782 kişi artmıştır. Yatırım portföyleri incelendiğinde; yurt içi yerleşiklerin TL mevduat ve hisse senedi tercihinin arttığı, yine yatırım fonları ve DİBS'in payı artarken DTH payının azaldığı görülmüştür.

Mart 2011 itibarıyla bankacılık sektörünün toplam aktifleri son üç aylık dönemde %3,9 artarak 1. trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Sektördeki aktif büyümesi kredi kaynaklı olup; söz konusu büyümeye kredilerin katkısı 3,8; bankalar, TCMB ve piyasalardan alacaklar kaleminin katkısı 1,6 puan olurken, menkul kıymetler portföyü 0,9, nakit değerler 0,1, diğer aktifler 0,6 puanlık negatif katkı yapmıştır. Sektörün kaynaklarındaki istikrarlı büyüme devam ederken, ihraç edilen menkul kıymetlerde son üç aylık dönemdeki yüksek büyüme dikkat çekmektedir.

Finansal sağlamlık göstergelerinin Mart 2011 itibarıyla görünümü olumlu ve istikrarlı bir yapı arz etmektedir. Sektörün sermaye yeterliliği oldukça yüksek bir düzeydedir. Aktif kalitesindeki artış devam etmektedir. Sektörün kârlılık göstergelerinde son üç aylık dönemde hafif bir düşme yaşanmıştır. Sektörün likiditesinde azalma yönündeki eğilim devam etmekle birlikte risk arz

edebilecek bir yapı bulunmamakta, kur riski yönetilebilir görünümünü korumaktadır. Dış piyasalardan sağlanan krediler artmaya devam etmiş ve Mart 2011'de 24,2 milyar dolar olmuştur. Bilanço dışı işlemlerin Mart 2011 itibarıyla toplam aktiflere oranı %116,5'e yükselmiştir.

Tablo: Bankacılık Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

%	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Yasal Özkaynak/Risk Ağırlıklı Varlıklar	23,7	21,9	18,9	18	20,6	20,0	19,2	19,3	19,0	18,0
Birinci Kuşak Sermaye/Risk Ağırlıklı Varlıklar	24,3	21,3	18,3	17,2	18,6	18,1	17,5	17,5	17,0	16,4
Takipteki Alacaklar (Net)/Özkaynak	1,6	1,5	1,8	3,3	3,2	3,1	2,8	2,7	2,4	2,2
Takipteki Alacaklar/Brüt Krediler	4,7	3,7	3,5	3,7	5,3	4,9	4,4	4,3	3,7	3,2
Aktif Kârlılığı	2,7	3,2	3,3	2,5	3,3	3,9	3,6	3,2	3,0	2,8
Özkaynak Kârlılığı	20,4	27,1	26,6	20	26,4	31,3	28,6	25,2	22,3	20,7
Net Faiz Gelirleri (Faiz Marjı)/Brüt Gelir	60,5	60,4	61,0	64,7	67,1	63,8	62,0	61,1	61,5	55,6
Faiz Dışı Giderler/Brüt Gelir	49,2	46,2	44,9	47,6	38,1	37,3	39,9	42,4	43,4	43,2
Likit Varlıklar/Toplam Varlıklar			54,1	45,3	48,3	48,7	47,5	47,2	47,1	44,0
Likit Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar			93,7	75,2	80,1	80,3	75,8	75,8	77,3	74,8
Yabancı Para Açık Pozisyonu/Özkaynak	4,6	4,4	2,4	1,7	-0,3	-0,4	0,6	-1,5	0,1	0,3

Bankacılık dışı finansal kesimin toplam aktifleri, büyüme eğilimini 2011 yılının birinci çeyreğinde de sürdürmüştür. Buna göre, varlık yönetimi şirketleri, tüketici finansman şirketleri, faktoring şirketleri ve finansal kiralama şirketlerinin toplam aktifleri, Mart 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre, sırasıyla %64,8, %42,1, %29,8 ve %10,5 oranında artmıştır. Bankacılık dışı finansal kesim içindeki paya bakıldığında, aktifin büyüme performansı paralelinde, finansal kiralama sektörü ile faktoring sektörünün payı azalırken, varlık yönetimi şirketleri ve tüketici finansman şirketlerinin payı artmaktadır. Bankacılık dışı finansal kesimin kârlılığı değerlendirildiğinde ise, finansal kiralama, faktoring ve tüketici finansman şirketlerinin net dönem kârında artış görülürken, varlık yönetimi şirketlerinin net dönem kârının zayıfladığı gözlemlenmektedir. Özkaynak bakımından bankacılık dışı finansal kesimin tümünde artış eğilimi bu dönemde de devam etmektedir. 2011 yılının ilk çeyreğinde sektörde zarar eden şirket sayısının azalması ise olumlu bir diğer gelişmedir.

Tablo: Bankacılık Sektörünün Risk Değerlendirmesi

	Aralık 2010	Mart 2011	Gelecek Döneme İlişkin Beklentiler
Kredi Riski	Aşağı Yönlü	Aşağı Yönlü	Kredilerin takibe düşme hızının gözle görülür bir şekilde azalması nedeniyle kredi kalitesindeki düzelmenin devam etmesi
Piyasa Riski	Durağan	Durağan	Ticari portföydeki DİBS ile Eurobond ağırlığının sürmesi ve kur riskinin kabul edilebilir düzeyde devam etmesi
Türev İşlemler	Durağan	Durağan	Türev işlemlerde tezgah üstü işlemlerin payının devam etmesi
Yapısal Faiz Oranı Riski	Yukarı Yönlü	Yukarı Yönlü	Kısa vadede faize duyarlı varlık ve yükümlülükler arasındaki açığın devam etmesi
Likidite Riski	Yukarı Yönlü	Yukarı Yönlü	1 inci ve 2 nci vade dilimine ilişkin yabancı para ve toplam likidite oranlarının yükselmesi
Yoğunlaşma Riski	Durağan	Durağan	Kredilerin yoğunlaşmasında önemli bir değişim gözlenmemesi

Risk faktörlerinde 2011 yılının ilk çeyreğinde yaşanan gelişmeler, bankacılık sektörüne ilişkin risk görünümünde piyasa riski, türev işlemlerden kaynaklanan riskler ve yoğunlaşma riskinde mevcut risklilik düzeyinin sürdüğü ve kredi riskinde risklilik düzeyinin aşağıya yönlü hareketinin devam ettiğini göstermektedir. Stres testi sonuçlarına göre yapısal faiz oranına ilişkin risklerin yukarı yönlü hareketi sürmektedir. Ayrıca, 1 inci ve 2 nci vade dilimine ilişkin yabancı para ve toplam likidite oranlarının daha da düşmesi likidite riskine ilişkin risk görünümünün yukarı yönlü olduğunu belirtmektedir. Gelecek döneme ilişkin olarak ise kredi ve likidite risk görünümüne ilişkin iyileşme gerçekleşmesi beklenmektedir.

Bankacılık sektörü takibe dönüşüm oranında (TDO) 2010 yılı itibarıyla gözlenen düşüş eğilimi, takipteki alacaklardaki azalış ve kredi tutarında görülen artış paralelinde 2011 yılı ilk çeyreğinde de devam etmektedir. TDO, 2011 yılı Mart ayı itibarıyla %3,2'ye gerilemiştir. Bu dönemde takipteki alacak tutarı da önceki çeyreğe göre %5,4 oranında azalarak 18,9 milyar TL'ye gerilemiştir. Kredi kalitesinde gözlenen iyileşme, kredi türleri itibarıyla da kendini göstermekte olup,

daha çok çaba sarf edilmek suretiyle aktif kalitesinin daha da yükseltilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu dönemde KOBİ kredileri, bireysel krediler ve ticari kredilerin takipteki alacak değerlerinde sırasıyla %8,7, %5,1 ve %2,8 oranlarında düşüş gerçekleşmiştir. Bireysel krediler için yapılan yaşlandırma analizi, özellikle 2009 yılının ilk yarısından sonraki dönemde kullanılan kredilerin, takibe düşme hızının gözle görülür bir şekilde azaldığını göstermektedir. Bununla birlikte kredi kartları ve ihtiyaç kredileri için takibe dönüşüm oranlarının görece yüksek olduğu ve gelecek dönemde bu kredilerin kalitesinin artırılmasının bankacılık sektörünün maruz kaldığı kredi riskinin azaltılması noktasında önem taşıdığı düşünülmektedir.

Bankacılık sektörünün piyasa riskine esas tutarı, 2011 yılının ilk çeyreğinde, 2010 yıl sonuna göre %6,2 artarak 34,8 milyar TL'ye ulaşmıştır. Sektörün kur riski kaynaklı sermaye yükümlülüğü, bir önceki çeyreğe göre %19,6 artarak 0,6 milyar TL'ye yükselmiştir. Mart 2011 döneminde, sektörün ticari portföyünü oluşturan ikinci el DİBS, Eurobond, hisse senedi ve yatırım fonlarının fiyatlarındaki artışlara ilişkin senaryoların, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, Aralık 2010 dönemine göre azalmıştır. 2011 yılının ilk çeyreğinde sektörün bilanço içi yabancı para açık pozisyonu bir önceki çeyreğe göre %28,4 artarak 27,6 milyar TL'ye yükselirken, sektörün bilanço dışı yabancı para fazla pozisyonu da bir önceki çeyreğe göre %35,4 artarak 29,2 milyar TL'ye ulaşmıştır. Böylece Aralık 2010 itibarıyla 0,1 milyar TL olan sektörün Yabancı Para Net Genel Pozisyonu (YPNGP), Mart 2011 itibarıyla 1,6 milyar TL'ye yükselmiştir. Bu dönemde sektörün YPNGP/Özkaynak oranı ise, bir önceki döneme göre %0,06'dan %1,14'e yükselmiştir.

Bankalarca gerçekleştirilen türev işlemler içerisinde para-döviz ve faiz üzerine gerçekleştirilen swap işlemlerinin ağırlığı sürmektedir. Türev işlemlerin vade yapısı ise, 2011 yılının ilk çeyreğinde daha da kısalmıştır. Yurtdışında yerleşik kişiler ile yapılan ve bankaların taraf olduğu işlemlerin toplam içerisindeki payının yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Geçen dönemlerde olduğu gibi, gerçekleştirilen türev işlemlerin tezgâh üstü nitelikte olduğu ve büyük bir kısmının alım satım amacına yönelik yapıldığı bir diğer önemli husustur.

Mart 2011 döneminde 1 aylık TP'de 129,5, 1 aylık USD'de 54,2, 1 aylık EUR'da 22,9, toplam YP'de 70,6 milyar TL açık gerçekleşirken, 1-3 aylık TP'de 4,6, 1-3 aylık USD'de 7,6, EUR'da 9,5 ve toplam YP'de 12,1 milyar TL açık gerçekleşmiştir. Yılın ilk çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre 1 aylık TP açık pozisyonunda azalma olurken, 1 aylık USD, EUR ve toplam YP açık pozisyonunda artış görülmüştür. Aralık 2010 itibarıyla kapalı (fazla) pozisyonda olan 1-3 aylık TP pozisyonu, Mart 2011 döneminde açık pozisyona dönmüştür. 2011 yılının ilk çeyreğinde 1-3 ay USD, EUR ve toplam YP açık pozisyonunda bir önceki çeyreğe göre azalma olmuştur. Mart 2011 itibarıyla plasman faizi %7,5, faiz maliyeti %4,5 ve faiz marjı %3,1 olarak gerçekleşmiştir.

2011 yılının ilk çeyreğinde, bankacılık sektöründe birinci ve ikinci vade dilimine ilişkin likidite yeterlilik oranları, 2010 yıl sonuna göre düşüş göstermiştir. Vadesi yaklaşan menkul değerler portföyündeki azalış, söz konusu düşüşün gerçekleşmesinde en önemli etken olarak görülmektedir. YP likidite yeterlilik oranları bu dönemde önemli bir değişim göstermemiştir. Bankaların varlık ve yükümlülükleri arasındaki likidite dengesinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla hesaplanan stok değer likidite yeterlilik oranı ise TCMB'nin zorunlu karşılıkları değiştirme politikasının etkisiyle artmaya başlamıştır. Yine TCMB'nin zorunlu karşılıklara ilişkin son dönemdeki kararlarının etkisi mevduat üzerinde de görülmeye başlamıştır. Toplam mevduatlar içinde 1 aya kadar olan mevduatın payı %26'dan %21,7'ye gerilemiş, daha uzun vadeli mevduatlarda artış meydana gelmiştir.

2010 yıl sonuna göre 2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla bankacılık sektörünün kullandığı en büyük 25, 50 ve 100 nakdi kredinin toplam nakdi kredi tutarı içerisindeki paylarında 1 puanlık kısmi bir azalış yaşandığı görülmektedir. Bu dönemde kredilerin tutar açısından dağılımı incelendiğinde, kullanılan kredilerin kısmen daha küçük ölçekli olduğu bununla birlikte kişi başına verilen kredi tutarının sabit kaldığı söylenebilir. Toplam kredilerin yaklaşık %31'inin konut kredileri, ihtiyaç

kredileri ve kredi kartları gibi müşteri sayısının oldukça fazla olduğu bireysel kredilerden oluşması da yoğunlaşma riski açısından olumlu karşılanmaktadır.

Mart 2011 itibarıyla, bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu (SYR), Aralık 2010 dönemine göre 1 puanlık bir düşüşle %18 düzeyinde gerçekleşmiştir. Risk ağırlıklı varlıklarda özkaynaklara kıyasla görülen yüksek artış eğilimi devam etmektedir. Yılın ilk çeyreğinde sektörün özkaynakları %1,9 oranında artarken, risk ağırlıklı varlıklar %7,5 oranında artış göstermiş ve SYR'de 1 puanlık bir düşüş meydana gelmiştir. Risk ağırlıklı varlıklarda en büyük artış 39,8 milyar TL ile %100 risk ağırlıklı kredilerde meydana gelirken, söz konusu dönemde özkaynaklardaki en büyük artış, 14,8 milyar TL ile yedek akçelerde gözlenmiştir. Bankacılık sektörünün ana sermayesi, 2011 yılı ilk çeyreğinde 4 milyar TL artış göstermiştir.

Mart 2011 itibarıyla, bankacılık sektörünün dönem net kârı, geçen yılın aynı dönemine göre %13,1 oranında bir düşüş göstererek 5.476 milyon TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, faiz dışı gelir ve gider dengesi önemli bir değişme göstermezken, menkul değerlerden alınan faizlerdeki düşmenin etkisiyle net faiz gelirlerinde görülen azalma dönem net kârını olumsuz etkilemiştir. Sektörün dönem net kârının %92,8'i mevduat bankalarına, %4,1'i kalkınma ve yatırım bankalarına, %3,1'i ise katılım bankalarına aittir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre mevduat bankaları ile katılım bankalarının net kârları azalma gösterirken, kalkınma ve yatırım bankalarının net kâr rakamları, net faiz gelirlerindeki artış yönlü hareketin etkisiyle 14 milyon TL artmıştır. Bankacılık sektöründe varlıkların gelir yaratma oranı, Mart 2011 itibarıyla %2,8 düzeyinde olup, faiz oranlarındaki düşme sebebiyle geçen yılın aynı döneminde gözlenen %3,2'lik oranın altında yer almaktadır. Söz konusu dönemde sektörün ortalama aktif büyüklüğü %19,6 oranında artarken, sektörün toplam gelirlerinin %3,3 düzeyinde artış göstermesi varlıkların gelir yaratma oranının düşüşüne işaret etmektedir.

Sektörün güçlü sermaye yapısı ve ihtiyatlı risk yönetimi uygulamaları, stres testi çalışması kapsamında uygulanan duyarlılık ve senaryo analizleri sonuçları çerçevesinde risk faktörlerine uygulanan olası şoklarda bile sektörün sermaye yeterliliğinin güçlü kalmasının en önemli sebebidir. Duyarlılık analizi sonuçlarına göre, bankaların getirilerinin kredi riski faktörleri olan nakdi ve gayri nakdi kredilerin zarara dönüşmesine yönelik duyarlılığının artmasında kredi büyümesinin etkili olduğu görülmektedir. Piyasa riski kapsamında yapılan duyarlılık analizleri ise bankaların faiz oranı, hisse senedi fiyatı ve kur riski faktörlerine yönelik aldığı pozisyonların makul seviyelerde olduğunu göstermektedir. Sektörün aktif pasif vade uyumsuzluğu yapısal faiz oranı riskine yönelik yapılan senaryo analizleri, bankaların getirilerinin faiz oranındaki değişimlere ilişkin duyarlılığının arttığını ortaya koymaktadır. Bu sonuç, ekonometrik model kullanılarak hazırlanan senaryo testlerinde de kendisini göstermekte ve tahmini toplam zararın en yüksek olduğu senaryonun, yüksek faiz artışı senaryosu olduğu gözlenmektedir.

İÇİNDEKİLER

1	MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE	1
1.1	Küresel Çerçeve	1
1.2	Ulusal Çerçeve.....	11
2	FİNANSAL SEKTÖRDEKİ GELİŞMELER	18
2.1	Finansal Sektörün Genel Görünümü	18
2.2	Bankacılık Sektörünün Görünümü	20
2.2.1	Sağlamlık Analizi	20
2.2.2	Finansal Tablolar Analizi	21
2.3	Bankacılık Dışı Finansal Sektörün Görünümü	28
2.3.1	Finansal Kiralama	28
2.3.2	Faktoring	30
2.3.3	Tüketici Finansmanı	31
2.3.4	Varlık Yönetimi	33
3	RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ	35
3.1	Risk Analizi.....	35
3.1.1	Kredi Riski	35
3.1.2	Piyasa Riski.....	38
3.1.3	Türev İşlemlerden Kaynaklanan Riskler	42
3.1.4	Yapısal Faiz Oranı Riski.....	44
3.1.5	Likidite Riski	45
3.1.6	Yoğunlaşma Riski	50
3.2	Sermaye Yeterliliği Değerlendirmesi.....	52
3.3	Kârlılık Analizi	54
3.4	Senaryo Analizleri.....	58

KUTULAR

Kutu 1: Hanehalkı Borç Yüğü	10
Kutu 2: Hanehalkı ve Şirketler Kesimi	17
Kutu 3: Kredi Genişlemesi	23
Kutu 4: Bankacılık Sektörünün Sermaye Yapısı	26

TABLolar

Tablo 1.1-1: ABD Doları ve Ulusal Para Birimleri Cinsinden Seçilmiş Ülkelere Ait Borsa Endeksleri	7
Tablo 1.1-2: Gelişmiş Ekonomilerde Bankacılık Sektörü Riskleri ve Tedbir Önerileri	8
Tablo 1.1-3: CDS Spreadleri	9
Tablo 1.1-4: Varsayımsal Carry Trade Getirileri	9
Tablo 1.2-1: Brüt Dış Borç Stoku Göstergeleri	16
Tablo 2.1-1: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü	18
Tablo 2.1-2: Finansal Sektörde Faaliyet Gösteren Kuruluşlar	18
Tablo 2.1-3: Finansal Hizmetlere Erişim Kanalları	19
Tablo 2.1-4: Finansal Sektörün Müşteri Görünümü	19
Tablo 2.1-5: Yatırım Portföylerinin Görünümü	20
Tablo 2.2-1: Bankacılık Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	21
Tablo 2.2-2: Bankacılık Sektörü Özet Bilanço Büyüklükleri	21
Tablo 2.2-3: Bireysel ve Ticari Kredilerin Gelişimi	22
Tablo 2.2-4: Seçilmiş Kredilerin Gelişimi	22
Tablo 2.2-5: Mevduatın Gelişimi	23
Tablo 2.2-6: Dış Piyasalardan Sağlanan Kaynakların Gelişimi	23
Tablo 2.2-7: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi	24
Tablo 2.2-8: Bankacılık Sektörü Kaldıraç Oranları	25
Tablo 2.2-9: Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemlerinin Gelişimi	25
Tablo 2.2-10: Gelir Tablosu Oranları	27
Tablo 2.2-11: Bankacılıkta Nakit Akımları	27
Tablo 2.2-12: Bankacılık Sektöründe Faaliyet Oranlarının Gelişimi	27
Tablo 2.3-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	28
Tablo 2.3-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri	29
Tablo 2.3-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	29
Tablo 2.3-4: Finansal Kiralama Sektörü Operasyonel Göstergeleri	30
Tablo 2.3-5: Faktoring Sektörü Temel Bilanço Büyüklükleri	30
Tablo 2.3-6: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri	30
Tablo 2.3-7: Faktoring Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	31
Tablo 2.3-8: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri	31
Tablo 2.3-9: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	32
Tablo 2.3-10: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri	32
Tablo 2.3-11: Tüketici Finansman Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	33
Tablo 2.3-12: Tüketici Finansman Sektörü Operasyonel Göstergeleri	33
Tablo 2.3-13: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri	33
Tablo 2.3-14: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri	34
Tablo 2.3-15: Varlık Yönetim Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	34
Tablo 3.1-1: TGA İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Alt Sektörler	37
Tablo 3.1-2: Tahsili Gecikmiş Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri	38
Tablo 3.1-3: Kredi Riski Stres Testi Sonuçları	38
Tablo 3.1-4: Bankacılık Sektörü Ticari Portföyünün Dağılımı	39
Tablo 3.1-5: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri	40
Tablo 3.1-6: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri	40
Tablo 3.1-7: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi	41
Tablo 3.1-8: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri	42
Tablo 3.1-9: Türev İşlemlerin Türüne ve Konusuna Göre Görünümü	42
Tablo 3.1-10: Türev İşlemlerin Vadeye Göre Görünümü	43
Tablo 3.1-11: Türev İşlemlerin Karşı Taraflarının Görünümü	43
Tablo 3.1-12: Türev İşlemlerin Karşı Taraflarının Yurtiçi-Yurtdışı Görünümü	43
Tablo 3.1-13: Türev İşlemler Tezgâhüstü/Organize Piyasa Görünümü	44
Tablo 3.1-14: Faiz Açıklarının Gelişimi	44
Tablo 3.1-15: Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi	45
Tablo 3.1-16: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları	45

Tablo 3.1-17: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri	46
Tablo 3.1-18: Stok Değer Likidite Oranı	47
Tablo 3.1-19: İç Borç Stokunun Alıcılara Göre Dağılımı	47
Tablo 3.1-20: Mevduatın Vade Yapısı	48
Tablo 3.1-21: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri Ödeme Planı	49
Tablo 3.1-22: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı	50
Tablo 3.1-23: Bankaların Kullandığı En Büyük 25, 50 ve 100 Kredinin Toplam İçindeki Payı	50
Tablo 3.1-24: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	51
Tablo 3.1-25: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması	51
Tablo 3.1-26: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	51
Tablo 3.1-27: Sigorta Kapsamındaki Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	52
Tablo 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu	52
Tablo 3.2-2: Özkaynak Ana Bileşenleri	53
Tablo 3.2-3: Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Riske Esas Tutarlar	53
Tablo 3.2-4: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı	54
Tablo 3.2-5: Olası Kur ve Faiz Değişimlerinin Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi	54
Tablo 3.3-1: Fonksiyon Grupları İtibarıyla Gelir-Gider Kalemleri	55
Tablo 3.3-2: Kredi Türleri İtibarıyla Faiz Gelirleri	56
Tablo 3.3-3: Aktif ve Özkaynak Getiri Oranları	57
Tablo 3.3-4: Kârlılık ve Yatırım Getiri Rasyoları	57
Tablo 3.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları	58
Tablo 3.4-2: Senaryo Testi Sonuçları Kâr – Zarar	58
Tablo 3.4-3: Senaryo Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği	59

GRAFİKLER

Grafik 1.1-1: Küresel Büyüme	1
Grafik 1.1-2: Nominal ve SAGP'ye Göre GSYH	1
Grafik 1.1-3: Bölgesel Cari Denge ve ABD ile Çin Dış Ticaret Gelişmeleri	2
Grafik 1.1-4: Küresel Hasıla Dağılımı ve İhracat Hacmi	2
Grafik 1.1-5: TÜFE Enflasyonu ve OECD TÜFE Gelişmeleri Detayı	3
Grafik 1.1-6: Yükselen Ekonomilere Yönelik Sermaye Hareketleri	4
Grafik 1.1-7: Reel Efektif Kur Endeksleri	4
Grafik 1.1-8: Dönemler itibarıyla Reel Kur	5
Grafik 1.1-9: Cari İşlemler Dengesi /GSYH	5
Grafik 1.1-10: Brüt Kamu Borç Stoku / GSYH	6
Grafik 1.1-11: Kısa Vadeli ve Uzun Vadeli Faiz Oranları	6
Grafik 1.1-12: Global Finansal Baskı Endeksi ve MSCI	6
Grafik 1.1-13: LIBOR-OI Spreadleri ve Küresel Risk Haritası	7
Grafik 1.1-14: SPGS Ürün Fiyatları ve Petrol Fiyatları	8
Grafik 1.2-1: Büyüme, Enflasyon, Reel Faiz ve Sanayi Üretimi Göstergeleri	11
Grafik 1.2-2: İmalat Sanayi Sipariş ve Ciro Gelişmeleri ile Şirket Göstergeleri	11
Grafik 1.2-3: Tüketici ve Reel Kesim Güven Endeksleri	12
Grafik 1.2-4: İhracat, İthalat, İhracat Dengesi ve İthalatın Mal Sınıflamasına Göre Bileşimi	12
Grafik 1.2-5: Sermaye Hareketleri ve Cari İşlemler Hesabı	13
Grafik 1.2-6: İMKB Göstergeleri ve Konut Fiyatları	14
Grafik 1.2-7: İşgücü Göstergeleri ve Enflasyonun Gelişimi	14
Grafik 1.2-8: Faiz Oranları	15
Grafik 1.2-9: Bütçe Göstergeleri	15
Grafik 1.2-10: Borç Stokları, İç Borç Stoku Reel Faizi ve Ortalama Vadesi	16
Grafik 2.1-1: Yatırım Araçlarının Reel Getirileri	20
Grafik 2.2-1: Kredilerde Büyüme	22
Grafik 2.3-1: Finansal Kiralama Sektörü Performans Göstergeleri	29
Grafik 2.3-2: Faktoring Sektörü Performans Göstergeleri	31
Grafik 2.3-3: Tüketici Finansman Sektörü Performans Göstergeleri	32
Grafik 2.3-4: Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri	34
Grafik 3.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar	35
Grafik 3.1-2: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi	35
Grafik 3.1-3: Bireysel ve Ticari Krediler ile KOBİ Kredilerinin TDO ve TGA Gelişimi	36
Grafik 3.1-4: Bireysel Kredilerin TGA ve TDO Gelişimi	36

Grafik 3.1-5: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi	36
Grafik 3.1-6: Tahsili Gecikmiş Alacakların ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımı.....	37
Grafik 3.1-7: Birinci Vade Dilimine İlişkin Toplam ve YP Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi.....	46
Grafik 3.1-8: Repo İşlemlerinin Gelişimi.....	48
Grafik 3.1-9: Bankalararası Piyasalar ile Takasbank Borsa Piyasasının Gelişimi	48
Grafik 3.1-10: Vadelere Göre Likidite Fazlası/Açığı.....	49
Grafik 3.1-11: Piyasadaki Likidite	50
Grafik 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar Endeksi.....	52
Grafik 3.3-1: Faiz Gelir Marjı ve Operasyonel Gelir Marjı	55
Grafik 3.3-2: Türev Finansal Araçlardan Kâr/Zarar	56
Grafik 3.3-3: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam Gelir/Gider* İçindeki Payları.....	56

KISALTMALAR

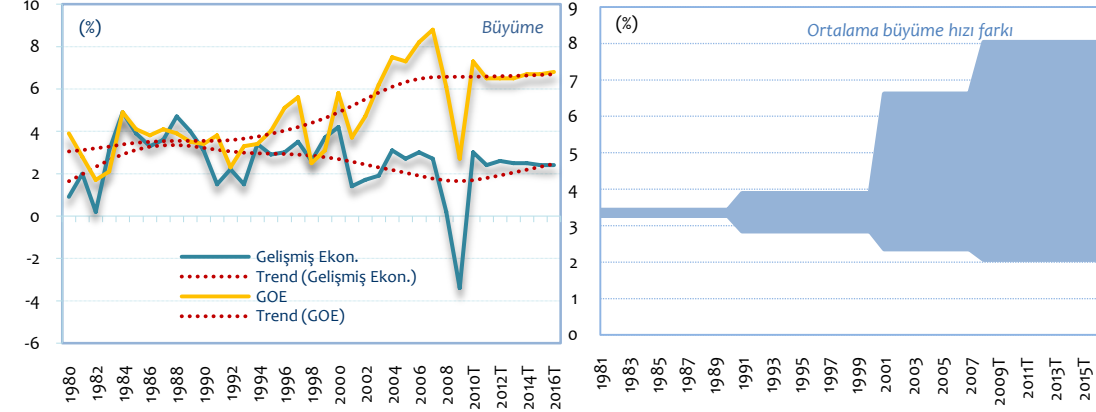
AB	Avrupa Birliđi
AU	Avustralya
AT	Avusturya
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BFCIUS	Bloomberg Finansal Durum Endeksi
BIS	Uluslararası Ödemeler Bankası
BİP	Bilanço İçi Açık Pozisyon
BR	Brezilya (real)
RUB	Rusya (Ruble)
CA	Kanada
CNY	Çin (Yuani)
DB/WB	Dünya Bankası
DE	Almanya
DİBS	Devlet İç Borçlanma Senetleri
DTH	Döviz Tevdiat Hesabı
ECB	Avrupa Merkez Bankası
EIA	ABD Enerji Bilgi İdaresi
EMBI	Gelişmekte Olan Ülkeler Tahvil Endeksi
EUR	Euro
FAO	Dünya Gıda ve Tarım Örgütü
FED	Amerika Merkez Bankası
FPR	Finansal Piyasalar Raporu
FR	Fransa
GR	Yunanistan
GSYH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
GUD	Gerçeđe Uygun Değer Farkı Kâra/Zarara Yansıtılan Menkul Değerler
HM	Hazine Müsteşarlığı
IIF	Uluslararası Finans Enstitüsü
IMF	Uluslararası Para Fonu
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
IND	Hindistan
IT	İtalya
KKO	Kapasite Kullanım Oranı
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KR	Kore
KYB	Kalkınma ve Yatırım Bankası
LU	Lüksemburg
LIBOR	Londra Bankalararası Faiz Oranı
MB	Maliye Bakanlığı
MENA	Middle East and Northern Africa
MDP	Menkul Değerler Portföyü
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
MSCI	Morgan Stanley Sermaye Endeksi
NO	Norveç
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OIS	Gecelik Endeks Swapları
PE	Performans Endeksi
PL	Polonya
PT	Portekiz
POS	Point of Sale
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
ROA	Aktif Kârlılığı
ROE	Özkaynak Kârlılığı
SE	İsveç
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SYR	Sermaye Yeterliliği Rasyosu
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDO	Takibe Dönüşüm Oranı
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TL	Türk Lirası
TP	Türk Parası
TUR	Türkiye
TSPAKB	Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliđi
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
USA/ABD	Amerika Birleşik Devletleri
UK	Ukrayna
USD	Amerikan Doları
ÜFE	Üretici Fiyatları Endeksi
VKET	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerler
V.Y.	Veri Yok
WEF	Dünya Ekonomik Forumu
YAD	Yatırım Amaçlı Değerler
YDMŞ	Yurt Dışı Merkez ve Şubeler
YP	Yabancı Para

1 MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE

1.1 Küresel Çerçeve

Küresel ekonomik toparlanma güç kazanmaya devam etmektedir. IMF, 2011 ve 2012 yılları için küresel büyümeyi %4,5 olarak tahmin etmektedir. Ancak, büyüme performanslarındaki bölgesel dengesizliğin sürmesi endişe kaynağı olarak değerlendirilmektedir. IMF tahminlerinin alt detayına bakıldığında dengesizlik açıkça görülmektedir. 2011 ve 2012 yılları için gelişmiş ekonomilerin büyüme hızı tahmini %2,5 düzeyindeyken, bu oran gelişmekte olan ekonomiler için %6,5'e yükselmektedir.

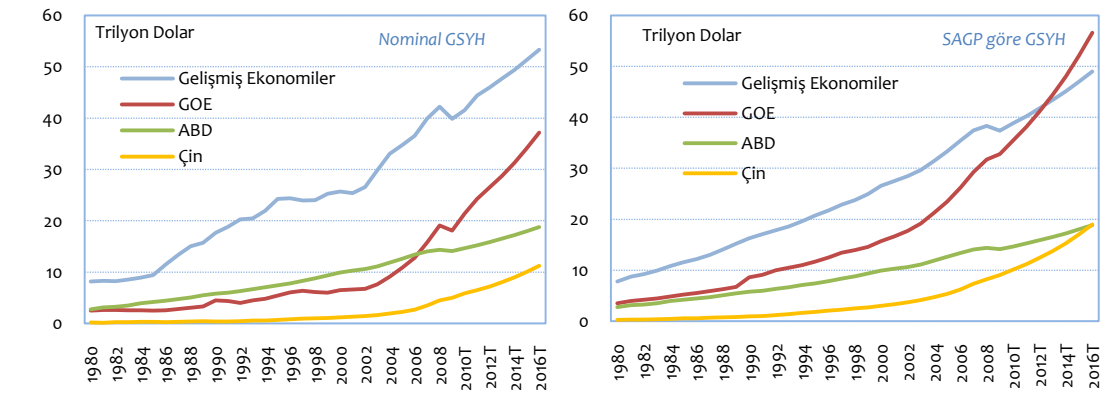
Grafik 1.1-1: Küresel Büyüme

Kaynak: IMF ve BDDK, T:Tahmin

Küresel büyüme performanslarındaki ayrışmanın gelişim sürecinin görülmesi adına, 1980-2015 dönemi için gelişmiş ekonomiler ile gelişmekte olan ekonomilerin dönemsel ortalama büyüme hızları incelenmiştir. Bu çerçevede yıllık ortalama büyüme hızları dört ayrı dönem için hesaplanmıştır. Bunlar sırasıyla, küreselleşmenin ilk aşaması olan 1980-1990 dönemi, bölgesel finansal krizler dönemini kapsayan 1990-2000 aralığı, 2007 küresel krizine kadar olan 2001-2007 dönemi ve 2008 sonrası toparlanma dönemi olarak değerlendirilmiştir. Bu dört döneme ait ortalama büyüme hızlarına bakıldığında, gelişmiş ekonomiler büyümesinin %3,25 düzeyinden, basamaklar biçiminde, ortalama %2 düzeyine gerilediği, gelişmekte olan ekonomilerin ise %3,5'ler seviyesinden aşamalar halinde %8'lere yükseldiği görülmektedir. Bu durum, en son dönem itibarıyla iki ekonomik blok arasındaki büyüme performans farkının neredeyse 6 puana yükseldiğine işaret etmektedir.

Grafik 1.1-2: Nominal ve SAGP'ye Göre GSYH

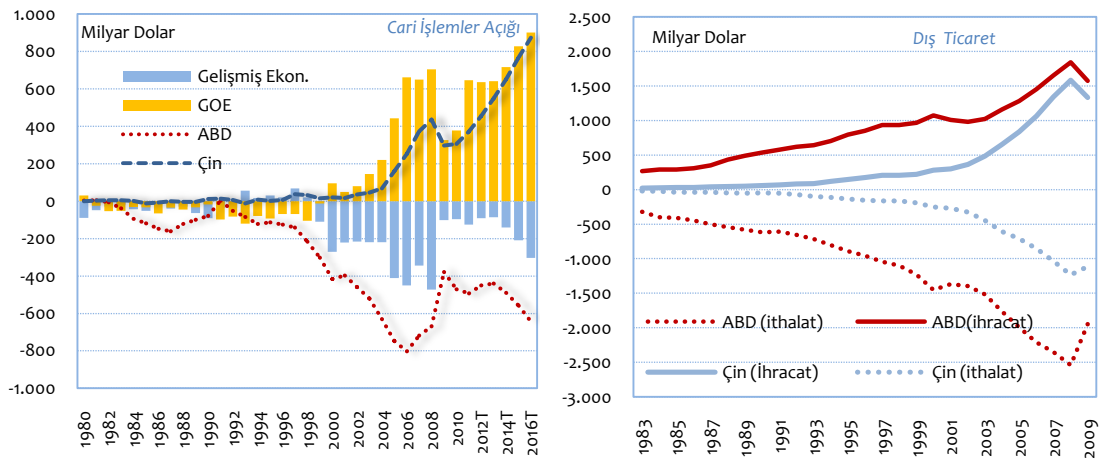

Kaynak: IMF ve BDDK, T:Tahmin

Büyüme hızlarındaki bu farklılaşma, gelişmiş ülkelerin küresel ekonomi içerisindeki ağırlıklarının azalmasına neden olmaktadır. Nitekim satın alma gücü paritesine göre hesaplanan milli gelirler üzerinden bakıldığında, gelişmekte olan ekonomilerin toplam katma değerinin 2012 yılı itibarıyla gelişmiş ekonomileri yakalayacağı tahmin edilmektedir.

Bu husus, uzun vadede ülke bazında daha eşitlikçi bir küresel hasıla dağılımına işaret etmekle birlikte, mevcut uluslararası parasal sistem çerçevesinde gözlenen küresel dengesizliklerin artarak devam etmesine yol açmaktadır. Ayrıca, küresel kriz ile birlikte uluslararası finansal istikrar kavramı ön plana çıkmıştır. Küresel finansal istikrarı tehlikeye atabilecek tüm unsurları engellemek, uluslararası kuruluşların birincil hedefi haline gelmiştir. Nitekim küresel dengesizliklerin finansal istikrar ile olan doğrudan ilişkisi, makro yapısal sorunların çözülmesi konularının gündemdeki önemini artırmıştır.

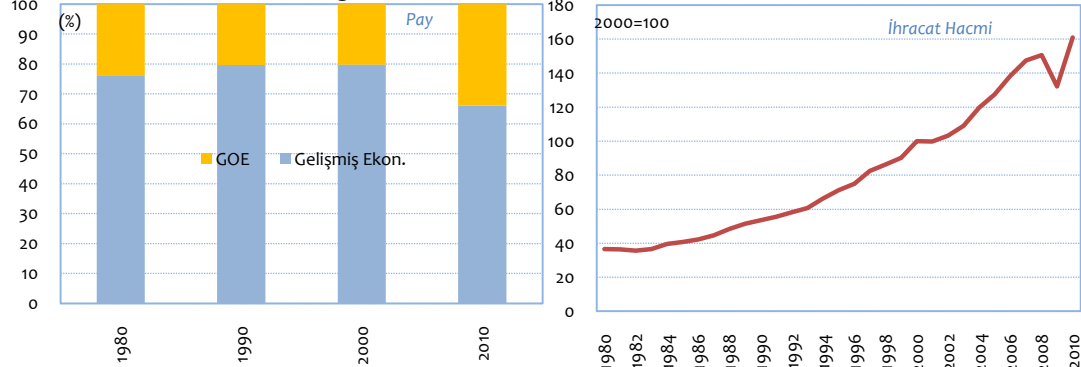
Grafik 1.1-3: Bölgesel Cari Denge ve ABD ile Çin Dış Ticaret Gelişmeleri

Kaynak: IMF ve BDDK, T:Tahmin

Küresel dengesizliklerin bir diğer önemli alanını dış ticaret ve cari işlemler dengesi ile sermaye hareketleri oluşturmaktadır. Mevcut dengesizliklerin uluslararası parasal sistemi tehdit ediyor olması, aynı zamanda sürdürülebilir büyüme ve küresel finansal istikrar açısından riskler oluşturmaktadır. Küresel dengesizliklerin ardında iki temel yapısal gelişmenin olduğu kabul edilmektedir. Bunlardan ilki dünya ticaret sistemine Çin ve Hindistan gibi yükselen piyasa ekonomilerinin dahil olmasıdır. Küresel hasıla artışı bu gelişmeden belirgin bir biçimde faydalanmıştır. İkinci olarak dış ticaret serbestleştirilince, hem ticaret hacmi artmış hem de dış ticaretin küresel hasıla içindeki payı artmıştır. Bu iki sonuca, sınır ötesi sermaye hareketlerindeki artış eşlik etmiştir.

Grafik 1.1-4: Küresel Hasıla Dağılımı ve İhracat Hacmi

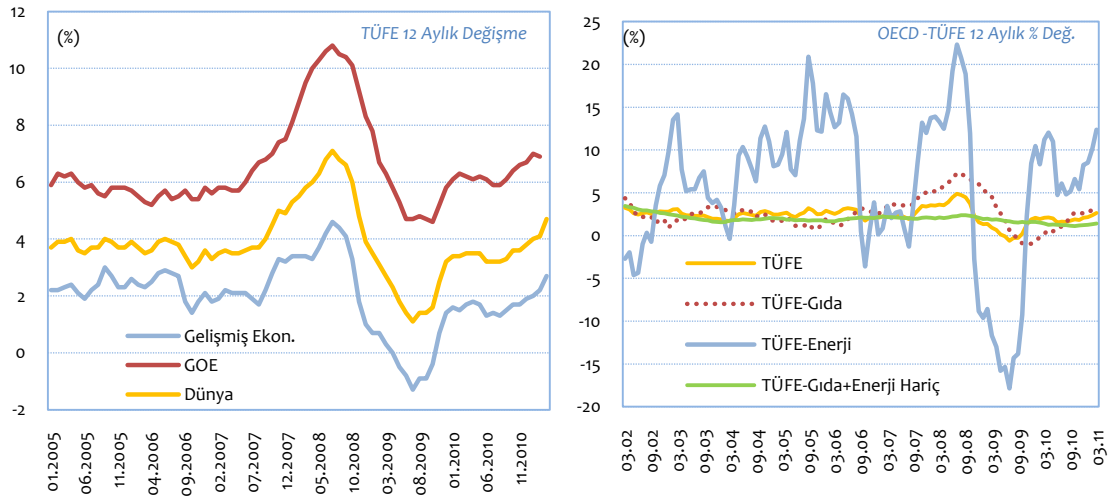

Kaynak: IMF ve BDDK

Küresel krizin dip olduğu kabul edilen noktadan çıkmasına rağmen, gelişmiş ekonomilerin hâlâ potansiyellerinin altında büyümeleri ve işsizliğin yüksek seyri, bu ekonomilerdeki sorunları daha kalıcı hale getirmektedir. Gelişmiş ekonomilerde, krizle mücadele çerçevesinde kullanılan genişlemeci maliye politikalarından tedrici bir biçimde çıkılmaktadır. Ancak, kamu kesimi dengelerinde ve borç stokunda bozulma sürmektedir. Bu durum, gelişmiş ekonomilerde yurtiçi talebin gücü ve sürekliliği konusunda kaygıların devam etmesine yol açmaktadır. Gelişmekte olan ekonomilerde ise, yüksek büyüme performansına ve gelişmiş ülkelerdeki görece likidite bolluğuna bağlı olarak sermaye akımlarında hızlanma ve varlık fiyatlarında artış gözlenmektedir.

Ürün ve hammadde fiyatlarındaki artışın, bazı gelişmekte olan ekonomilere pozitif dış ticaret şoku yaratmaya devam etmesi ve başta ABD ile Çin olmak üzere, küresel dengesizliğe katkı sağlayan ekonomilerdeki tasarruf eğilimlerinde belirgin değişimlerin olmaması neticesinde, uluslararası kuruluşlar tarafından küresel dengesizliklerin artarak süreceği öngörülmektedir.

Grafik 1.1-5: TÜFE Enflasyonu ve OECD TÜFE Gelişmeleri Detayı

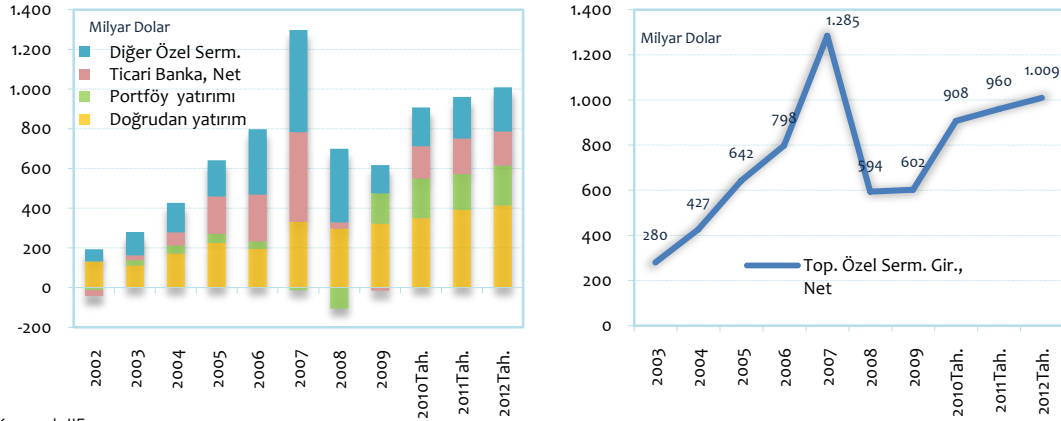
Kaynak: IMF ve OECD

Küresel makroekonomik konjonktürde dikkat çeken gelişmelerden bir diğeri, ürün ve enerji fiyatlarındaki yükselme eğilimidir. Küresel talebin öngörülerin üzerinde güçlü seyrine ek olarak, doğal afetler ve jeopolitik riskler nedeniyle yaşanan arz şokları, fiyatlar üzerinde baskı oluşturmuştur. Bu durum henüz gelişmiş ekonomilerde bir enflasyonist baskı oluşturacak düzeyde değerlendirilmezken, gelişmekte olan ekonomiler için fiyat artışlarının bir risk olduğu ifade edilmektedir. Mart 2011 itibarıyla gelişmiş ekonomilerde 12 aylık tüketici fiyatları artış hızı %2,7'ye yükselmiştir. Aynı oran, gelişmekte olan ekonomiler için Şubat 2011 itibarıyla %6,9'dur. Mart 2011 tahmini ise %7,5 civarındadır.

OECD bölgesinde ise, yıllık fiyat artışları Mart 2011'de %2,1'e yükselmiştir. OECD ülkelerinin fiyat gelişmelerine bakıldığında, gıda ve enerji fiyatları bileşeninin etkisi açıkça görülmektedir. Aralık 2010 itibarıyla tüketici fiyatlarının enerji bileşenindeki enflasyon %8,5, gıda bileşenindeki enflasyon %2,6 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde enerji ve gıda hariç yıllık enflasyon oranı ise, %1,2 düzeyindedir.

Küresel krizin ardından yatırımcı güvenindeki artışa bağlı olarak, uluslararası sermaye hareketleri 2010 yılı itibarıyla yeniden hız kazanmıştır. Gelişmekte olan ekonomilerin güçlü ekonomik performansı ve görece sağlıklı makro dengeleri, sermaye akımlarının yeniden hız kazanmasına katkı sağlamıştır. 2010 yılında net özel sermaye akımlarının, bir önceki yıla göre yaklaşık %50 oranında artarak, 908 milyar dolar olarak gerçekleşmesi ve bu artış eğiliminin 2011 ve 2012 yıllarında da devam etmesi beklenmektedir. Özel sermaye akımlarında, 2012 yılında yeniden 1 trilyon dolar sınırının aşılabacağı öngörülmektedir.

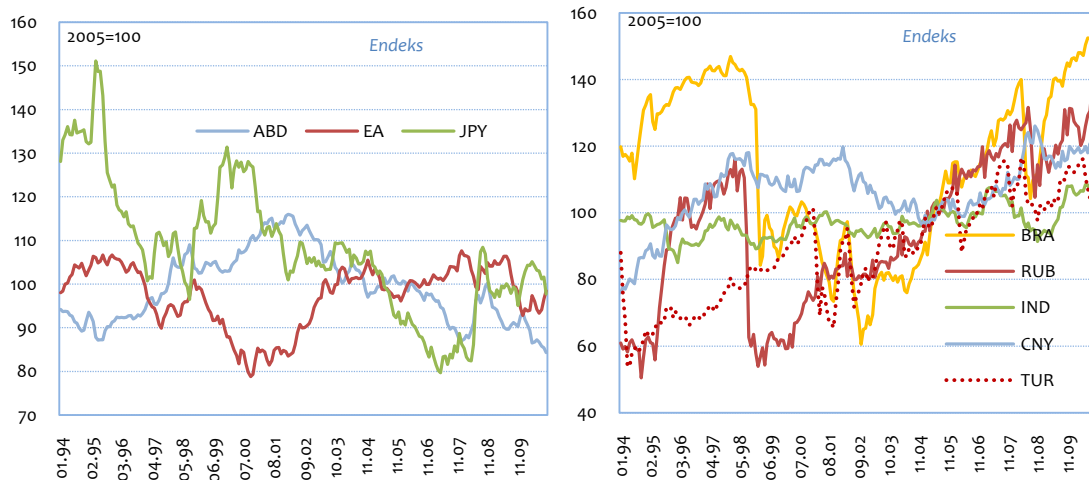
Grafik 1.1-6: Yükselen Ekonomilere Yönelik Sermaye Hareketleri

Kaynak: IIF

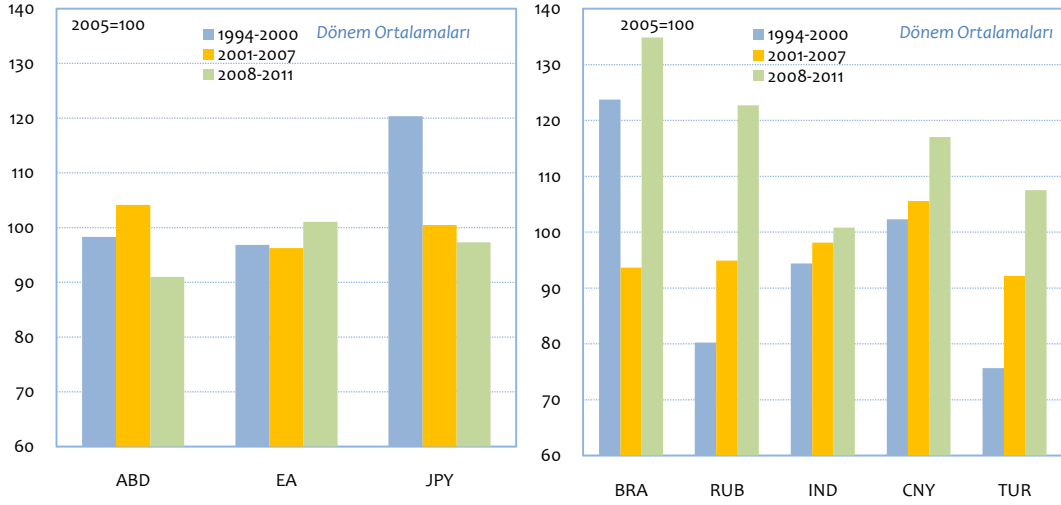
2000 yılı sonrası artan küresel likidite, gelişmekte olan ekonomilere yönelik sermaye akımlarına güç kazandırmıştır. 2007-2009 döneminde küresel ekonomik krizin etkisiyle gözlenen duraklama, gelişmiş ekonomilerin finansal krizin ilk aşamasından itibaren parasal genişlemeye devam etmeleri ile aşılmıştır. 2010 yılı itibarıyla sermaye hareketlerinde kriz öncesi düzeylere gelinmiştir. Birçok ülkenin dalgalı döviz kuru rejimi uygulamasına geçtiği bir ortamda yükselen sermaye akımları ve gelişmekte olan ekonomilerin güçlü büyüme performansı, bu ekonomilerin ulusal para birimlerinin değer kazanmasına yol açmıştır. Ayrıca, bazı gelişmekte olan ekonomilerde ürün ve enerji fiyatlarındaki artışa paralel bir dış ticaret haddi etkisi görülmektedir. Özellikle 2001 sonrası dönemde gelişmekte olan ekonomilerdeki reel kur artışı dikkat çekicidir.

Grafik 1.1-7: Reel Efektif Kur Endeksleri

Kaynak: BIS

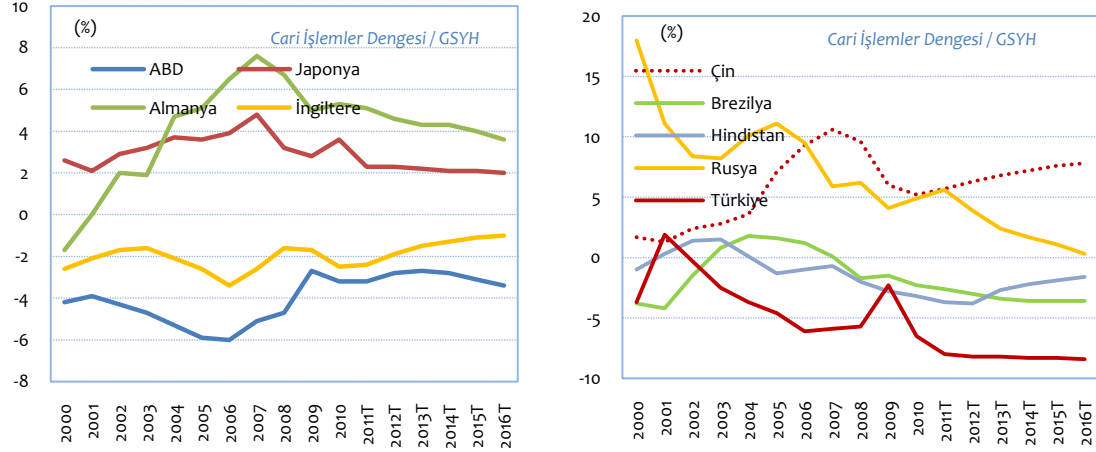
Grafik 1.1-8: Dönemler itibarıyla Reel Kur

Kaynak: BIS

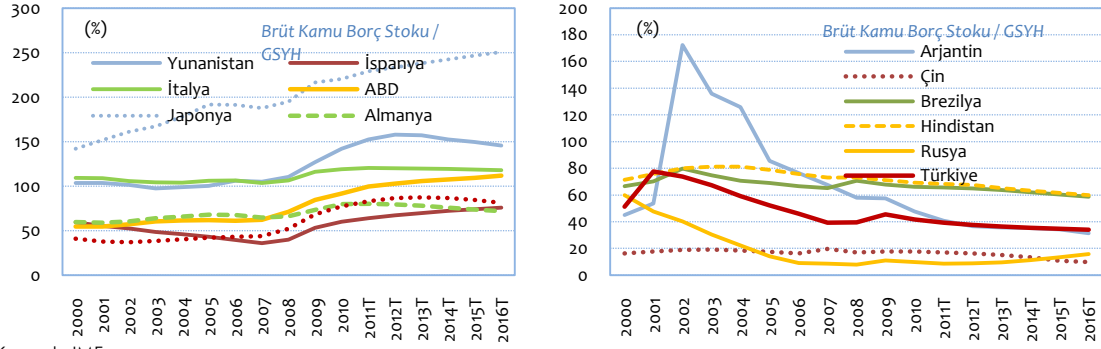
Gelişmiş ekonomilerin kamu tasarruf açıklarını yönetebilmelerinin ve gelişmekte olan ekonomilerin ise, istihdam artışını içeren büyüme baskısını karşılayabilmelerinin önemi korunmaktadır. Dış açığı olan gelişmiş ekonomilerde, ihracat artışının sağlanamaması, büyümenin zayıflaması, mevcut konjonktürde küresel dengesizliklerin hem nedeni hem de sonucu haline almaktadır. Bu durum, daha sıkı maliye politikası uygulamasına geçişi engellerken, dengesizliklerin daha da derinleşmesine neden olmaktadır. Bu risklere yönelik, uluslararası kuruluşların uyarıları sürmektedir.

Grafik 1.1-9: Cari İşlemler Dengesi / GSYH

Kaynak: IMF

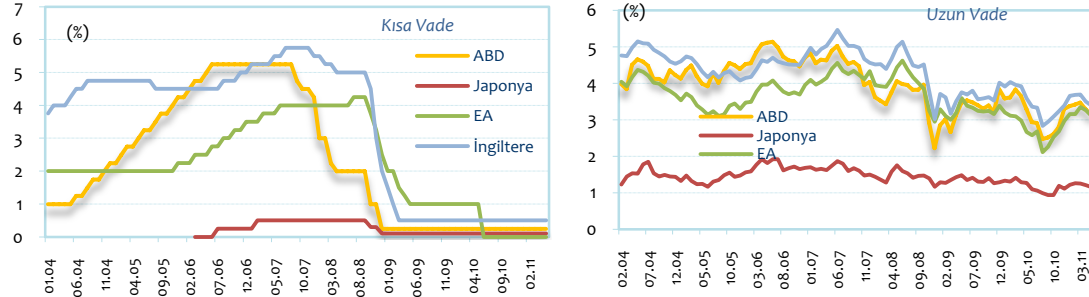
Grafik 1.1-10: Brüt Kamu Borç Stoku / GSYH

Kaynak: IMF

Gelişmiş ekonomilerdeki borç stoku sorunu, maliye politikasında orta ve uzun vadede disiplinin sağlanmasını gerektirmektedir. Para politikası ise kısa vadede konjonktür ile uyumlu bir yapıda devam etmektedir. Nitekim büyüme performansının potansiyelin altında devam etmesi parasal sıkılaşmayı geciktirmektedir. Bu kapsamda kısa vadeli faiz oranlarında bir değişiklik görülmemektedir.

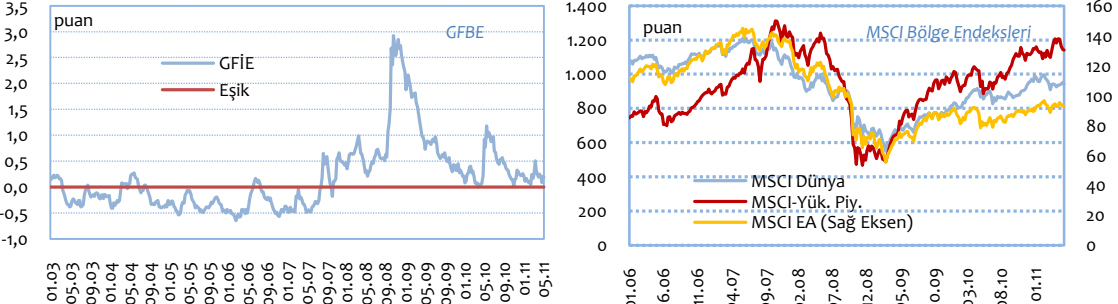
Grafik 1.1-11: Kısa Vadeli ve Uzun Vadeli Faiz Oranları

Kaynak: Reuters

Küresel finansal istikrar, makroekonomik koşullardaki iyileşme ve ekonomi politikalarındaki kararlılık çerçevesinde gelişirken, sermaye piyasalarındaki yükselme devam etmiştir. Küresel varlık fiyatı endeksleri incelendiğinde, başta yükselen piyasa ekonomileri grubu olmak üzere, tüm endekslerde artış görülmektedir. Artışın en sınırlı olduğu bölge ise Euro Alanı'dır. 2006 yılsonu değeri baz alınarak, ulusal para birimleri ve ABD doları cinsinden sunulan borsa endeksleri incelendiğinde bu durum çok daha net görülebilmektedir.

Grafik 1.1-12: Global Finansal Baskı Endeksi ve MSCI

Kaynak: Bloomberg ve BDDK.

Bank of America-Merrill Lynch Global Research tarafından hazırlanan Global Finansal Baskı Endeksi, sıfır etrafında seyretmeye devam etmektedir. Bu durum küresel ölçekte risk algısının düşük olduğunu ve baskının görece az olduğunu ifade etmektedir. Endeks, 2010 yılı son

çeyreğinden itibaren ve 2011 yılının ilk aylarında, Avrupa'daki borç sorunu neticesinde yükselmiş, ancak alınan tedbirlerle, yeniden sıfıra doğru gerilemiştir. Söz konusu endeksin belirgin ölçüde pozitif olduğu görülmektedir.

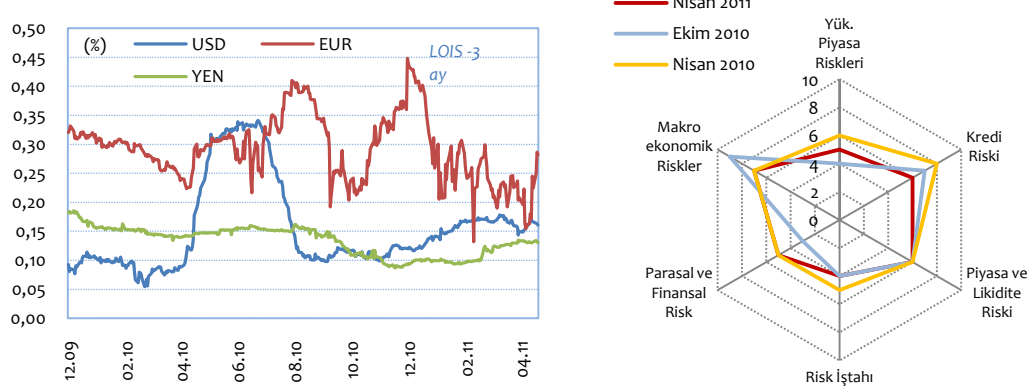
Tablo 1.1-1: ABD Doları ve Ulusal Para Birimleri Cinsinden Seçilmiş Ülkelere Ait Borsa Endeksleri

Dönem Sonu	Ulusal Para Birimi Cinsi						ABD Doları Cinsi					
	2006	2007	2008	2009	2010	11 Mayıs 2011	2006	2007	2008	2009	2010	11 Mayıs 2011
MSCI-Dünya	100,0	107,1	62,0	78,8	86,3	91,5	100,0	107,1	62,0	78,8	86,3	91,5
MSCI-Avrupa	100,0	100,1	54,5	69,3	74,9	76,9	100,0	100,1	54,5	69,3	74,9	76,9
MSCI-Yük. Piy.	100,0	136,5	62,1	108,4	126,2	127,7	100,0	136,5	62,1	108,4	126,2	127,7
Dow Jones	100,0	106,4	70,4	83,7	92,9	101,3	100,0	106,4	70,4	83,7	92,9	101,3
Nikkie 225	100,0	88,9	51,4	61,2	59,4	56,4	100,0	93,8	67,8	78,9	86,5	83,0
Almanya DAX	100,0	122,3	72,9	90,3	104,8	111,8	100,0	136,4	78,0	98,2	105,4	120,0
Mexbol	100,0	111,7	84,6	121,4	145,8	133,8	100,0	110,6	65,8	100,4	127,6	124,4
Bovespa	100,0	143,6	84,4	154,2	155,8	143,4	100,0	172,9	77,2	189,1	200,4	189,0
İrlanda	100,0	73,7	24,9	31,6	30,7	31,9	100,0	81,5	26,3	34,4	31,1	34,3
Rusya TRS	100,0	111,3	36,6	83,9	99,9	96,8	100,0	119,8	32,8	73,6	86,1	90,9
İMKB 100	100,0	142,0	68,7	135,0	168,7	168,0	100,0	171,7	63,3	128,1	154,8	150,2
Çin	100,0	196,7	68,1	122,5	105,0	106,3	100,0	210,1	77,8	140,0	124,3	127,7
İtalya	100,0	92,7	47,5	56,6	50,1	53,7	100,0	103,4	50,2	61,5	50,4	57,7
İspanya	100,0	107,3	65,0	84,4	69,7	73,7	100,0	119,7	69,6	91,8	70,1	79,1
Portekiz	100,0	118,3	59,5	83,3	78,1	81,4	100,0	130,8	62,9	90,5	79,1	87,8
Yunanistan	100,0	117,9	40,7	50,0	32,2	31,1	100,0	130,3	43,0	54,3	32,6	33,4

Kaynak: Bloomberg

IMF tarafından hazırlanan küresel risk haritası incelendiğinde Nisan 2011 itibarıyla kredi riski, yükselen piyasa riskleri ve risk iştahı bileşenlerinde iyileşme olurken, diğer alanlarda değişim olmadığı görülmektedir. Değişimin olmadığı alanlar ise, özellikle makroekonomik risklerin değerlendirildiği alanlardır. Bu, ülke borç stoku sorunlarının sürdüğüne işaret etmektedir. Nitekim, makroekonomik politika uygulamaları ne kadar uyumlu ve destekleyici olursa olsun, 2011 yılının ilk beş aylık döneminde, LIBOR-OI spreadlerinde hafif bir yükselme gözlenmektedir.

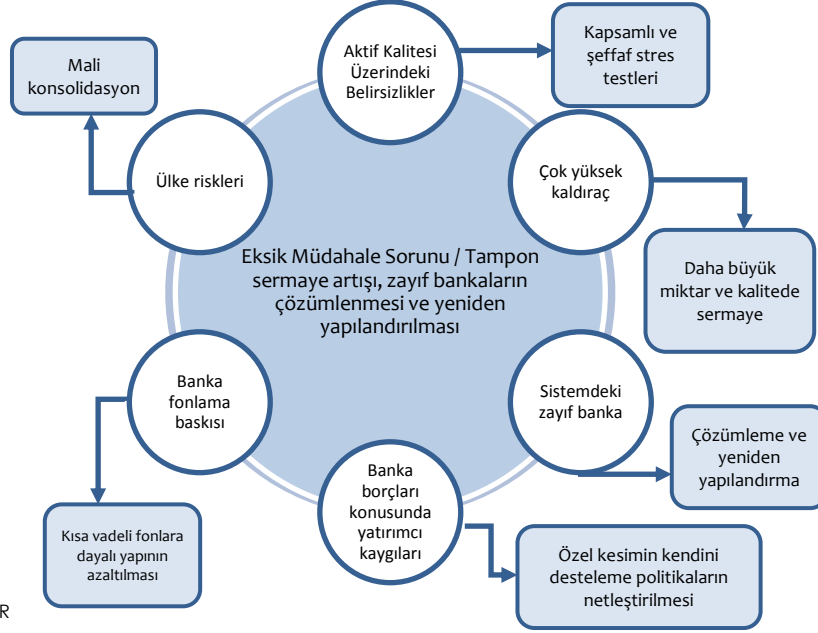
Grafik 1.1-13: LIBOR-OI Spreadleri ve Küresel Risk Haritası

Kaynak: Bloomberg ve IMF

Küresel finansal piyasaların ve finansal istikrarın seyrini etkileyen ana risk alanlarının başında hâla ülke riskleri gelmektedir. Avrupa ekonomisi içerisindeki dengesizliğinin en net biçimde gözlemlendiği husus, kamu borç stoku sorunudur. Birçok Avrupa ekonomisini zorlu bir uyumlaştırma süreci beklemektedir. Bu süreçte yaşanması olası tüm gecikmeler, aksamalar gibi uygulama riskleri, finansal istikrarı ve piyasaları tehdit etmektedir. Nitekim ülke riski, sadece kamu maliyesi alanı ile sınırlı kalmamaktadır. Kırılgan yapısı ve sermaye ihtiyacı devam eden bankacılık sektörü başta Avrupa olmak üzere gelişmiş ekonomilerdeki ikinci bir risk alanı olarak tanımlanmaktadır.

Tablo 1.1-2: Gelişmiş Ekonomilerde Bankacılık Sektörü Riskleri ve Tedbir Önerileri

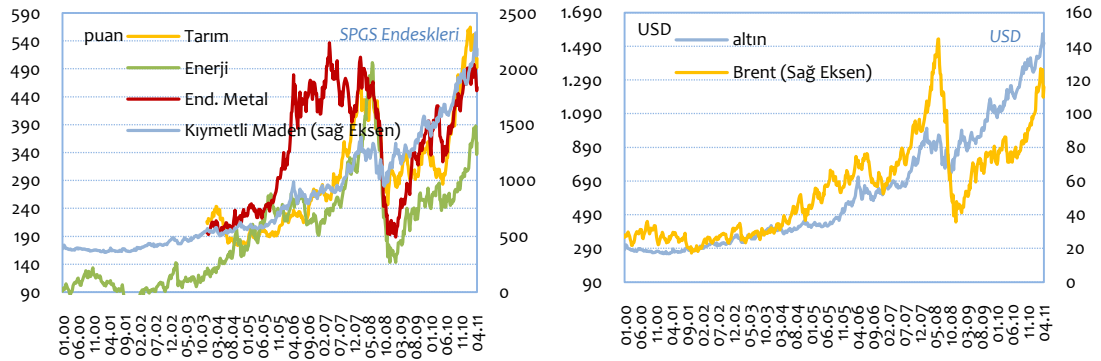

Kaynak: IMF GFSR

Gelişmiş ekonomilerde bankacılık sektörünün sağlığı hususu, uluslararası kuruluşların ana gündemini oluşturmaya devam etmektedir. IMF, bu yönde merkezinde daha güçlü bir sermaye yapısına ulaşmayı hedefleyen bir dizi tedbiri açık bir biçimde söz konusu ülkelere önermektedir. Sonuç itibarıyla risklerin daha iyi yönetilebildiği ve farkındalığın yüksek olduğu, güçlü sermaye yapısına sahip, finansal raporlama ve şeffaflık alanlarında ilerleme sağlanmış bir sektörün zorunlu olduğu tekrarlanmaktadır.

Finansal istikrarı ve bankacılık kesimini ilgilendiren bir diğer husus ise, hanehalkı borçlanmasıdır. Gelişmiş ekonomilerin yüksek hanehalkı borçluluğu bir yandan yurt içi talepteki toparlanmayı geciktirmekte diğer yandan finansal kuruluşlar için risk oluşturmaktadır. Halen işsizliğin yüksek olması hanehalkı gelirinin artışını engellemektedir. Bu durum, sosyal kaygıların yansırı finansal kuruluşlar açısından endişe yaratmaktadır.

Grafik 1.1-14: SPGS Ürün Fiyatları ve Petrol Fiyatları

Kaynak: Bloomberg

Enerji ve ürün fiyatlarında öngörülenin üzerinde yükselme yaşanmaktadır. MENA bölgesinde yaşanan siyasal gelişmeler, enerji fiyatlarının artışına neden olmaktadır. Ayrıca, artan belirsizlik başta altın olmak üzere kıymetli maden fiyatlarındaki yükselmeyi hızlandırmaktadır. Tarım

fiyatlarındaki yukarı yönlü hareket de dikkate alındığında, orta vadede küresel ölçekte enflasyonist baskıların artacağı düşünülmektedir.

Tablo 1.1-3: CDS Spreadleri

	2006	2007	2008	2009	2010	26 Mayıs 2011
ABD	1,05	8,40	..	..	41,51	49,5
Almanya	6,00	6,90	45,90	26,33	59,31	40,0
Avustralya	..	..	117,80	40,20	50,00	51,2
İngiltere	2,00	8,90	106,90	82,33	73,50	59,5
Çin	18,00	..	188,40	73,24	67,58	73,3
Japonya	3,63	8,50	44,20	68,10	72,00	85,0
Fransa	1,44	9,70	54,10	32,07	107,89	85,2
G. Kore	17,00	46,50	318,70	85,41	93,88	98,5
Meksika	40,00	70,00	291,80	134,02	113,00	102,6
Brezilya	99,50	103,00	298,50	123,00	111,00	105,0
G.Afrika	42,25	78,30	395,70	144,15	124,82	122,0
S.Arabistan	..	..	235,00	90,00	75,40	127,9
Rusya	43,00	87,50	743,50	186,69	146,50	140,8
Endonezya	115,17	153,50	638,30	190,35	129,02	135,8
Türkiye	184,75	166,50	411,10	185,00	140,84	166,0
Hindistan	46,00	118,10	361,70	118,00	160,73	178,6
İtalya	9,00	20,30	156,90	109,30	239,87	160,0
İspanya	2,88	18,20	100,70	113,58	350,00	255,0
Mısır	78,25	100,80	600,00	255,00	242,50	338,0
Portekiz	4,69	17,70	96,30	91,61	500,97	671,2
Arjantin	202,00	460,70	3905,00	961,06	609,54	605,7
Yunanistan	7,00	22,10	232,10	286,42	1010,00	1.419,9

Kaynak: Bloomberg

G20 ve diğer bazı seçilmiş ülkelerin CDS spreadleri incelendiğinde son dönemde ülke riski artan ekonomilerin spreadlerinde artış görülmektedir. Ayrıca, genel olarak gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerin spreadlerinin 45-175 baz puan aralığına geldiği gözlenmektedir. Bu durum gelişmekte olan ekonomilerin yüksek performansının bir yansımasıdır. Türkiye'nin 5 yıllık CDS spreadleri, 150-175 aralığına gerilemiştir.

Tablo 1.1-4: Varsayımsal Carry Trade Getirileri

USD Açık	Mart 2011- Aralık 2010	Aralık 2010- Eylül 2010	Aralık 2010- Aralık 2009	TRY Fazla	Mart 2011- Aralık 2010	Aralık 2010- Eylül 2010	Aralık 2010- Aralık 2009
Arjantin	0,54	1,48	4,07	ABD	0,99	-4,89	3,64
Avustralya	2,14	7,24	19,09	Arjantin	0,46	-6,44	-0,29
Brezilya	3,65	4,07	13,64	Avustralya	-1,13	-12,48	-14,76
Britanya	3,09	-0,76	-3,14	Brezilya	-2,63	-9,15	-9,51
Çin	-0,06	0,77	1,44	Britanya	-2,07	-4,09	6,66
Danimarka	5,83	-1,80	-6,62	Çin	1,05	-5,70	2,25
Euro	5,88	-1,70	-6,39	Danimarka	-4,78	-2,99	10,02
Filipinler	0,56	0,80	8,44	Euro	-4,83	-3,10	9,80
İsveç	6,81	0,66	6,91	Filipinler	0,44	-5,72	-4,50
İsrail	1,77	3,20	8,47	İsveç	-5,75	-5,57	-3,02
İzlanda	1,33	-0,36	16,23	İsrail	-0,76	-8,24	-4,53
Japonya	-1,96	2,77	14,53	İzlanda	-0,33	-4,50	-12,01
Kanada	2,58	3,76	6,71	Japonya	2,93	-7,79	-10,37
Kore	2,98	1,33	4,23	Kanada	-1,57	-8,83	-2,83
Malezya	1,81	1,49	15,07	Kore	-1,96	-6,28	-0,43
Meksika	4,37	2,77	9,95	Malezya	-0,81	-6,45	-10,89
Mısır	-0,65	-0,33	0,31	Meksika	-3,33	-7,79	-5,95
Polonya	4,92	-0,63	0,12	Mısır	1,64	-4,54	3,34
Romanya	11,72	-0,57	-1,77	Polonya	-3,88	-4,23	3,53
Rusya	8,16	1,14	1,84	Romanya	-10,62	-4,28	5,35
Singapur	1,68	2,60	9,55	Rusya	-7,09	-6,08	1,86
Tayvan	-1,02	7,20	9,94	Singapur	-0,67	-7,61	-5,57
Türkiye	1,00	-4,66	3,77	Tayvan	2,00	-12,44	-5,94

Kaynak: Bloomberg

Para birimleri itibarıyla üç aylık mevduat faizleri dikkate alınarak hesaplanan varsayımsal carry trade getirileri incelendiğinde, 2011 yılı ilk çeyreğinde ABD doları açığı üzerinden, Romanya Ley'inin %11,72 oranında getiri sağladığı görülmektedir. Türk Lirası fazlası üzerinden varsayımsal getirilere bakıldığında ise, bu dönemdeki en yüksek getiriyi Japon Yeni (%2,93) sağlamıştır. 2010 yılının son çeyreğine bakıldığında Türk Lirasının yaşadığı nominal değer kaybı ile pozisyon fazlasının negatif getiri sağladığı görülmektedir. Nitekim bu varsayımsal getirilerden de görülebileceği üzere, son dönemde TL üzerinden carry-trade imkanlarında daralma söz konusudur.

Kutu 1: Hanehalkı Borç Yükü

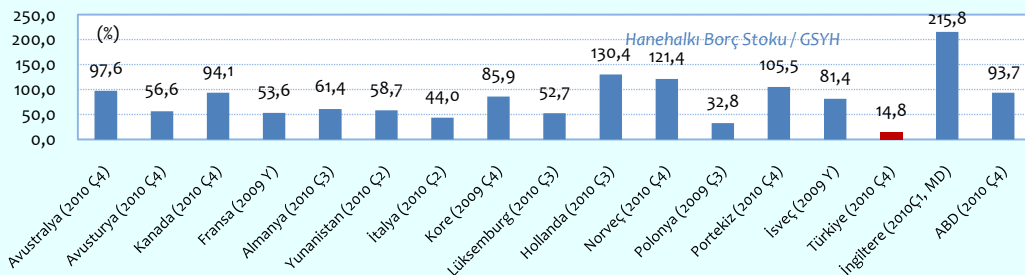
OECD tarafından derlenen hanehalkı serveti ve borçluluğuna ilişkin veriler incelendiğinde, yükümlülüklerin GSYH'ya oranının %100-175 arasında olduğu görülmektedir. Ancak bu verilerin, derlenmesindeki sıkıntılar çerçevesinde sadece gelişmiş ekonomilere ait veriler olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Yine bu ekonomilerin net finansal servet stoklarının GSYH'ya oranı oldukça yüksektir (%200-300 aralığı).

(GSYH'ya Oran, %)	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kanada								
Net Servet	512,7	516,1	518,1	534,5	545,5	548,5	547,4	549,2
Net Finansal Servet	231,4	224,0	214,6	216,5	217,9	210,6	211,7	211,0
Yükümlülükler	117,1	120,6	124,3	129,4	131,8	137,3	141,7	148,4
Fransa								
Net Servet	571,3	621,2	682,1	748,2	792,6	806,3	753,2	746,3
Net Finansal Servet	183,1	189,6	194,9	200,5	210,4	213,6	185,8	201,7
Yükümlülükler	75,6	79,7	83,7	91,0	96,5	100,3	102,3	106,6
Almanya								
Net Servet	533,7	547,8	561,2	581,4	605,7	627,6	614,6	..
Net Finansal Servet	145,9	158,2	167,2	180,2	189,4	198,2	184,9	202,0
Yükümlülükler	112,1	110,9	109,6	107,1	104,8	101,7	97,5	98,6
İtalya								
Net Servet	746,2	770,0	793,9	823,5	845,8	855,0	820,8	..
Net Finansal Servet	293,0	290,7	297,6	304,8	304,0	293,1	254,5	..
Yükümlülükler	58,3	62,3	66,7	71,9	75,7	79,2	79,8	..
Japonya								
Net Servet	719,4	728,1	720,1	739,2	744,7	735,3	697,0	..
Net Finansal Servet	340,7	361,1	369,4	397,1	401,4	386,3	356,5	..
Yükümlülükler	133,6	133,6	131,4	131,8	130,4	127,4	127,2	..
Birleşik Krallık								
Net Servet	715,6	748,0	797,2	827,0	866,7	900,8	752,7	810,5
Net Finansal Servet	260,8	265,9	270,0	304,3	310,7	307,6	243,3	295,3
Yükümlülükler	134,0	145,0	160,0	162,3	176,0	183,6	177,6	170,6
ABD								
Net Servet	515,4	563,2	593,8	640,7	646,5	616,3	469,5	486,1
Net Finansal Servet	267,6	304,0	317,1	335,5	349,4	348,2	248,0	273,6
Yükümlülükler	109,9	117,8	124,1	131,3	135,6	137,8	130,3	127,5

Kaynak: OECD

(*) Net servet finansal olmayan varlıklar-yükümlülükler olarak tanımlanmıştır. Net finansal servet, finansal varlıklar-yükümlülükleri ifade etmektedir. Finansal olmayan varlıklar esas olarak gayrimenkulden müteşekkildir. Daha kapsamlı bilgi için (<http://www.oecd.org/eco/sources-and-methods>).

Hanehalkı borcuna ilişkin bir diğer uluslararası kaynak IMF Finansal Sağlamlık Göstergeleridir. Burada yıllık borç stokunun gelire oranına bakıldığında gelişmekte olan ekonomilerin daha düşük borçluluk düzeyinde olduğu görülmektedir.

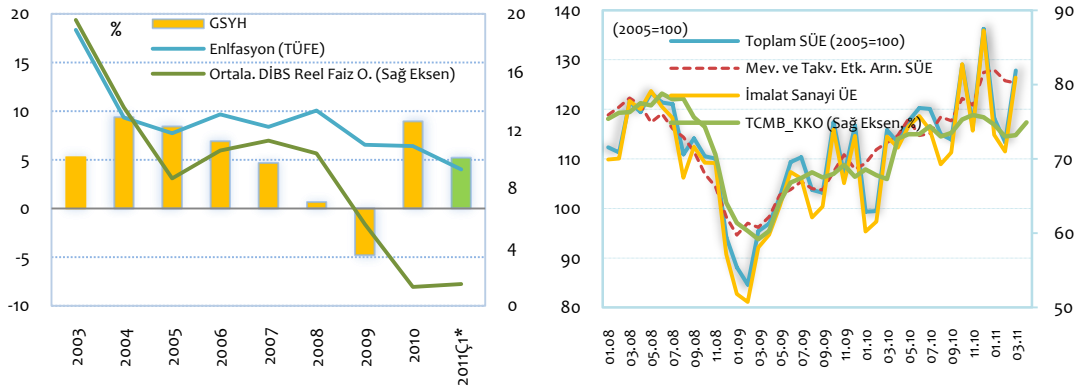

Kaynak: IMF-FSI

1.2 Ulusal Çerçeve

Türkiye'nin ekonomik büyümesi 2010 yılının tüm çeyrekleri itibarıyla güçlü şekilde devam etmiş ve küresel toparlanmadan ayrışma daha fazla belirginleşmiştir. 2009 yılında küresel krizle birlikte yavaşlayan toplam talep, 2010 yılından itibaren özellikle yurt içi talebin zirve yapmasıyla birlikte ekonomik büyümenin temel kaynağı olmuştur. Bu dönemde, ılımlı artışla seyreden dış talep ve hızlı büyüyen iç talep, ekonomik büyümeyi %9,2'ye kadar taşımıştır. Aynı dönemde enflasyonun ve reel faizlerin düşmesi, yatırım ve tüketim harcamalarını teşvik etmiştir. Ancak, ülkemize giriş yapan kısa vadeli sermaye akımlarının artmasıyla büyüyen dış ticaret açığı ve cari açık, finansal istikrar kaygılarını nispeten kuvvetlendirmiştir.

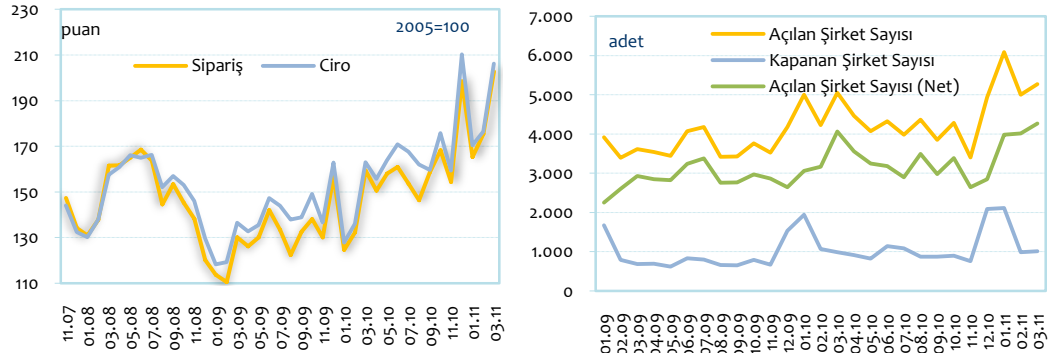
Grafik 1.2-1: Büyüme, Enflasyon, Reel Faiz ve Sanayi Üretimi Göstergeleri

Kaynak: TÜİK, TCMB. (*) 2011 Yılı Büyüme Beklentisi (TCMB Beklenti Anketi)

TCMB'nin kredilerdeki büyümeyi yavaşlatma için uygulamaya koyduğu politikalara rağmen, 2010'un dördüncü ve 2011 yılının ilk çeyreğinde kredi genişlemesinin özellikle tüketici kredileri ağırlıklı olarak devam etmiş olması, alınan tedbirlerin etkilerinin henüz hedeflenen düzeye gelmediğine işaret etmekle birlikte, öngörülen talep yavaşlamasının 2011 yılının ikinci yarısında ortaya çıkması daha yüksek ihtimallidir. 2011'in ilk çeyreğine ait göstergeler ve açıklanan son veriler, iktisadi canlanmanın 2010'nun son çeyreğine yakın bir eğilimle devam ettiğini göstermektedir. Mart 2011 itibarıyla beklenti anketlerinde, 2011 yılı geneli için ortalama %5,2 büyüme tahmini bulunmakla beraber, Nisan-Mayıs 2011 verilerine göre söz konusu oranın üzerine çıkılması muhtemeldir. Yine de toplam sanayi ve imalat sanayi üretim endeksleri bu yılın ilk çeyreğinde bir önceki yıla göre daha düşük bir büyümenin olacağı sinyali vermektedir.

Grafik 1.2-2: İmalat Sanayi Sipariş ve Ciro Gelişmeleri ile Şirket Göstergeleri

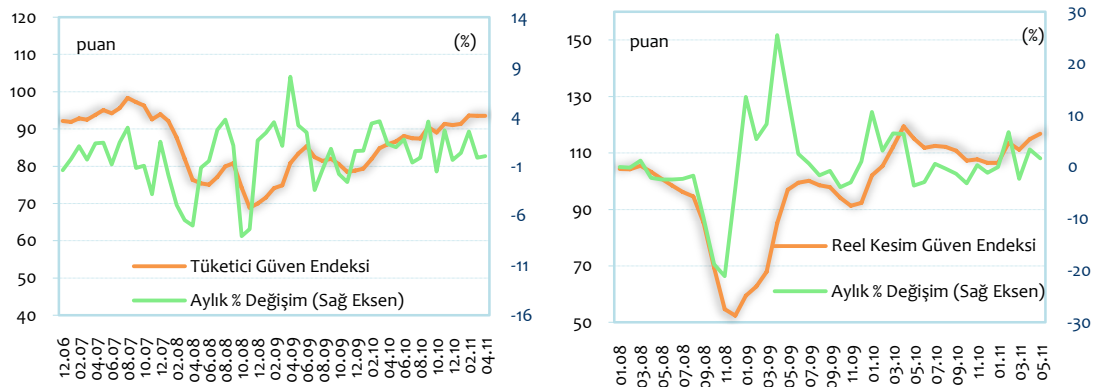

Kaynak: TÜİK

2011 yılının ilk çeyreğinde, söz konusu göstergeler ve diğer öncü göstergelerin artış hızı bir önceki çeyreğe göre yavaşlamıştır. Buna ilaveten, açılan ve kapanan şirket göstergeleri de benzer işaretler vermektedir. Yeni açılan şirket sayısının kapanan şirketlere göre daha hızlı gelişim göstermesi, girişimcilerin cari dönemi iş ortamı açısından olumlu bulduklarını göstermektedir. Sonuç olarak, üretim, kapasite, sipariş, ciro ile yeni açılan ve kapanan şirket verileri, iktisadi faaliyetteki pozitif eğilimlerin devam ettiğini doğrulamaktadır. Ekonomideki güçlü canlanmanın 2011 yılının ikinci yarısından itibaren daha ılımlı bir biçimde süreceği tahmin edilmektedir.

Güçlü iç talebin devam ettiğine ilişkin diğer emareler, tüketici ve reel kesim endekslerinden gözlenmektedir. Tüketici güven endeksi, iyimserlik için alt eşik değer olan 100 puanın altında olmakla birlikte, Temmuz 2009'dan itibaren aralıksız artarak Mart 2011'de bu eğilimini korumuştur.

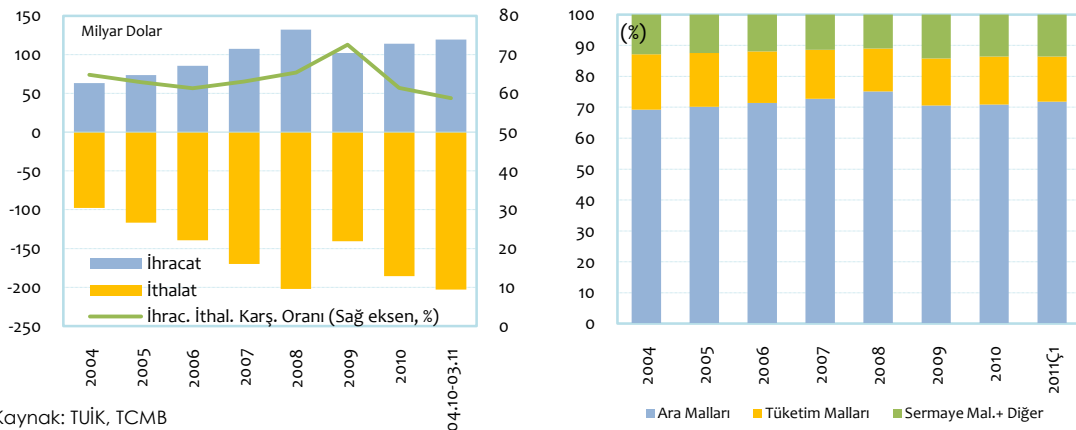
Grafik 1.2-3: Tüketici ve Reel Kesim Güven Endeksleri

Kaynak: TÜİK, TCMB

Tüketicilerin gelecek döneme ilişkin yarı dayanıklı ve dayanıklı tüketim malı alma istekleri güçlü bir şekilde devam etmektedir. Tüketicilerin 2011'in ikinci çeyreğinde maliye ve para politikalarında ek gelişmeler olmadığı takdirde, tüketimlerini hissedilir bir şekilde kısmaları beklenmemektedir. Reel kesim güven endeksi, tüketici güvenine göre daha yüksek bir seyir izlemektedir ve Mayıs 2011'de 116,7 puanla son bir yılın en yüksek değerine ulaşmıştır.

Grafik 1.2-4: İhracat, İthalat, İhracat Dengesi ve İthalatın Mal Sınıflamasına Göre Bileşimi

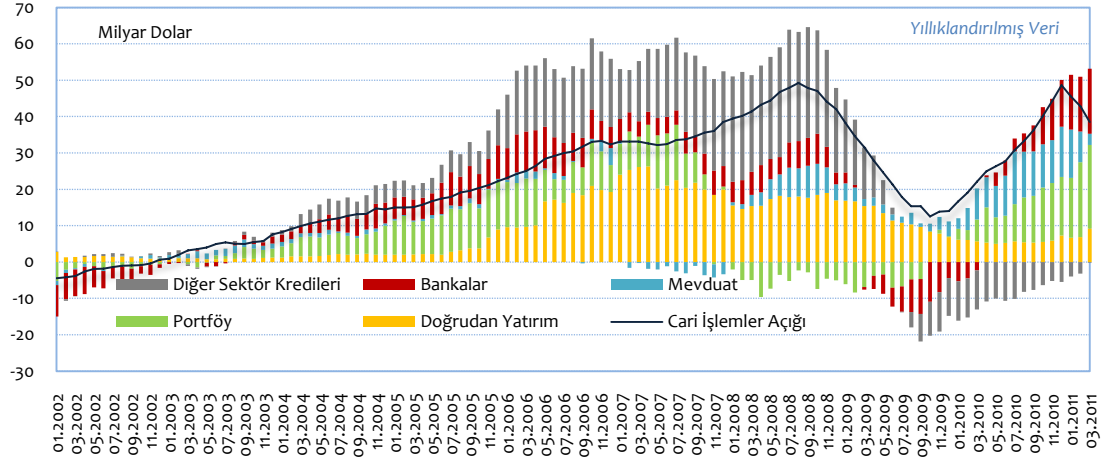

Kaynak: TÜİK, TCMB

Dış pazarlardaki talep artışı ve TL'nin değer kaybetmesinin, ihracat performansında gelişme yarattığı söylenebilir. Mart 2011'de ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre %19,7 artarak 11,8 milyar dolara erişmiştir. Aynı dönemde, güçlü iç talep ve başta enerji fiyatları kaynaklı olmak üzere ivmelenen ithalat, %44,1 artışla 21,6 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. İthalatın ihracata göre daha hızlı artması, cari açığın artış hızını kesmemesinde büyük rol oynamaktadır. İthalatta ara malların payının

yüksek olması nedeniyle, TL'nin değer kaybı ve iç talebi kısmaya yönelik tedbirlerin ithalat üzerindeki etkisi henüz tam tezahür etmemiştir.

Grafik 1.2-5: Sermaye Hareketleri ve Cari İşlemler Hesabı

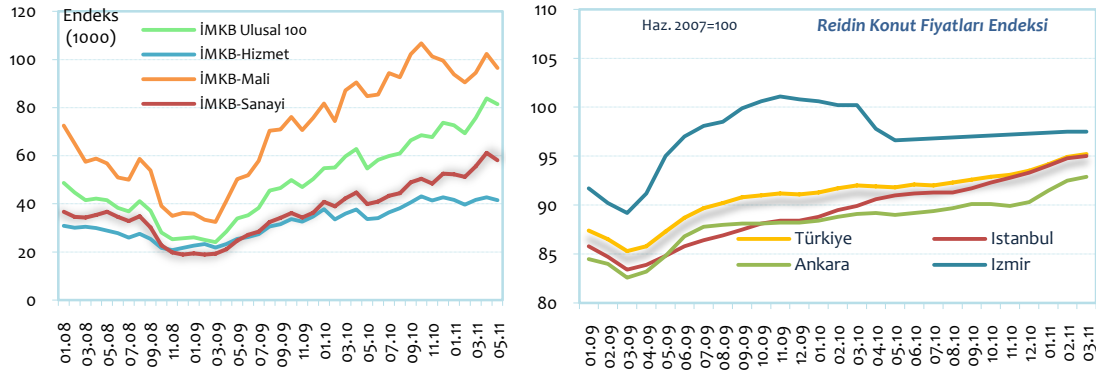
Kaynak: TCMB (1)Bankalar kalemi, TCMB Ödemeler Dengesi ayrıntılı sunum "diğer yatırımlar" kalemi altında yer alan "krediler" kısmından derlenmiştir.

Dış ticaret gelişmeleri ile ivmelenen cari açık eğilimi, Mart 2011 itibarıyla bu seyrini korumuş ve bir kırılganlık unsuru haline gelmiştir. Ocak-Mart 2011'de, turizm gelirleri %28,5 oranında artmış, yatırım geliri dengesinin bileşenleri olan doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları ve faizlerden oluşan diğer yatırımlarda net çıkış 2,9 milyar dolar olmuştur. Yurt dışında yerleşiklerin yurt içindeki net yatırımları geçen yılın aynı dönemine göre %154 artarak 4 milyar dolara erişmiştir. Yurt dışı yerleşik kişiler, hisse senedi piyasasında Ocak-Mart 2011 döneminde 1,3 milyar dolarlık net satım, devlet iç borçlanma senetleri piyasasında ise net 6,6 milyar dolarlık alım gerçekleştirmiştir. Diğer taraftan bankacılık sektörü, aynı dönemde yurtdışına toplam 1 milyar dolar tutarında tahvil ihracı, yurt içi tahvil ihraçlarıyla ilgili olarak ise 50 milyon ABD doları tutarında net satım yapmıştır.

Netice olarak, Ocak-Mart 2011 itibarıyla, cari işlemler hesabı 22,1 milyar dolar açık verirken, yıllık bazda %120'lik bir artış kaydetmiş bulunmaktadır. Gelişmeler, uygulanan tedbirlerin sonuç vermeye başladığına işaret etmekle birlikte, dış ticaret dengesinden kaynaklanan etkinin ağırlığının devam etmesi sebebiyle, cari açığın hızında dönemsel olarak henüz bir yavaşlama görülmemiştir. Buna rağmen, cari işlemler açığı son on iki ayın birikimi olarak analiz edildiğinde, Ocak 2011'den itibaren azalma eğilimine girdiği görülmektedir.

İMKB endeksindeki yukarı yönlü trend 2011 yılının ilk çeyreğinde devam etmiş ve bu gözlem Nisan-Mayıs 2011'de değişmemiştir. Cari açık gelişmeleri ve bölge ülkelerindeki sorunların Türkiye'ye muhtemel etkilerinin İMKB'de zaman zaman yukarı yönlü risk algısı olarak fiyatlandığı görülmektedir. Buna rağmen Türkiye, uzun vadeli bakış açısına sahip hisse senedi yatırımcıları için ilgi merkezi olmaya devam etmektedir. Varlık fiyatları açısından diğer önemli bir gösterge olan konut fiyatları, 2011 yılının ilk çeyreğinde yataya yakın ılımlı bir artış görünümü arz etmektedir. Konut kredilerinin daha fazla maliyetli hale gelmesiyle, konut fiyatlarında önceki dönemlerde görülen artışın yerini daha yatay bir seyre bırakması muhtemeldir.

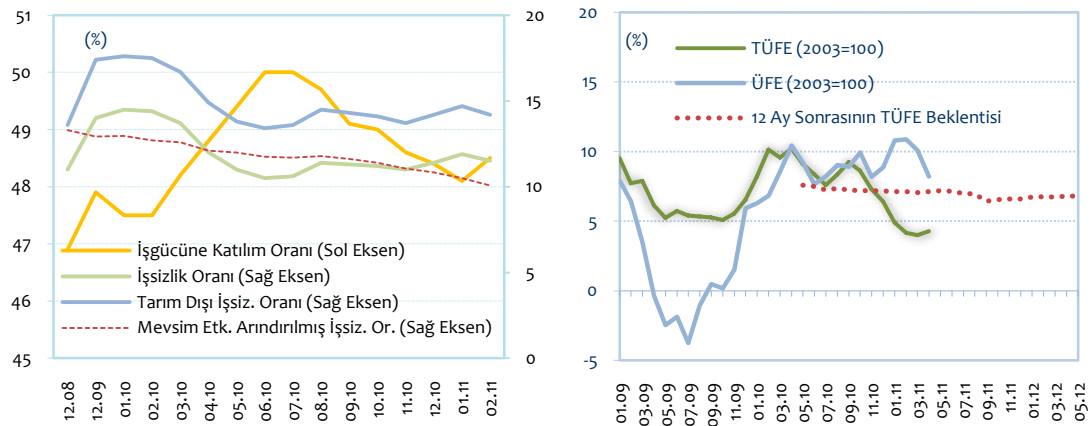
Grafik 1.2-6: İMKB Göstergeleri ve Konut Fiyatları

Kaynak: TCMB, Reidin

2010 yılının ikinci yarısından itibaren genel olarak olumlu seyreden işgücü piyasasındaki iyileşme Şubat 2011'de aylık ve yıllık bazda devam etmiş ve işsizlik oranı bir önceki aya göre azalarak %11,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. Söz konusu oran yıllık bazda bir önceki döneme göre 3 puan daha düşüktür. Ayrıca, mevsimsel etkilerden arındırılmış işsizlik oranının gevşeme eğilimine Şubat 2011'de devam ettiği görülmektedir.

Grafik 1.2-7: İşgücü Göstergeleri ve Enflasyonun Gelişimi

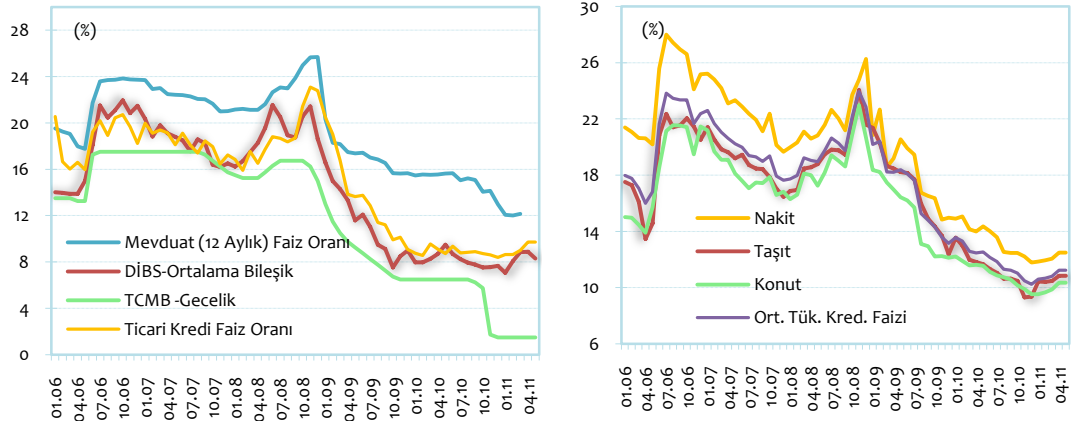
Kaynak: TCMB, TÜİK

Finansal istikrarın temel parametrelerinden birisi olan fiyatların genel seviyesine bakıldığında, Nisan 2011 itibarıyla yıllık TÜFE enflasyonu %4,26 olarak gerçekleşmiştir. Güçlü iç talebe rağmen tüketici fiyatlarında görülen aşağı yönlü hareketin, yükselen enerji fiyatlarının gecikmeli yansımaları ve baz etkileri sebebiyle tekrar yukarı yönlü olması beklenebilir. Yine de tüketici fiyatları beklenen enflasyonun altında seyretmekte ve söz konusu fiyatların orta vadede merkez bankasının hedeflerine uygun bir atalet arz edeceği öngörülmektedir.

Parasal ve kredi sıkılaştırmasına dayanan tedbirlerin etkilerine rağmen iç talebin güçlü olması, alınan tedbirlerin asıl yansımalarının 2011 yılının ikinci yarısında daha net ortaya çıkacağına işaret etmektedir. Yüksek zorunlu karşılık oranlarına devam edilmekte ve bu yaklaşıma geniş faiz koridoru ve politika faiz oranlarının düşük düzeyde tutulması politikası eşlik etmektedir. Uygulanan politika bileşimleriyle kredi maliyetlerinin artmaya başladığı, piyasada geçerli olan faiz oranlarından anlaşılmaktadır. Nitekim zorunlu karşılıkların vadeye göre farklılaştırılması, uzun vadeli mevduatlara daha fazla faiz verilmesine zemin sağlamaktadır.

Aynı zamanda başlıca tüketici kredisi kalemleri olan nakit, konut ve taşıt kredilerinin faiz oranlarında Ocak 2011'den başlayarak yukarı yönlü bir hareket görülmektedir. Benzer gözlem ortalama ticari kredi faiz oranları için de geçerlidir. Bankacılık kesiminde fon maliyetinin artmasıyla kredi fiyatlarının yukarı yönlü değişmesi ve buna bağlı olarak kredi talebinin yavaşlaması muhtemeldir. Öte yandan, politika faiz oranı olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının %6,25'te sabit tutulmasına 21 Nisan 2011 itibarıyla devam edilmiş, merkez bankası gecelik borçlanma ve borç verme arasındaki faiz koridorunun sınırlarını %1,5 ve %9 olarak korumuştur.

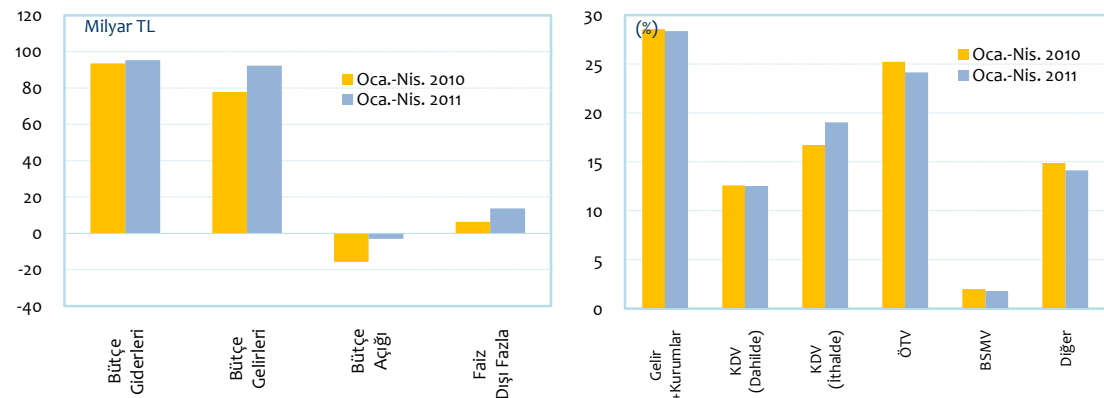
Grafik 1.2-8: Faiz Oranları

Kaynak: BDDK, TCMB, TÜİK

Türkiye, kamu maliyesinde izlediği disiplinli politikalar sayesinde muadil ekonomilerden ayrılarak finansal istikrara katkıda bulunmaktadır. Ocak-Nisan 2011 dönemi de kamu maliyesi açısından istikrarın korunduğu bir dönem olmuştur. Ocak-Nisan 2011 döneminde bütçe açığı bir önceki yılın aynı dönemine göre %80,6 azalırken, faiz dışı fazla %119,6 oranda artmıştır. Vergi gelirleri %21,4, gelir ve kurumlar vergisi %20,4 büyürken, bu gelişmede son birkaç çeyrektir olduğu gibi ithal ürünlerden alınan KDV'nin hızlı büyümesi etkili olmuştur. Gider kalemleri içerisinde personel giderleri ile mal ve hizmet alım giderleri en ağırlıklı kalemleri oluşturmuştur.

Grafik 1.2-9: Bütçe Göstergeleri

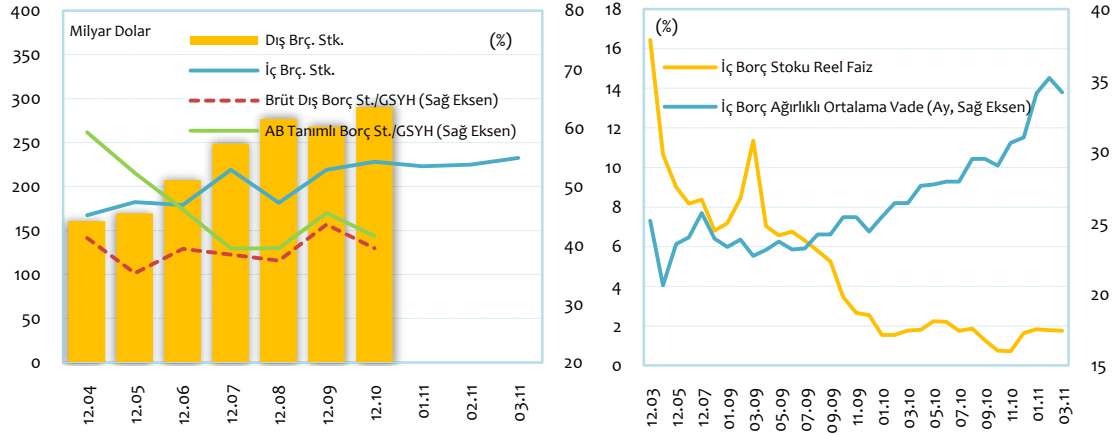

Kaynak: Maliye Bakanlığı

AB üyesi ve aday ülkelerle kıyaslandığında daha istikrarlı bir borçlanma politikasına sahip olan Türkiye'nin iç borç stoku Mart 2011 itibarıyla 232,4 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 2010 yılının büyüme açısından istikrarlı geçmesi, 2011 yılının ilk çeyreğine ait temel göstergelerin büyümenin devam edeceği beklentisi yaratması ve mali disiplininin kararlılıkla devam etmesi, iç borçlanmanın

sürdürülebilirliğini perçinlemektedir. Nitekim iç borç stokunun vadesi uzama, reel faizi ise azalma eğilimindedir. Mart 2011 itibarıyla, cari açık ve genel ekonomik konjonktür kaynaklı risklerin kısmi etkisiyle iç borç stoku reel faizinde yukarı yönlü, vadesinde ise aşağı yönlü hafif bir risk bulunmaktadır.

Grafik 1.2-10: Borç Stokları, İç Borç Stoku Reel Faizi ve Ortalama Vadesi

Kaynak: HM

2010 yılsonu itibarıyla, 290 milyar dolara erişen toplam brüt dış borç stokunun GSYH'ya oranı bir önceki yıla göre 4,1 puan azalarak %39,5'e inmiştir. Toplam brüt dış borç stokunun %36,7'sini oluşturan özel kesime ait finansal olmayan kuruluşların (kısa ve uzun vadeli) borçları ise bir önceki yıla göre 5,7 puan azalmıştır.

Tablo 1.2-1: Brüt Dış Borç Stoku Göstergeleri

(%)	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kısa Vadeli Borçlar									
Kamu/Toplam	2,0	2,9	3,2	2,9	2,1	1,8	1,8	2,0	2,0
Özel/Toplam	10,7	13,1	16,8	19,7	18,5	15,5	17,1	16,5	25,0
Özel Finansal Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	39,2	44,4	48,4	51,5	54,0	42,9	51,0	50,9	67,1
Özel Finansal Olmayan Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	60,8	55,6	51,6	48,5	46,0	57,1	49,0	49,1	32,9
Uzun Vadeli Borçlar									
Kamu/Toplam	64,8	63,2	57,1	47,7	40,0	34,0	31,1	34,0	32,7
Özel/Toplam	22,5	20,9	22,9	29,7	39,5	48,7	50,0	47,5	40,3
Özel Finansal Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	16,4	17,6	23,3	31,8	34,8	34,6	29,3	27,7	29,3
Özel Finansal Olmayan Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	83,6	82,4	76,7	68,2	65,2	65,4	70,7	72,3	70,7
Finansal Olmayan Kuruluşlar /Toplam Borç	25,3	24,5	26,2	29,8	34,3	40,7	43,7	42,4	36,7
Toplam Dış Borç Stoku/GSYH	56,2	47,3	41,2	35,3	39,5	38,4	37,8	43,6	39,5

Kaynak: HM

Kutu 2: Hanehalkı ve Şirketler Kesimi

Hanehalkı yükümlülükleri/hanehalkı varlık oranı Mart 2011 %35,1'e çıkmıştır. Yükümlülüklerin GSYH'ya oranı ise %14,4 ile yükselme eğilimini teyit etmektedir. Söz konusu oranlar, diğer ülkelere göre daha yönetilebilir düzeydedir.

Tablo: Hanehalkı Finansal Varlık ve Yükümlülükler

Milyar TL	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Mar.11
Varlıklar									
Birey. Emek. Fon.	0,0	0,3	1,2	2,8	4,6	6,0	9,1	12,0	12,1
Hisse Senedi	9,2	12,4	15,8	15,7	17,5	10,8	24,5	32,6	35,8
Kamu Borç. K. (DİBS+Eurobond)	36,1	41,0	33,3	27,7	19,2	19,7	13,0	8,4	9,8
Tas. Mev., Kat. Fon. ve Cari Hes.	100,9	124,6	147,8	185,4	215,5	288,0	321,1	369,3	382,5
Dolaşımdaki Para	9,8	12,4	18,2	24,4	25,0	29,3	34,3	45,2	46,6
Toplam	156,0	190,7	216,3	256,0	281,8	353,8	402	467,5	486,8
Yükümlülükler									
Tüketici Kred.	5,9	12,8	29,7	48,0	68,9	85,2	97,4	132,7	143,8
Kre. Kart. Borç Bakiyesi	1,7	4,4	7,5	10,7	12,6	14,7	19,1	23,2	23,4
Tük. Finans. Şir. Kred.	0,4	0,9	1,8	1,4	1,7	1,6	1,7	2,9	3,2
Bireysel Finansal Kiralama Borçları	-	-	-	0,5	0,9	1,0	0,7	0,6	0,6
Toplam	8,0	18,1	39,0	60,6	84,1	102,5	118,9	159,4	171,0
Yükümlülükler/Varlıklar (%)	5,1	9,5	18,0	23,7	29,8	29,0	29,6	34,1	35,1
Yükümlülükler/GSYH (%)	1,8	3,2	6,0	8,0	10,0	10,8	12,5	14,4	v.y.

2005 sonrası verileri bankalar, katılım bankaları ve tüketici finansman şirketlerince kullanılan tüketici kredileri ile bu kredilere ilişkin tahsil gecikmiş alacakları, taksitli kredi kartı borç bakiyeleri ile tahsil gecikmiş kredi kartı alacaklarını içermektedir. Kredi tutarları, tahsil gecikmiş alacakları da içeren brüt rakamlardır. Kredi kartı borç bakiyesi, taksitli kredi kartı borç bakiyesi ile takipteki kredi kartı alacaklarından oluşmaktadır. Kaynak: BDDK, TÜİK, SPK, TCMB, MKK

Tablo: Ülkelere Göre Hanehalkı Borcunun GSYH'ya Oranı

(%)	AU	AT	CA	DE	FR	GR	IT	KR	LU	NO	PL	PT	SE	TR	UK	USA
Veri Dönemi	10Ç4	10Ç4	10Ç4	10Ç3	09	10Ç2	10Ç2	09Ç4	10Ç3	10Ç4	09Ç3	10Ç4	09	10Ç4	10Ç1	10Ç4
HHB/GSYH(*)	97,6	56,6	94,1	61,4	53,6	58,7	44,0	85,9	52,7	121,4	32,8	105,5	81,4	14,4	215,8	93,7

Kaynak: FSI, IMF (*) HHB=Hanehalkı Borcu. Türkiye verisi kendi hesaplamamızdır.

2010 itibarıyla reel şirketlerin döviz varlıklarının döviz yükümlülüklerine oranı %47,9 olarak gerçekleşmiştir. Kısa vadeli döviz net pozisyonu sadece 0,3 milyar dolar açık vermiştir.

Tablo: Finansal Kesim Dışındaki Şirketlerin Döviz Varlık ve Yükümlülükleri

Milyar Dolar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Varlıklar	30,2	37,7	45,4	62,6	76,1	80,5	79,2	86,7
Mevduat	20,0	24,6	30,9	45,4	54,8	60,4	57,3	62,1
Menkul Kıymetler	0,9	1,3	1,0	0,9	0,8	0,7	1,1	1,2
İhracat Alacakları	4,4	6,0	6,4	8,8	10,3	8,6	9,5	10,8
Yurtdışına Doğrudan Sermaye Yatırımları	4,9	5,8	7,1	7,5	10,2	10,8	11,3	12,6
Yükümlülükler	50,7	58,7	72,4	100,5	139,4	160,9	156,4	181,0
Nakdi Krediler	44,1	49,4	61,4	88,8	124,9	146,3	141,1	162,9
Yurtiçinden Sağlanan Krediler	18,2	20,5	26,4	34,8	46,3	48,1	50,3	81,9
Kısa Vadeli Döviz Kredileri	0	0	0	0	14,4	15,9	14,3	17,9
Yurtdışından Sağlanan Krediler	26,0	28,9	34,9	54,0	78,6	98,2	90,8	81,1
Kısa Vadeli	1,6	1,2	1,1	1,1	0,7	1,2	0,7	1,0
İthalat Borçları	6,5	9,4	11,0	11,7	14,5	14,6	15,2	18,1
Döviz Net Pozisyonu	-20,5	-21,1	-27,0	-37,9	-63,3	-80,4	-77,1	-94,3
Kısa Vadeli Varlıklar						69,6	67,9	74,1
Kısa Vadeli Yükümlülükler						76,3	67,8	74,4
Kısa Vadeli Net Döviz Pozisyonu						-6,7	0,1	-0,3

Kaynak: TCMB

TCMB istatistiklerine göre, özel sektörün yurtdışından sağladığı ve Mart 2012'ye kadar vadesi dolan kredi toplamı 56,3 milyar dolar olup, bunun 23,5 milyar doları kısa vadeli borçlardan kaynaklanmaktadır.

Tablo: Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcunun 1 Yıla Kadar Olan Vade Dağılımı (Mart 2011)

Milyar Dolar	Nis.11	May.11	Haz.11	Tem.11	Ağu.11	Eyl.11	Eki.11	Kas.11	Ara.11	Oca.12	Şub.12	Mar.12	Toplam
Uzun Vadeli	2,7	2,9	3,1	2,5	2,4	2,2	2,2	1,7	4,4	2,5	2,5	4,0	32,8
Finansal	0,9	0,5	0,9	0,9	0,6	0,9	0,7	0,6	0,7	0,8	1,0	1,3	9,8
Bankalar	0,7	0,3	0,5	0,7	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,8	1,1	6,6
Banka. Dışı Fin. Kur.	0,2	0,3	0,4	0,2	0,1	0,5	0,3	0,1	0,4	0,4	0,2	0,2	3,3
Finansal Olmayan	1,8	2,3	2,2	1,6	1,8	1,3	1,4	1,1	3,7	1,7	1,5	2,6	23,0
Kısa Vadeli (*)	6,1	2,8	1,2	0,6	1,1	2,6	2,5	0,5	2,2	0,5	0,4	2,8	23,5
Finansal	5,9	2,6	0,9	0,5	1,0	2,5	2,4	0,5	2,1	0,5	0,3	2,8	22,1
Bankalar	5,3	2,6	0,8	0,5	1,0	2,5	2,4	0,4	2,0	0,4	0,3	2,7	20,9
Banka. Dışı Fin. Kur.	0,6	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2
Finansal Olmayan	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	1,4
Toplam	8,9	5,7	4,2	3,1	3,5	4,8	4,7	2,2	6,6	3,0	2,9	6,8	56,3

Kaynak: TCMB. (*) Ticari krediler hariç.

2 FİNANSAL SEKTÖRDEKİ GELİŞMELER

2.1 Finansal Sektörün Genel Görünümü

Finansal sektörün aktif büyüklüğü artış trendini devam ettirmiş ve Mart 2011 tarihi itibarıyla 1.4 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bankacılık kesiminin finansal sektördeki ağırlığı değişmezken finansal sektör bileşenlerinin genelindeki büyüme devam etmiştir. Menkul kıymet aracı kuruluşlar aktifinde ise 0,5 puanlık küçülme gerçekleşmiştir.

Tablo 2.1-1: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü

(Milyar TL)	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Ara.10	Mar.11	% Dağ.
TCMB	74,1	76,5	74,7	90,1	104,4	106,6	113,5	110	112,1	128,4	139,7	9,9
Bankalar	212,7	249,7	306,4	406,9	499,7	581,6	732,5	834	860,5	1.007	1.046	77,2
Finansal Kiralama Şir.	3,8	5	6,7	6,1	10	13,7	17,1	14,6	14,3	15,8	15,8	1,2
Factoring Şirketleri	2,1	2,9	4,1	5,3	6,3	7,4	7,8	10,4	11,1	14,5	14,4	1,1
Tüketici Fin. Şirketleri	0,5	0,8	1,5	2,5	3,4	3,9	4,7	4,5	4,5	6,1	6,4	0,5
Varlık Yönetim Şir.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	0,2	0,4	0,4	0,4	0,7	0,73	0,1
Sigorta Şirketleri (1)	5,4	7,5	9,8	14,4	17,4	22,1	26,5	33,3	32,6	31,0	35,1	2,4
Emeklilik Şirketleri	0	3,3	4,2	5,7	7,2	9,5	12,2	15,7	16,5	17,8	17,8	1,4
Emeklilik Yat.Fonları	0,0	0,3	1,2	2,8	4,6	6,0	9,1	9,7	11,7	11,7	11,7	0,0
Men. Kıy. Ara. Kur. (2)	1,0	1,3	1,0	2,6	2,7	3,8	4,2	5,2	6,4	8,0	7,5	0,9
Men. Kıy. Yat. Ort. (2)	0,1	0,2	0,3	0,5	0,5	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,1
Men. Kıy.Yat. Fon. (2)	9,3	19,9	24,4	29,4	22	26,4	24,0	29,6	28,9	29,7	33,2	2,3
Gayrimenkul Yat. Ort. (2)	1,1	1,2	1,4	2,2	2,5	4,1	4,3	4,7	4,7	5,1	13,9	0,4
Gir. Serm. Yat.Ort.(2)	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0
Portföy Yön.Şir.(3) (4)	5,8	17,8	24,5	30,2	26,0	31,2	30,7	40,0	41,3	44,9	48,1	3,4
Toplam	315,9	382,8	455,2	591,5	697,8	806,5	972,4	1.096,7	1.127,4	1.303,8	1.373,8	100,0

Kaynak: BDDK, TCMB, HM, SPK, TSPAKB

(1) Ocak 2011 verisi kullanılmıştır. (2) Aralık 2010 verisi kullanılmıştır. (3) Ocak 2011 verisi kullanılmıştır. (4) Portföy yönetim şirketlerinin yönettiği portföy büyüklüğü.

Mart 2011 itibarıyla toplam kuruluş sayısı 425 adet olup finansal sektörde faaliyet gösteren bankaların sayısı küresel sermayeli iki mevduat bankasının tek çatı altında birleşmesi nedeniyle 48'e gerilemiştir. Finansal kiralama şirketlerinin sayısında intibak süreci ve finansal şartlara uyum sağlayamamaktan kaynaklanan azalmanın Mart 2011'de sona erdiği tespit edilmiştir. Factoring şirketi sayısı 2 adet azalırken, bireysel emeklilik şirketi sayısı 2 adet, gayrimenkul yatırım ortaklıkları sayısı 6 adet, girişim sermayesi yatırım ortaklıkları sayısı ise 2 adet artmıştır.

Tablo 2.1-2: Finansal Sektörde Faaliyet Gösteren Kuruluşlar

Adet	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Bankalar	51	50	50	49	49	49	49	49	48
Mevduat	34	33	33	32	32	32	32	32	31
Katılım	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Kalkınma Yatırım	13	13	13	13	13	13	13	13	13
Yerli Özel	26	21	18	16	16	16	16	16	16
Kamu	8	8	9	9	9	9	9	9	9
Küresel Sermaye	17	21	23	24	24	24	24	24	23
Finansal Kiralama	84	81	68	50	47	47	47	35	35
Factoring	88	86	86	81	78	80	78	76	74
Tüketici Finansmanı	9	9	9	10	10	10	10	11	11
Varlık Yönetimi	4	5	5	5	6	6	6	6	6
Finansal Holding Şirketleri	0	0	0	3	3	3	3	3	3
Sigortacılık (1)	46	47	51	62	55	57	57	57	58
Bireysel Emeklilik (1)	11	11	11	12	13	14	14	14	16
Reasürans (1)	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Diğer Sigortacılık (1)	34	35	39	48	41	42	42	42	41
Menkul Kıymet Aracı Kuruluşları (1)	101	100	104	104	103	103	103	103	103
Menk. Kıym. Yatırım Ort.	26	30	33	34	33	33	33	31	31
Gayrimenkul Yat. Ortaklıkları	10	11	13	14	14	14	15	18	24
Girişim Sermayesi Yatırım Ort. (2)	2	2	2	2	2	2	2	2	4
Portföy Yönetim Şirketleri(2)	19	19	19	23	23	23	24	28	28
Toplam Kuruluş Sayısı	440	440	440	437	423	427	427	419	425

Kaynak: BDDK, HM, SPK, TSPAKB.

(1) Mart 2011 verileri yayımlanmadığından Aralık 2010 verileri kullanılmıştır. (2) Aralık 2010 verisi yayımlanmadığından Kasım 2010 verileri kullanılmıştır.

Bankacılık hizmetlerinden yararlanan kişi sayısı finansal sektöre erişim kanallarının genişlemesi ile artışını sürdürmüştür. Bankacılık sektöründe 2010 Aralık- 2011 Mart döneminde 144 adet yeni şube

faaliyete geçmiş; buna paralel olarak sektördeki personel sayısında da bir artış görülmüştür. Bankaların alternatif dağıtım kanalları istikrarlı büyümesini Mart 2011'de de devam ettirmiştir.

Tablo 2.1-3: Finansal Hizmetlere Erişim Kanalları

Adet	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Ara.10	Mar.11
Banka Şubeleri	6.568	7.302	8.122	9.304	9.581	9.601	10.066	10.210
Mevduat Ban.	6.241	6.904	7.658	8.724	8.968	8.986	9.419	9.537
Kalk. ve Yatırım Ban.	35	42	42	44	44	42	40	40
Katılım Bankaları	292	356	422	536	569	573	607	633
Sigortacılık Şubeleri	14.453	15.322	15.695	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Aracı Kurumların Şubeleri	234	246	231	185	157	155	v.y.	v.y.
Banka Personeli	138.724	150.966	167.760	182.665	184.205	186.620	191.180	192.855
Mevduat Bankaları	127.851	138.599	153.212	166.326	167.063	169.118	173.133	174.622
Kalk. ve Yatırım Ban.	5.126	5.255	5.361	5.307	5.340	5.377	5.370	5.417
Katılım Bankaları	5.747	7.112	9.187	11.032	11.802	12.125	12.677	12.816
Sigortacılıkta Çalışan Personel (1)	12.837	15.156	14.950	16.007	13.953		14.820	15.610
Menkul Kıymet Aracı Kur.Çalışan Personel	5.916	5.898	5.861	5.102	4.715	4.802	v.y.	4948
Banka ATM	14.836	16.513	18.795	21.953	23.952	24.593	27.334	28.322
POS (Bin)	1.141	1.283	1.629	1.886	2.048	2.067	2.175	2.243

Kaynak: BDDK, TSPAKB, HM, TSRSB

(1) Şirketlerin merkez ve bölgelerinde kadrolu, sözleşmeli, yarı zamanlı, tam zamanlı çalışanlar sayısı.

Mudiler finansal sektörün en büyük müşteri kitlesi olmaya devam etmektedir.¹ 2010 yılında sigorta poliçe sayısında yaşanan artışın 2011 yılının ilk çeyreğinde de devam ettiği görülmektedir. Kredi müşteri sayısının ilk çeyrekteki artışı, 2011 yılında geçen yılın rakamlarının üzerine çıkılacağını göstermektedir. Finansal kiralama müşterilerinde sektördeki duraklamaya paralel olarak 3.478 kişilik bir azalma görülmektedir.

Tablo 2.1-4: Finansal Sektörün Müşteri Görünümü

Bin Adet							Geç.Yıl Son.Göre Değ.		
	2006	2007	2008	2009	2010	Mar.11	2010 (%)	Mar.11 (%)	2011 (Adet)
Mudi (Mevduat Bankaları) (1)	70.613	70.234	66.664	66.917	47.252	48.748	-29,4	3,2	1.496
Mudi (Katılım Bankaları) (1)	1.003	1.210	1.408	1.973	2.113	2.217	7,1	4,9	104
Kredi Müşterisi	27.712	34.194	38.181	39.389	41.496	42.278	5,3	1,9	782
Kredi Kartı Müşt.	25.580	27.658	25.662	26.499	27.787	27.964	4,9	0,6	177
Finansal Kiralama	v.y.	v.y.	74	60	50	46.9	-16,0	-6,9	-3.478
Faktoring	v.y.	v.y.	50	41	57	61	39,2	7,9	4.531
Tüketici Finansmanı	v.y.	v.y.	357	230	262	272	14,0	4,2	10.956
Sigorta Poliçe Sayısı	31.469	34.320	32.922	33.961	40.143	15.099	18,2	16,2	6.502
Hayat Dışı Poliçe Sayısı	27.791	28.687	30.254	31.756	37.147	11.074	17,0	12,4	4.590
Hayat Poliçe Sayısı	3.678	5.633	2.668	2.205	2.996	4.024	35,9	63,8	1.912
Bireysel Emeklilik Sözleşme	1.208	1.600	1.933	2.204	2.535	2.644	15,0	-6,2	-157
Hisse Sen. Yatırımcısı (2)	927	940	999	1.000	1.043	1.036	4,3	1,2	13
Yatırım Fon.Yatırımcısı (2)	2.471	2.998	2.939	2.999	3.327	3.412	11,0	2,5	85
Emeklilik Yat. Fon. Yatırımcısı	2.808	4.385	4.974	5.369	5014	6.196	-6,6	23,6	1.182

Kaynak: BDDK, SPK, TSPAKB, EGS, TSRSB, MKK.

(1) Haziran 2010'dan itibaren mudi sayılarının içerisinde bakiyesi sıfır olan mevduat/katılım hesabı mudileri dahil değildir. (2) Ocak 2011 verisi kullanılmıştır.

Mart 2011 tarihi itibarıyla yurtiçi yerleşiklerin yatırım portföyleri bir önceki döneme göre %1,9 oranında artarak 765,1 milyar TL olmuştur. Yurtiçi yerleşiklerin toplam yatırım portföyünde TL mevduat, yatırım fonları ve hisse senedinin payı artmış, Eurobond, DTH ve DİBS'in payı azalmıştır. Yurt dışı yerleşiklerin yatırım portföyünün değeri Mart 2011'de bir önceki yılsonuna göre %4,9 artarak 110 milyar dolar olmuştur.

¹ Mudi sayısında 2010 yılı ortasından itibaren sıfır mevduat bakiyeli hesapların toplamdan düşülmesi sonucu oluşan tanımsal farklılık nedeniyle, karşılaştırma yapılmamıştır.

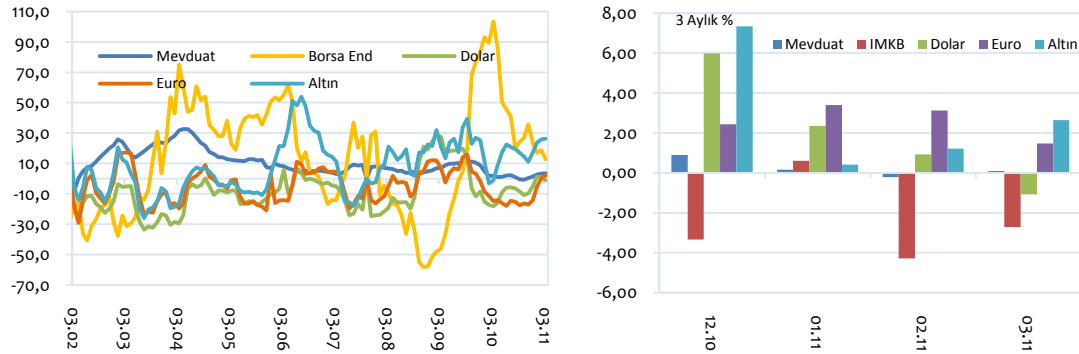
Tablo 2.1-5: Yatırım Portföylerinin Görünümü

	% Pay						% Değ.		
								Mar.11 (3 aylık)	
Yurtiçi Yerleşikler (Milyon TL)	2007	2008	2009	2010	Mar. 11	2010	Mar.11	2010	
TL Mevduat	206.082	262.738	299.910	380.513	394.778	50,7	51,6	26,9	3,7
DTH	111.619	141.858	150.435	159.254	154.237	21,2	20,2	5,9	-3,2
Kıym. Mad. Hesap.	163	344	1.200	2.377	3.455	0,3	0,5	98,1	45,4
Kat. Bnk. Top. Fonlar	14.626	18.636	26.064	32.121	32.402	4,3	4,2	23,2	0,9
DİBS	56.852	63.237	65.452	61.544	64.522	8,2	8,4	-6,0	4,8
Eurobond	4.309	4.867	5.328	5.382	5.334	0,7	0,7	1,0	-0,9
Yatırım Fonları	26.381	23.979	29.608	29.712	30.842	4,0	4,0	0,3	3,8
Repo	2.733	2.199	1.383	1.501	1.882	0,2	0,2	8,5	25,4
Emek. Yat.Fonları	4.559	6.042	9.105	11.691	12.536	1,6	1,6	28,4	7,2
Sigorta Prim Üretimi	10.931	11.779	12.436	14.129	4.510	1,9	0,6	13,6	
Hisse Senedi	31.070	20.097	40.591	52.382	60.584	7,0	7,9	29,0	15,7
Ara toplam	469.324	555.777	641.512	750.606	765.082	100,0	100,0	17,0	1,9
Yurtdışı Yerleşikler (Milyon Dolar)									
Hisse Senedi (1)	62.070	23.308	47.248	61.497	58.797	58,5	53,3	30,2	-4,4
DİBS (1)	32.113	20.308	21.086	32.710	39.675	31,1	36,0	55,1	21,3
Mevduat	8.488	9.034	10.448	10.836	11.820	10,3	10,7	3,7	9,1
Ara Toplam	102.671	52.650	78.782	105.043	110.292	100,0	100,0	33,3	5,0
GENEL TOPLAM (Milyon TL)	588.905	635.400	760.134	913.003	935.754			20,1	2,5

Kaynak: BDDK, MKK, TSRB, TCMB, SPK.

(1) Merkez Bankasının EVDS'de yer alan yurt dışında yerleşik kişilerin mülkiyetindeki hisse senedi ve DİBS rakamlarıdır.

2011 Mart ayı itibarıyla finansal yatırım araçlarının getirileri TÜFE ile indirgendiğinde, en yüksek reel yıllık getiriyi %26,2 ile altın sağlarken İMKB'nin getirisi %11,7 olmuştur. ABD Doları yatırımcısına %1,2 kaybettirmiştir. Mevduatın reel getirisi ise %3,6 oranında olmuştur.

Grafik 2.1-1: Yatırım Araçlarının Reel Getirileri

Kaynak: TÜİK

2.2 Bankacılık Sektörünün Görünümü

2.2.1 Sağlık Analizi

Türk bankacılık sektörünün finansal sağlık göstergelerinde Mart 2011'de önceki döneme göre belirgin bir değişiklik olmamıştır. Göstergeler arasında sermaye yapısının güçlülüğünün tespiti amacıyla izlenen yasal özkaynak/risk ağırlıklı varlıklar ve birinci kuşak sermaye/risk ağırlıklı varlıklar oranları, 2010 yılsonuna göre hafif bir azalma göstermiştir. Sektörün aktif kalitesinin analizinde kullanılan; takipteki alacaklar karşılığı/özkaynak ve takipteki alacaklar/brüt krediler oranlarının geçen üç aylık döneme göre azalmış olması, aktif kalitesi açısından olumlu bulunmuştur. Net faiz gelirlerinin brüt gelirlere oranında azalma devam etmekte ve faiz dışı gelirlerin önemi artmaktadır. Likit varlıklar/toplam varlıklar ve likit varlıklar/kısa vadeli borçlar rasyoları, sektörde likiditenin görece azalmakla birlikte yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Yabancı para açık pozisyonu/özkaynak oranı kur riskinin sınırlı düzeyde olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 2.2-1: Bankacılık Sektörü Sağlık Göstergeleri

(%)	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Yasal Özkaynak/Risk Ağırlıklı Varlıklar	23,7	21,9	18,9	18	20,6	20	19,2	19,3	19,0	18,0
Birinci Kuşak Sermaye/Risk Ağırlıklı Varlıklar	24,3	21,3	18,3	17,2	18,6	18,1	17,5	17,5	17,0	16,4
Takipteki Alacaklar (Net)/Özkaynak	1,6	1,5	1,8	3,3	3,2	3,1	2,8	2,7	2,4	2,2
Takipteki Alacaklar/Brüt Krediler	4,7	3,7	3,5	3,7	5,3	4,9	4,4	4,3	3,7	3,2
Aktif Kârlılığı	2,7	3,2	3,3	2,5	3,3	3,9	3,6	3,2	3,0	2,8
Özkaynak Kârlılığı	20,4	27,1	26,6	20	26,4	31,3	28,6	25,2	22,3	20,7
Net Faiz Gelirleri (Faiz Marjı)/Brüt Gelir	60,5	60,4	61,0	64,7	67,1	63,8	62,0	61,1	61,5	55,6
Faiz Dışı Giderler/Brüt Gelir	49,2	46,2	44,9	47,6	38,1	37,3	39,9	42,4	43,4	43,2
Likit Varlıklar/Toplam Varlıklar			54,1	45,3	48,3	48,7	47,5	47,2	47,1	44,0
Likit Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar			93,7	75,2	80,1	80,3	75,8	75,8	77,3	74,8
Yabancı Para Açık Pozisyonu/Özkaynak	4,6	4,4	2,4	1,7	-0,3	-0,4	0,6	-1,5	0,1	0,3

2.2.2 Finansal Tablolar Analizi

Bankacılık sektörünün toplam aktifleri Mart 2011'de önceki üç aya göre %3,9'luk bir büyümeye göstermiştir. Söz konusu büyümeye kredilerin katkısı 3,8 puan olurken, bankalar, TCMB ve piyasalardan alacaklar kaleminin katkısı 1,6 puan olmuştur. Aktif büyümesine menkul kıymetler portföyü 0,9, nakit değerler 0,1, diğer aktifler 0,6 puanlık negatif katkı yapmıştır. Toplam aktifler içerisinde kredilerin payı %53,9'a ulaşırken, menkul kıymetler portföyünün payı %26,6'ya düşmüştür. TP aktiflerin payının artışı sürdürmesi, bilanço kalitesi açısından olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

Toplam kaynakların büyümesine tüm kalemlerin katkısı pozitif olmuştur. Mart 2011 itibarıyla toplam kaynaklardaki büyümeye mevduat 1,2 puan, bankalara borçlar 1 puan, repo işlemlerinden sağlanan fonlar 0,8 puan, ihraç edilen menkul değerler 0,4 puan ve diğer pasifler 0,4 puan katkı sağlamıştır. Özellikle ihraç edilen menkul kıymetlerin son üç ayda iki katından fazla büyümesi ve toplam pasif büyümesine katkısının belirginleşmesi dikkat çekmektedir.

Tablo 2.2-2: Bankacılık Sektörü Özet Bilanço Büyüklükleri

		Milyar TL						12 Aylık % Değişim		Bilanço Oran %		
		2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Mar.10	Mar.11	Mar.10	Mar.11
Aktifler	Nakit Değerler	6,0	7,6	5,8	6,7	6,9	9,2	8,3	4,3	43,7	0,7	0,8
	Bank., TCMB ve Para Piy.Alac.	88,7	90,3	83,4	84,9	78,4	76,3	93,0	-9,7	11,5	9,7	8,9
	Menkul Kıymetler	194,0	262,9	275,6	278,3	274,7	287,9	278,6	30,5	1,1	32,0	26,6
	Krediler	367,4	392,6	416,8	454,9	475,4	525,9	564,3	13,8	35,4	48,4	53,9
	Net TGA	2,8	3,6	3,7	3,4	3,4	3,2	3,0	-5,2	-17,9	0,4	0,3
	İşt.Bağ. ve Bir. Kont.Ed. Ort.	10,3	12,7	12,8	13,0	14,2	15,3	16,1	25,3	26,0	1,5	1,5
	Diğer	63,3	64,4	62,5	67,4	74,2	89,2	83,2	-3,1	33,1	7,3	7,9
	Toplam	732,5	834,0	860,4	908,6	927,4	1.007,0	1046,4	14,1	21,6	100,0	100,0
	Toplam TP Varlıklar	510,2	611,1	633,2	669,9	691,2	749,2	776,6	22,2	22,7	73,6	74,2
Toplam YP Varlıklar	222,3	223,0	227,3	238,8	236,2	257,8	269,8	-3,5	18,7	26,4	25,8	
Kaynaklar	Mevduat (Toplanan Fonlar)	454,6	514,6	534,3	564,5	573,0	617,0	629,3	14,4	17,8	62,1	60,1
	Para piy., TCMB Borçlar	0,4	0,8	0,7	1,1	0,7	0,8	1,0	-52,3	33,6	0,1	0,1
	Bankalara Borçlar	92,8	86,1	91,7	100,0	101,5	122,4	132,1	-0,5	44,1	10,7	12,6
	Repo İşlemlerinden Sağlanan Fonlar	40,8	60,7	53,1	56,0	51,8	57,5	66,0	24,3	24,4	6,2	6,3
	İhraç Edilen Menkul Kıymetler (Net)	0,0	0,1	0,1	0,2	1,9	3,1	7,1		5001,2	0,0	0,7
	Diğer	57,6	60,8	63,8	67,6	71,5	71,6	75,8	8,9	18,9	7,4	7,2
	Özkaynaklar	86,4	110,9	116,8	119,3	126,9	134,6	135,0	27,3	15,6	13,6	12,9
	Toplam	732,5	834,0	860,4	908,6	927,4	1.007,0	1046,4	14,1	21,6	100,0	100,0
	Toplam TP Kaynaklar	476,8	570,2	593,1	628,2	642,2	699,3	718,6	21,5	21,2	68,9	68,7
Toplam YP Kaynaklar	255,7	263,9	267,3	280,4	285,2	307,7	327,8	0,7	22,6	31,1	31,3	

Kredilerin kompozisyonunda bireysel ve KOBİ kredilerinin payı son üç aylık dönemde azalırken diğer ticari ve kurumsal kredilerin payı artmıştır. Yıllık bazdaki büyümeye Mart 2011 itibarıyla bireysel krediler 11,8 puan, KOBİ kredileri 11 puan, diğer ticari ve kurumsal krediler ise 12,5 puan katkı yapmıştır. KOBİ kredilerinde 2010 yılında başlayan güçlü büyüme performansı 2011 yılının ilk üç aylık döneminde de devam etmiştir.

Tablo 2.2-3: Bireysel ve Ticari Kredilerin Gelişimi

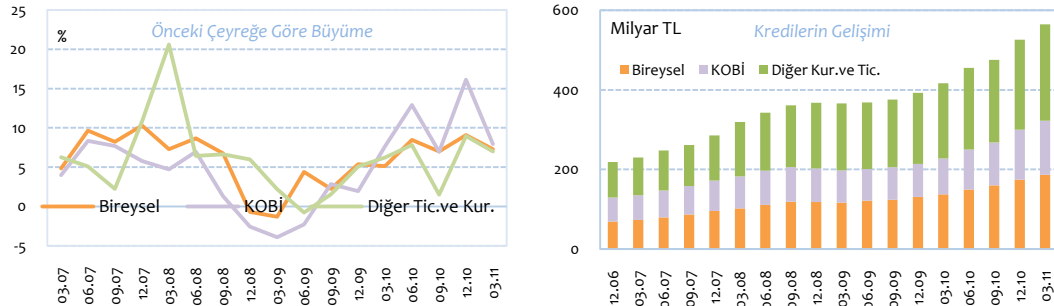
	Milyon TL					% Dağılım					Yıllık Büyüme, %				
	2007	2008	2009	2010	Mar.11	2008	2009	2010	2010	Mar.11	2008	2009	2010	Mar.11	
Bireysel	95.696	117.995	130.950	174.224	186.898	32,1	33,4	33,1	33,1	32,1	23,3	11,0	33,0	35,8	
KOBİ Kredileri	76.521	84.605	83.271	125.734	135.692	23,0	21,2	23,9	24,0	23,0	10,6	-1,6	51,0	51,4	
Diğ.Tic.ve Kur.	113.400	164.845	178.399	225.893	241.713	44,9	45,4	43,0	42,8	44,9	45,4	8,2	26,6	27,6	
Toplam	285.616	367.445	392.621	525.851	564.303	100	100	100	100	100	28,7	6,9	33,9	35,4	

Son üç aylık dönemde %7,3 büyüyen toplam krediler içinde tüketici kredileri ve ihracat kredileri görece yüksek büyüme gerçekleştirmiştir. Özellikle ihracattaki son aylardaki artışa bağlı olarak ihracat kredilerinde yaşanan yüksek büyüme dikkat çekmektedir. Söz konusu krediler son üç aylık dönemdeki %7,3'lük kredi büyümesine 1 puan katkı yaparken, tüketici kredilerinin katkısı 2,2 puan, işletme kredilerinin katkısı 1 puan olmuştur.

Tablo 2.2-4: Seçilmiş Kredilerin Gelişimi

	Milyon TL					Önceki Çeyreğe Göre Artış						Büy.Katkı, %	
	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Mar.10	Mar.11
Tüketici Kredileri	93.337	99.516	108.521	116.850	129.041	140.472	6,6	9,0	7,7	10,4	8,9	1,6	2,2
İşletme Kredileri	85.259	93.027	117.319	118.828	135.175	144.648	9,1	26,1	1,3	13,8	7,0	2,0	1,8
Kredi Kartları	37.612	38.156	40.798	42.906	45.238	46.426	1,4	6,9	5,2	5,4	2,6	0,1	0,2
İhracat Kredileri	26.181	28.169	31.160	31.534	36.064	41.198	7,6	10,6	1,2	14,4	14,2	0,5	1,0
Diğer Yat. Kred.	23.890	24.541	24.158	23.973	24.893	26.390	2,7	-1,6	-0,8	3,8	6,0	0,2	0,3
Diğer Krediler	126.665	133.683	133.151	141.569	155.496	165.170	5,5	-0,4	6,3	9,8	6,2	1,8	1,8
Toplam	392.944	417.093	455.108	475.659	525.907	564.303	6,1	9,1	4,5	10,6	7,3	6,1	7,3

Dönemler itibarıyla kredilerdeki büyümenin seyri değerlendirildiğinde son dönemde KOBİ kredilerinin görece yüksek bir büyüme gerçekleştirdiği görülmektedir. Kredi dağılımında diğer ticari ve kurumsal krediler ağırlığını devam ettirmekte, bireysel krediler %33 civarındaki payını korumaktadır.

Grafik 2.2-1: Kredilerde Büyüme

Bankacılık sektörünün en önemli yabancı kaynağı niteliğindeki mevduat görünümünü Mart 2011'de de sürdürmüştür. Toplam mevduat son bir yıllık dönemde %17,8'lik bir artış gösterirken mevduat bileşenlerinden ticari ve diğer kuruluşlar mevduatı %21,5'lik yıllık artışla görece yüksek bir büyüme kaydetmiştir. Mevduatın kompozisyonunda ticari ve diğer kuruluşlar mevduatı ile resmi kuruluşlar mevduatının payı artmıştır. Mevduatın yurtiçi, yurtdışı yerleşikler ayırımında gelişimi değerlendirildiğinde, yurtiçi yerleşikler tarafından tutulan mevduatın payının arttığı ve artış hızının görece yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 2.2-5: Mevduatın Gelişimi

	Milyon TL					Yıllık % Artış		% Pay	
	2008	2009	Mar.10	2010	Mar.11	2010	Mar.11	2010	Mar.11
Tasarruf (TP+YP)	278.110	306.535	314.380	349.832	361.924	14,1	15,1	58,8	57,5
Ticari ve Diğer Kur. Mev.	84.728	107.175	112.300	148.631	136.393	38,7	21,5	21,0	21,7
Resmi Kur. Mev.	17.359	21.279	24.138	32.763	38.832	54,0	60,9	4,5	6,2
Kıy.Mad.Depo H.	344	1.200	1.255	2.377	3.455	98,1	175,3	0,2	0,5
DTH	60.396	62.699	64.619	66.681	70.438	6,3	9,0	12,1	11,2
Toplam Y.İçi Yerleşik Mevduat	440.937	498.889	516.692	600.284	611.043	20,3	18,3	96,7	97,1
Tasarruf	6.865	8.238	8.058	9.503	9.972	15,4	23,8	1,5	1,6
Ticari ve Diğer Kur. Mev.	772	546	1.860	1.541	1.432	182,0	-23,0	0,3	0,2
Kıy.Mad.Depo H.	10	20	17	21	29	9,5	67,3	0,0	0,0
DTH	6.015	6.928	7.660	5.687	6.864	-17,9	-10,4	1,4	1,1
Toplam Y.dışı Yerleşik Mevduat	13.662	15.732	17.594	16.753	18.298	6,5	4,0	3,3	2,9
Toplam Mevduat	454.599	514.620	534.286	617.037	629.340	19,9	17,8	100,0	100,0

Dış piyasalardan sağlanan kredilerdeki artış Mart 2011 itibarıyla da devam etmiştir. Söz konusu kaynakların dağılımında sendikasyon kredileri lehine olan artış Haziran 2010'dan beri belirginleşerek devam ederken seküritizasyon kredileri hacim olarak da azalma eğilimini sürdürmektedir. Buna bağlı olarak dış piyasalardan sağlanan yabancı kaynakların ortalama vadesinde hafif bir kısalma meydana gelmiştir.

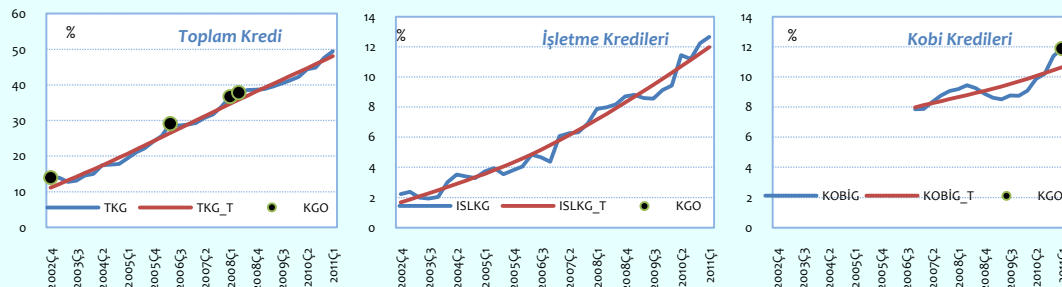
Tablo 2.2-6: Dış Piyasalardan Sağlanan Kaynakların Gelişimi

	Milyar Dolar							Ağır.Ort.Vade (yıl)	
	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Mar.10	Mar.11
Sendikasyon Kredileri	10,7	7,4	9,2	10,0	10,5	14,2	15,4	1,0	1,2
Seküritizasyon Kredileri	12,4	10,9	10,3	9,7	9,5	9,3	8,8	6,3	6,5
Toplam	23,2	18,2	19,4	19,7	20,0	23,5	24,2	3,8	3,2
Send.Kr./Top.Yab.Kaynak.(%)	2,5	1,5	1,9	2,0	1,9	2,5	2,6		
Sek.Kr./Top.Yab.Kaynak. (%)	2,9	2,2	2,1	1,9	1,7	1,6	1,5		

Kutu 3: Kredi Genişlemesi

Kredi genişlemesinin risk arz edebilecek bir ölçüde gelişmeye işaret edip etmediği, kredi genişlemesinin aynı dönem içerisinde kredi/GSYH oranının trend değerinden sapmasının 1,5 standart sapmasını aşması ve söz konusu oran, yıllık büyüme hızının %10'u geçmesi olarak değerlendirilmektedir. Bu tanıma göre oluşturulan aşağıdaki grafiklerde, mavi çizgi ilgili kaleme ait kredi/GSYH oranını, kırmızı çizgi ilgili oranın trendini, noktalar ise tanıma uyan kredi genişlemesi dönemlerini göstermektedir.

Bu bağlamda, Mart 2011 itibarıyla kredi genişlemesi değerlendirildiğinde; diğer tüketici kredileri ve KOBİ kredileri kalemlerinde tanıma uyan yapıda yüksek büyüme yaşandığı, diğer kredi türlerinde ise büyümenin söz konusu eşikleri geçmediği görülmektedir.

Grafik: Kredi Genişlemesi Tanımına Uyan Dönemler

Toplam bilanço dışı işlemler, son üç aylık dönemde %13'lük bir büyüme göstermiştir. Bilanço dışı işlemlerde gayri nakdi kredi ve yükümlülüklerin payı azalırken taahhütlerin payı artmaya devam etmektedir. Mart 2011 itibarıyla taahhütlerin %47'si türev işlemlerden oluşmaktadır. Diğer taahhütler içinde cayılabilir kredi taahhütleri %58 paya sahipken kredi kartı harcama taahhütlerinin payı azalma eğilimini devam ettirerek %18 olarak gerçekleşmiştir. Bilanço dışı işlemlerin aktiflere oranı Mart 2011'de %112,1'e yükselmiştir.

Tablo 2.2-7: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi

	Milyon TL						Geç. Çey. Göre % Değ.			Bilanço Oran, %	
	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Ara.10	Mar.11	Mar.10	Mar.11
Top. Bil. Dışı İşl. (1+2)	476.043	579.786	612.729	883.106	937.771	1.038.093	1.172.815	10,7	13,0	103,1	112,1
G.nakdi Kr. ve Yük. (1)	125.837	134.036	140.827	148.024	153.211	163.570	175.593	6,8	7,4	16,2	16,8
Teminat Mektupları	93.291	101.606	105.574	109.427	115.737	120.367	126.689	4,0	5,3	12,0	12,1
Akreditifler	23.863	22.762	25.263	27.471	25.865	30.393	33.742	17,5	11,0	3,0	3,2
Diğer	8.684	9.668	9.989	11.126	11.608	12.810	15.161	10,4	18,4	1,3	1,4
Taahhütler (2) (3+4)	350.206	445.750	471.903	735.082	784.561	874.524	997.223	11,5	14,0	86,9	95,3
Türev İşlemler (3)	196.392	251.205	299.612	371.096	381.549	391.029	463.482	2,5	18,5	38,8	44,3
Diğer Taahhütler (4)	153.815	194.546	172.291	363.986	403.012	483.494	533.741	20,0	10,4	48,0	51,0
Kredi Kartı/Harcama Lim.Taah.	65.138	74.844	77.235	79.143	82.431	89.326	97.052	8,4	8,6	8,9	9,3
Kullan.Garan. Kredi Tah. Taah.	26.875	30.483	32.247	18.133	19.866	22.748	24.783	14,5	8,9	2,3	2,4
Çekler için Ödeme Taah.	16.627	21.258	30.226	28.534	30.657	31.059	33.715	1,3	8,6	3,1	3,2
Cayılabilir Kredi Tahsis Taah.	16.488	16.488	17.785	184.273	204.876	290.487	311.686	41,8	7,3	28,9	29,8
Vadeli Aktif Değ. Alım Taah.	7.663	15.326	1.060	15.076	20.400	12.001	19.288	-41,2	60,7	1,2	1,8
Diğer	21.023	36.145	13.738	38.828	44.782	37.875	47.217	-15,4	24,7	3,8	4,5

Bankacılık sektörünün kaldıraç oranları aracılığıyla sektördeki gelişim değerlendirildiğinde; son dönemde yabancı kaynakların aktiflere oranının arttığı görülmektedir. Yabancı kaynaklar içerisinde mevduatın payında hafif bir düşme yaşanmaktadır. Yabancı kaynaklar/özkaynaklar oranı son dönemde artmakla birlikte, 30 civarında olan küresel bankalar ortalamasının çok altında olması önemli bir esnekliğin varlığına işaret etmektedir. 12 ayın altındaki mevduatın payında son aylarda sınırlı da olsa bir azalma eğilimi görülmesi sektörün aktif/pasif vade yapısı uyumsuzluğu açısından olumlu bulunmaktadır.

Tablo 2.2-8: Bankacılık Sektörü Kaldıraç Oranları

%	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Mar.11
Yabancı Kaynaklar/Aktif Toplamı	87,9	85,8	85,0	86,6	88,1	87,0	88,2	86,7	86,6	87,1
Özkaynaklar/Aktif Toplamı	12,1	14,2	15,0	13,4	11,9	13,0	11,8	13,3	13,4	12,9
Mevduat/Aktifler	64,9	62,2	62,4	61,8	61,6	61,4	62,1	61,7	61,3	60,1
Yabancı Kaynaklar/Özkaynaklar	728	603	567	644	739	667	748	652	648	675
Kısa Vadeli Mevduat (<12 Ay) / Pasif Toplamı				59,3	59,8	59,7	60,2	59,7	59,6	58,0
Oto Finansman Oranı*	140,3	127,6	107,4	123	100,4	96,5	93,8	107,9	123,3	150,9

Oto finansman oranı= (Kâr Yedekleri-Birikmiş Zarar)/Ödenmiş Sermaye*100

Bankacılık sektörünün toplam kârı Mart 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre %13,1 azalarak 5,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Merkez Bankasının mevduat munzam karşılıklarını yükseltmesi ve bu karşılıklara faiz ödemesine son vermesi net faiz gelirlerinin geçen yılın aynı dönemine göre %13,9 azalmasında etkili olmuştur. Sektörün net faiz dışı gelirlerini geçen yılın aynı dönemine göre %17,7 artırması, sürdürülebilir kârlılık açısından önemli bulunmaktadır.

Tablo 2.2-9: Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemlerinin Gelişimi

(Milyon TL)										Önc.Yıl.G.-% Değ.	
	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Mar.10	Mar.11
Faiz Gelirleri	55.848	70.553	85.768	85.291	19.579	38.693	57.182	77.396	19.294	-16,0	-1,5
Faiz Giderleri	34.612	44.503	54.786	43.488	8.971	18.532	28.631	38.725	10.156	-33,1	13,2
Net Faiz Geliri (Gideri)	21.237	26.049	30.982	41.803	10.608	20.162	28.551	38.671	9.138	7,2	-13,9
Toplam Faiz Dışı Gelirler	14.670	16.025	17.422	19.214	5.843	11.957	17.567	23.704	6.615	13,6	13,2
Toplam Faiz Dışı Giderler	18.748	22.218	26.593	27.890	7.443	14.523	21.923	30.201	8.499	8,6	14,2
Net Faiz Dışı Gelir (Gider)	-4.079	-6.193	-9.170	-8.676	-1.601	-2.566	-4.356	-6.497	-1.884	-6,5	17,7
Top. Diğer Faiz Dışı Gelirler (Gider)	-571	1.312	272	1.910	325	388	603	312	683	-62,4	110,3
Vergi Provizyonu	3.122	3.350	3.218	4.970	1.532	2.823	3.838	5.149	1.407	28,3	-8,2
Net Kâr (Zarar)	11.364	14.859	13.421	20.182	6.299	12.169	16.849	22.128	5.476	22,1	-13,1

Kutu 4: Bankacılık Sektörünün Sermaye Yapısı

Mart 2011		Hissedarların Kamu, Özel ve Küresel Dağılımı (%)					
Banka Adı	Toplam Aktifler İçindeki Pay (%)	Yerli Kamu Payı (%)	Yerli Özel Pay (%) ¹	Küresel Pay (%)			Toplam
				Oransal Pay	Borsa Payı		
1 ADABANK	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0		0,0
2 AKBANK	10,9	0,0	64,2	10,3	25,6		35,9
3 AKTİF YATIRIM BANKASI	0,2	0,0	100,0	0,0	0,0		0,0
4 ALBARAKA TÜRK KATILIM BANKASI	0,8	0,0	21,6	61,9	16,6		78,5
5 ALTERNATİFBANK	0,5	0,0	100,0	0,0	0,0		0,0
6 ANADOLUBANK	0,5	0,0	100,0	0,0	0,0		0,0
7 ARAP TÜRK BANKASI	0,2	15,4	20,6	64,0	0,0		64,0
8 ASYA KATILIM BANKASI	1,4	0,0	65,7	0,0	34,3		34,3
9 BANK MELLAT	0,3	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
10 BANKPOZİTİF KREDİ VE KALKINMA BANKASI	0,2	0,0	30,2	69,8	0,0		69,8
11 BİRLEŞİK FON BANKASI	0,1	100,0	0,0	0,0	0,0		0,0
12 CREDIT AGRICOLE YATIRIM BANKASI TÜRK	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
13 CITIBANK	0,6	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
14 DENİZBANK	2,8	0,0	0,2	75,0	24,9		99,9
15 DEUTSCHE BANK	0,2	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
16 DİLER YATIRIM BANKASI	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0		0,0
17 EURO BANK TEKFEN	0,4	0,0	30,0	70,0	0,0		70,0
18 FİNANSBANK	3,8	0,0	0,2	58,2	41,6		99,8
19 GSD YATIRIM BANKASI	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0		0,0
20 HABİB BANK LİMİTED	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
21 HSBC BANK	2,1	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
22 ING BANK	2,0	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
23 İLLER BANKASI	1,0	100,0	0,0	0,0	0,0		0,0
24 İMKB TAKAS VE SAKLAMA BANKASI	0,2	6,8	90,5	2,7	0,0		2,7
25 JP MORGAN CHASE BANK NATIONAL ASSOCIATION	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
26 KUYEY TÜRK KATILIM BANKASI	1,0	0,0	19,8	80,2	0,0		80,2
27 MERRILL LYNCH YATIRIM BANK	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
28 FİBABANKA	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
29 NUROL YATIRIM BANKASI	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0		0,0
30 SOCIETE GENERALE S.A.	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
31 ŞEKERBANK	1,3	0,0	57,5	0,0	42,5		42,5
32 T.C. ZİRAAT BANKASI	14,5	100,0	0,0	0,0	0,0		0,0
33 TAİB YATIRIM BANKASI	0,0	0,0	0,7	99,3	0,0		99,3
34 TEKSTİL BANKASI	0,3	0,0	88,9	0,0	11,1		11,1
35 TURKISH BANK	0,1	0,0	60,0	40,0	0,0		40,0
36 TURKLAND BANK	0,2	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
37 TÜRK EKONOMİ BANKASI	3,0	0,0	33,1	46,0	20,9		66,9
38 TÜRKİYE FİNANS KATILIM BANKASI	1,1	0,0	35,3	64,7	0,0		64,7
39 TÜRKİYE GARANTİ BANKASI	11,9	0,0	32,7	26,1	41,2		67,3
40 TÜRKİYE HALK BANKASI	7,5	75,0	3,0	0,0	22,0		22,0
41 TÜRKİYE İHRACAT KREDİ BANKASI	0,6	100,0	0,0	0,0	0,0		0,0
42 TÜRKİYE İŞ BANKASI	13,3	0,0	78,6	0,0	21,4		21,4
43 TÜRKİYE KALKINMA BANKASI	0,2	99,1	0,9	0,0	0,0		0,0
44 THE ROYAL BANK OF SCOTLAND N.V.	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
45 TÜRKİYE SİNAİ KALKINMA BANKASI	0,8	0,0	71,1	0,0	28,9		28,9
46 TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.	7,3	74,8	4,6	0,0	20,6		20,6
47 WESTLB A.G.	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
48 YAPI VE KREDİ BANKASI	8,6	0,0	44,8	38,1	17,1		55,2
Toplam (%)	100,0	27,5	31,5	21,5	19,5		40,9

Küresel (oransal ve borsa) ve kamunun (Türkiye) payları dışında kalan ve gerçek kişileri, vakıf, munzam sandık, yurt dışı yerleşiklerce tutulmayan borsa paylarını ve benzeri hissedarları da kapsayan paydır.

Türk bankacılık sektöründe aktif büyüklüklerine göre küresel sermayeli bankaların payı son üç aylık dönemde yaklaşık 0,7 puan artarken, kamu bankalarının payı 0,4 puan, yerli özel bankaların payı 0,3 puan azalmıştır. Küresel sermayenin payı oransal ve borsa payları toplandığında Mart 2011'de %40,9'a yükselmiştir.

Bankacılık sektörünün gelirleri içinde net faiz gelirlerinin payında son üç aylık dönemde 2,3 puanlık belirgin bir gerileme olmuştur. Faiz giderlerinin toplam giderler içindeki payındaki azalma eğilimi devam etmektedir. Sektörün ücret ve komisyon gelirleri ve bankacılık hizmet gelirleri toplamının gelirler içindeki payı artış yönündeki eğilimini korumuştur. Son üç aylık dönemde sektörün faiz dışı giderlerinin gelirlere oranının artması verimlilik açısından olumsuz bulunmaktadır.

Tablo 2.2-10: Gelir Tablosu Oranları

(%)	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Prov.Son.Net Faiz Gel./Toplam Gelirler (1)	29,6	27,4	26,3	24,7	30,0	35,4	33,6	32,4	32,7	30,4
Faiz Giderleri/Toplam Giderler (2)	55,6	64,9	66,7	67,3	60,9	54,7	56,1	56,6	56,2	54,4
Bank.Hizmet Gel. ve Al.Ücr.ve Kom./Top.Gelirler	12,1	11,9	11,8	12,1	13,0	13,4	13,7	13,9	14,2	14,7
Toplam Faiz Dışı Giderler/Toplam Giderler	44,4	35,1	33,3	32,7	39,1	45,3	43,9	43,4	43,8	45,6
Toplam Faiz Dışı Giderler/Toplam Gelirler	35,2	26,8	25,3	25,7	26,2	28,9	28,5	29,1	29,7	32,0

(1) Toplam gelirler: Faiz gelirleri+faiz dışı gelirler+toplam diğer faiz dışı gelirler (2) toplam giderler: faiz giderleri+faiz dışı giderler

Bankacılık sektöründeki nakit akışının analizinde kullanılan nakit akım tablosu Aralık 2010 itibarıyla değerlendirildiğinde; nakit ve nakde eşdeğer varlıkların, 2009 yılsonuna göre 5 milyar TL azaldığı görülmektedir. Bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımının 53 milyar TL azalması söz konusu gelişmede etkili olmuştur.

Tablo 2.2-11: Bankacılıkta Nakit Akımları

(Milyon TL)	Ara.08	Ara.09	Ara.10	Değ. 09-10
Bankacılık Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları				
Bankacılık Faaliyet Konusu Aktif ve Pasif.Değ.Öncesi Faaliyet Kârı (I) (1+2)	9.905	32.924	28.450	-4.474
Esas Faaliyetlerden Nakit Girişi Sağlayan Kalemler (1)	99.093	112.717	102.467	-10.250
Alınan Faizler	82.036	89.631	78.252	-11.379
Alınan Temettümler	622	511	463	-48
Alınan Ücretler ve Komisyonlar	10.840	11.691	12.322	631
Elde Edilen Diğer Kazançlar	2.288	4.403	3.801	-602
Zarar Olarak Muhasebeleştirilen Donuk Alacaklardan Tahsilatlar	3.307	6.479	7.628	1.149
Esas Faaliyetlerden Nakit Çıkışı Yaratılan Kalemler (2)	-89.188	-79.793	-74.017	5.775
Ödenen Faizler	-53.332	-45.157	-38.875	6.282
Personele ve Hizmet Tedarik Edenlere Yapılan Nakit Ödemeler	-11.931	-13.779	-17.334	-3.554
Ödenen Vergiler	-3.411	-6.264	-5.919	344
Diğer Ödemeler	-20.513	-14.592	-11.889	2.703
Bankacılık Faaliyetleri Konusu Aktif ve Pasiflerdeki Değişim (II)	41.086	38.859	-9.687	-48.546
Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı (I+II)	50.991	71.783	18.762	-53.021
Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları	0	0	0	0
Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı	-31.209	-66.521	-23.611	42.910
Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları	0	0	0	0
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit Akımı	2.230	-1.128	3.317	4.444
Döviz Kurundaki Değişimin Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar Üzerindeki Etkisi	1.925	-330	361	691
Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış	23.980	3.726	-1.171	-4.897
Dönem Başındaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	59.331	83.025	79.287	-3.738
Dönem Sonundaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	82.372	86.824	78.116	-8.709

Not: Nakit Akım Tablosu Bağımsız Denetim Kuruluşları tarafından BDDK'ya yapılan dönemsel raporlamaların toplulaştırılmasıyla oluşturulmuştur.

Bankacılık sektörünün faaliyet oranlarından toplam işletme giderleri/toplam giderler oranı son bir yıllık dönemde 1,3 puan azalırken, personel giderleri/toplam işletme giderleri ile (personel gideri + kıd.taz. prov.)/toplam aktifler oranlarında önemli bir değişiklik olmamıştır. Personel başına personel maliyeti ve personel başına kıdem tazminatı provizyonu oranları geçen yılın aynı dönemine göre artmıştır.

Tablo 2.2-12: Bankacılık Sektöründe Faaliyet Oranlarının Gelişimi

%	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10	2010	Mar.11
Toplam İşletme Giderleri/Toplam Giderler	27,1	31	38,1	42,9	33,9	32,2	31,3	38	43,5	42,1	42,2
Personel Gideri/Toplam İşletme Giderleri	30,2	32,3	32,9	28,9	36	37,2	38,5	38,4	38,5	40,1	38,6
Personel Gideri + Kıd.Taz. Prov./Toplam Aktifler	1,8	1,7	1,6	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3	0,3	1,2	0,3
Personel Gideri + Kıd. Taz. Prov./Personel Sayısı (Bin TL)	30,1	34,2	37,6	40,7	44,1	48,5	54,2	57,2	15,0	62,6	16,1
Kıdem Tazminatı Provizyonu/Personel Sayısı (TL)	1.209	1.741	1.207	1.218	854	935	644	659	283	1.778	329

Toplam İşletme Gideri=Faiz Dışı Giderler-Genel Karşılık Provizyonu

2.3 Bankacılık Dışı Finansal Sektörün Görünümü

Bankacılık dışı finansal kesimin² toplam aktifleri, 2011 yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre % 23,1 oranında bir büyüme kaydetmiştir. Buna göre, varlık yönetimi şirketleri, tüketici finansman şirketleri, faktoring şirketleri ve finansal kiralama şirketlerinin toplam aktifleri, Mart 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre, sırasıyla %64,8, %42,1, %29,8 ve %10,5 oranında artmıştır. Bankacılık dışı finansal kesim içindeki yüzde pay oranına bakıldığında, finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin ağırlığının azalma eğiliminde olduğu, buna karşın tüketici finansman şirketlerinin ve varlık yönetimi şirketlerinin payının artmaya devam ettiği gözlemlenmektedir. Buna göre, Mart 2011'de bir önceki çeyreğe göre finansal kiralama sektörü ile faktoring sektörünün payı sırasıyla %42,7 ve %39,2'den %42,4 ve %38,5'e gerilerken, tüketici finansman şirketlerinin ve varlık yönetimi şirketlerinin payı sırasıyla %16,3 ve %1,8'den %17,2 ve %2'ye yükselmiştir. Özellikle 2009 yılının birinci çeyreğinden itibaren finansal kiralama şirketlerinin payı azalırken, faktoring şirketlerinin payı artmış ve finansal kiralama şirketlerinin payına yakın seviyelere gelmiştir.

2.3.1 Finansal Kiralama

Finansal kiralama sektörünün toplam aktifleri, 2011 yılının birinci çeyreği itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %10,5 oranında bir büyüme göstermiştir. Söz konusu gelişmede sektörün, alacaklar ve bankalar hesabında görülen artış etkili olmuştur. Buna göre, alacaklar 2011 yılının birinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %8 artarken, bilanço içindeki payı geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık 1,6 puan azalmıştır. Bilanço kalemleri içinde bankalara yapılan plasmanlar artışını sürdürmektedir ve bu kalemin bilanço içindeki payı geçen yılın aynı dönemine göre 0,9 puan büyümüştür. Bir yıl öncesine göre sektörün kaynak yapısına bakıldığında alınan kredilerin ve özkaynakların arttığı gözlemlenmektedir. Özkaynaklardaki %15,1 oranındaki artış ve bilanço payı itibarıyla görülen yükselme dikkat çekicidir. Mart 2011 döneminde nazım hesapların bilançoya oranı önceki yılın aynı dönemine göre 8,4 puan artış göstermiş, bilanço dışı işlemlerde izlenen alınan teminatların ağırlığı azalmış, buna karşın türev finansal araçlar ve emanet kıymetlerin ağırlığı artmıştır.

Tablo 2.3-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

(Milyar TL)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Değ.* (%)	Bilanço Payı (%)	
										Mar.10	Mar.11
Alacaklar	11,7	13,9	10,8	10,1	9,8	9,7	10,2	10,9	8,0	70,6	69,0
Takipteki Alacaklar	0,5	1	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	-2,9	10,7	9,2
Karşılıklar	0,3	0,4	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	20,4	4,5	4,6
Bankalar	0,8	1,4	1,6	2	2,2	2,3	3,1	2,3	16,4	13,9	14,7
Toplam Aktifler	13,7	17,1	14,7	14,3	14,2	14,4	15,8	15,8	10,5	100,0	100,0
Alınan Krediler	10,3	13,7	10,7	10,3	10,0	10,0	11,2	11,0	7,2	71,9	69,9
Özkaynaklar	2,5	3	3,5	3,5	3,7	3,7	3,9	4,0	15,1	24,6	25,5
Nazım Hesaplar Toplamı	8,1	15,6	16,8	16,8	17,2	17,3	18,6	20,0	18,8	117,9	126,2
Alınan Teminatlar	v.y.	13,4	14,1	13,9	13,8	13,4	13,7	14,2	1,8	97,5	89,5
Verilen Teminatlar	v.y.	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	5,6	4,6	4,7
Türev Finans. Araçlar	v.y.	0,9	1,1	0,9	1,0	1,3	1,9	2,3	152,1	6,3	14,4
Emanet Kıymetler	v.y.	0,4	0,8	1,2	1,6	1,9	2,2	2,6	114,0	8,4	16,2

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Sektörün net dönem kârı 2011 yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık %5,8 artmıştır. Bunda, finansal kiralama dışı gelirlerdeki %1 oranındaki artış ve finansal kiralama dışı giderlerdeki %0,2 oranındaki düşüş etkili olmuştur. Sektörün finansal kiralama gelir ve giderler kalemlerinin, finansal kiralama dışı gelir ve giderler ile kıyaslandığında oldukça düşük kaldığı gözlemlenmektedir. Bu nedenle finansal kiralama sektörünün faaliyet dışı gelirleri, sektörün faaliyet gelirlerinin önünde seyretmektedir.

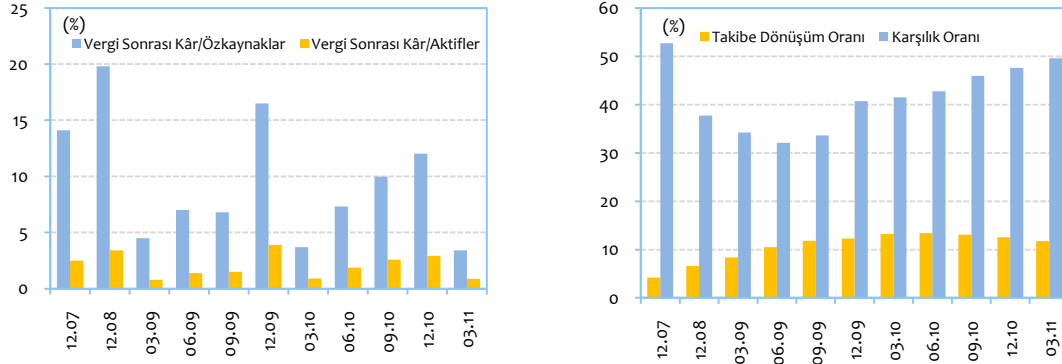
² Finansal Kiralama Sektörü, Faktoring Sektörü, Tüketici Finansman Sektörü ve Varlık Yönetim Şirketleri Toplamı.

Tablo 2.3-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

(Milyon TL)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Değ.* (%)
Finansal Kiralama Gelirleri	1.287	1.538	1.358	289	546	805	1.035	268	-7,5
Finansal Kiralama Dışı Gelirler	1.695	6.147	5.032	824	1.729	2.886	3.722	831	0,8
Finansal Kiralama Giderleri	589	807	620	110	208	318	423	115	4,1
Finansal Kiralama Dışı Giderler	1.769	5.846	4.882	725	1.530	2.611	3.341	724	-0,2
Faaliyet Giderleri	246	223	222	59	110	164	229	66	10,8
Vergi Karşılığı	10	8	-270	20	35	51	63	15	-26,8
Net Dönem Kâr/Zararı	348	590	576	130	268	373	463	138	5,8

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Özkaynak ve aktif kârlılığı bakımından, sektörün, 2011 yılının ilk üç ayında 2010 yılının birinci çeyreğindeki performansı gösteremediği gözlemlenmektedir. Aktif kârlılığı açısından %3,9 ile en yüksek oran, 2009 yıl sonunda görülmüştür. Finansal kiralama sektörünün takibe dönüşüm oranı 2010 yılının ortalarından itibaren çok hafif bir düşüş eğilimine girmiştir. Bu oranın azalmaya başlaması olumlu değerlendirilmekte, ancak bu oran 2007-2009/03 dönemindeki değerlere kıyasla halen yüksek seviyesini korumaktadır. Karşılık oranı, 2009 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren dikkate değer bir artış göstermekle beraber halen 2007 yılındaki seviyesine ulaşamamıştır.

Grafik 2.3-1: Finansal Kiralama Sektörü Performans Göstergeleri

Bankacılık-dışı mali sektör içinde finansal kiralama sektörünün payı 2009 yılının ilk çeyreğinden bu yana azalış eğilimindedir. Sektörün döviz kuru riskinde önemli bir değişiklik kaydedilmemiştir. Zarar eden şirket sayısı 2011 yılının birinci çeyreğinde bir önceki döneme göre 5 adet azalarak 4'e düşmüştür.

Tablo 2.3-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Bankacılık Dışı Sektör içindeki Payı	54,5	57,9	49	47,1	44,8	43,1	42,7	42,4
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	4,7	4,7	3,1	2,9	2,7	2,6	2,6	2,7
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	14,1	19,8	16,5	3,7	7,3	10,0	12,0	3,4
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	2,5	3,4	3,9	0,9	1,9	2,6	2,9	0,9
Takibe Dönüşüm Oranı	4,2	6,6	12,3	13,2	13,4	13,1	12,6	11,8
Karşılık Oranı	52,7	37,7	40,7	41,5	42,8	45,9	47,6	49,6
YP Varlıklar/Aktifler	70,9	79,2	73,2	70,1	69,9	67,4	67,5	73,0
YP Yükümlülükler/Pasifler	72,6	76,7	68	65,3	64,0	60,8	61,0	64,8
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-9,4	14,1	21,8	19,6	22,9	25,4	27,0	32,4
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	167,8	339,9	315,3	317,2	306,2	293,3	313,7	319,8
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	5,9	5	3,8	3,2	3,0	2,9	3,0	3,0
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	20	4	5	7	7	9	9	4

Finansal kiralama sektöründeki hizmet ağırları değerlendirildiğinde, 2011 yılının ilk üç ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre bir daralma gözlemlenmektedir. Birinci çeyrekte önceki yılın aynı dönemine göre sektörün şube ve temsilcilik sayısı düşerken personel sayısı artmıştır. Diğer taraftan müşteri ve sözleşme sayılarında, sırasıyla %17,3 ve %11,1 oranında bir azalma görülmüştür.

Tablo 2.3-4: Finansal Kiralama Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Değişim*
Şube Sayısı	10	18	18	17	16	16	16	16	-1 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	65	80	76	75	72	69	69	68	-7 (Adet)
Personel Sayısı	1557	1427	1280	1271	1287	1286	1286	1280	9 (Adet)
Müşteri Sayısı	v.y.	73.577	60.010	56.750	54.741	51.716	50.428	46.950	-17,3 (%)
Sözleşme Sayısı	v.y.	121.627	98.596	92.337	89.251	84.806	82.615	82.127	-11,1 (%)

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

2.3.2 Faktoring

Faktoring sektörünün aktif büyüme oranı, Mart 2011 döneminde, bir önceki dönemdeki seviyesini korurken, sektör geçen yılın aynı dönemine göre %29,3 büyümüştür. Sektörün aktifleri içindeki payı %86,5 olan alacaklar kalemi, son 12 ayda %36,4 büyümüştür. Mart 2011 döneminde Mart 2010 dönemine göre alınan kredilerin artışı %31,7 olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan nazım hesaplardaki gelişmelere bakıldığında, alınan teminatlar önceki yıla göre %40,5 ve türev araçlar %103,4 yükselirken emanet kıymetlerin %22,9 azaldığı görülmektedir. Nazım hesaplar içerisinde bir önceki yılın aynı dönemine göre alınan teminatların ve emanet kıymetlerin payı azalırken türev finansal araçların ağırlığı artmıştır.

Tablo 2.3-5: Faktoring Sektörü Temel Bilanço Büyüklükleri

(Milyar TL)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Değ.* (%)	Bilanço Payı(%) Mar.10 Mar.11
Alacaklar	6,2	5,6	8,4	9,1	10,4	11,4	12,4	12,4	36,4	82,1 86,5
Takipteki Alacaklar	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,7	0,5	0,5	6,3	4,5 3,7
Karşılıklar	0,2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	13,2	3,9 3,2
Bankalar	0,4	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,2	0,9	-21,8	10,0 6,0
Toplam Aktifler	7,6	7,8	10,5	11,1	12,3	13,4	14,5	14,4	29,3	100,0 100,0
Alınan Krediler	4,9	4,9	7,6	8,2	9,3	10,2	11,1	10,8	31,7	74,3 75,2
Özkaynaklar	2	2,4	2,5	2,5	2,7	2,8	3,0	3,0	21,3	23,0 21,1
Nazım Hesaplar Toplamı	23,4	30,6	28,3	30,1	33,8	34,5	37,9	34,0	12,9	272,1 236,7
Riski Üstlenilmeyen Fak.İşlm.	v.y.	3,9	2,4	2,7	3,0	2,6	3,1	3,2	16,7	24,3 22,0
Alınan Teminatlar	v.y.	15,6	10,5	11	10,9	13,1	17,4	15,5	40,5	99,7 107,7
Türev Finansal Araçlar	v.y.	1,4	1	1,1	1,9	2,2	1,9	2,2	103,4	9,8 15,6
Emanet Kıymetler	v.y.	7,9	12,8	13,6	15,6	14,9	12,7	10,5	-22,9	123,4 73,1

* Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Faktoring sektörünün kârlılık performansı 2010 yılının son çeyreğinde olduğu gibi 2011 yılının ilk çeyreğinde de bir önceki yılın aynı dönemine göre olumlu seyretmiştir. Sektörün dönem kârı geçen yılın aynı dönemine göre %4,7 artmıştır. Gelir kalemleri arasında faktoring gelirleri %25 artarken faktoring-dışı gelirler %30,3 oranında gerilemiştir.

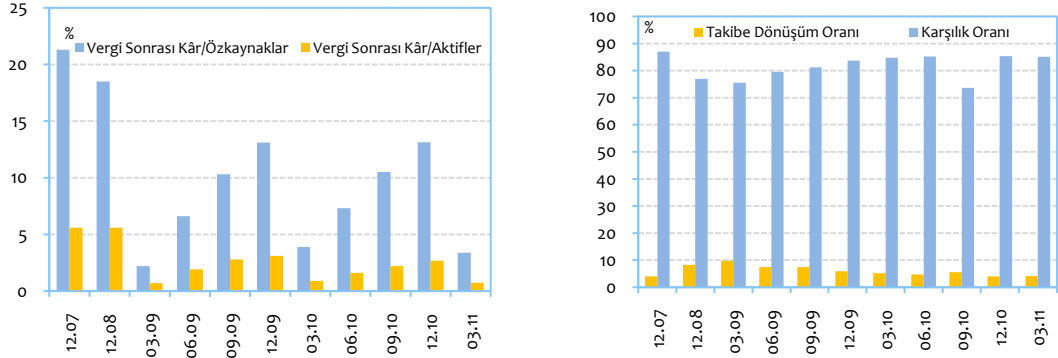
Tablo 2.3-6: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

(Milyon TL)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Değ.* (%)
Faktoring Gelirleri	1.531	1.757	1.358	329	699	1.098	1.514	411	25,0
Faktoring Dışı Gelirler	2.203	1.926	1.708	460	998	1.754	2.945	321	-30,3
Faktoring Giderleri	620	808	527	148	314	495	685	189	28,1
Faktoring Dışı Giderler	2.285	1.838	1.649	426	926	1.651	2.720	304	-28,6
Faaliyet Giderleri	265	345	315	86	184	279	390	104	20,7
Vergi Karşılığı	78	53	96	16	44	58	87	18	10,9
Net Dönem Kârı/Zararı	427	440	327	98	194	295	390	103	4,7

* Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Faktoring sektöründe vergi sonrası kârın özkaynaklara oranı yaklaşık %13'dür. Takibe dönüşüm oranı bir önceki döneme göre artarak %4 oranından %4,1 oranına yükselmiştir.

Grafik 2.3-2: Faktoring Sektörü Performans Göstergeleri

Faktoring şirketlerinin bankacılık dışı finansal sektör içindeki payı 2010 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren düşüş eğilimi içerisine girmiştir. Mart 2011 döneminde bilanço-ıçi kur riskinin hafif azaldığı görülmektedir. Olumlu bir gelişme olarak zarar eden şirket sayısı, 2011 yılının birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 4 adet azalarak 10'a düşmüştür.

Tablo 2.3-7: Faktoring Sektörü Sağamlık Göstergeleri

(%)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	30,0	26,3	34,9	36,5	38,8	40,2	39,2	38,5
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	3,1	2,4	3,4	3,6	3,9	4,0	4,2	4,1
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	21,3	18,5	13,1	3,9	7,3	10,5	13,1	3,4
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	5,6	5,6	3,1	0,9	1,6	2,2	2,7	0,7
Takibe Dönüşüm Oranı	4,0	8,2	5,9	5,2	4,7	5,5	4,0	4,1
Karşılık Oranı	87,0	77,0	83,7	84,8	85,2	73,7	85,3	85,2
YP Varlıklar/Aktifler	11,6	15,4	8,2	6,9	7,8	8,7	9,1	13,1
YP Yükümlülükler/Pasifler	24,0	35,1	16,9	16,1	16,2	17,0	17,5	19,7
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-46,9	-64,6	-36,6	-40,0	-39,0	-39,6	-41,2	-31,2
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	40,3	175,3	189,7	184,8	209,8	196,6	188,6	266,4
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	3,3	2,3	3,5	3,7	4,1	4,3	4,4	4,2
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	13	13	15	15	14	17	14,0	10,0

Sektörün aktif büyüme performansı paralelinde şube, temsilcilik ve personel sayısında da artış gerçekleşmiştir. Şube sayısı 2, temsilcilik sayısı 45 ve personel sayısı 627 adet artmıştır. Mart 2011 itibarıyla müşteri sayısı ve sözleşme sayısındaki bir önceki yıl aynı dönemine göre artışlar sırasıyla %31,8 ve %22,4 olmuştur.

Tablo 2.3-8: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Değişim*
Şube Sayısı	16	20	26	27	27	27	28	29	2 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	119	128	116	139	155	163	175	184	45 (Adet)
Personel Sayısı	2.912	3.009	2.959	3.051	3.229	3.445	3.557	3.678	627 (Adet)
Müşteri Sayısı	v.y.	50.228	40.997	46.750	50.869	53.747	57.094	61.602	31,8 (%)
Sözleşme Sayısı	v.y.	146.558	65.952	72.082	68.732	75.142	89.516	88.259	22,4 (%)

* Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

2.3.3 Tüketici Finansmanı

Tüketici finansman sektörünün toplam aktifleri 2011 yılının ilk çeyreğinde de büyümeye devam etmiştir. Alacaklar kaleminin aktifler içindeki ağırlığı, Mart 2011'de %90,7 ile bir önceki yıl aynı dönemdeki %84,1 oranının üzerine çıkmıştır. Bu dönemde takipteki alacaklarda %14,5 oranında bir azalma söz konusudur. Aktif kalitesi açısından olumlu bu gelişmeye karşın özkaynakların bilanço payı %9,2'den %7,8'e gerilemiştir. Temin edilen yabancı kaynaklar arasında krediler 2011 Mart ayında geçen yılın aynı dönemine göre %39,6 artmıştır. Nazım hesaplar içerisinde alınan teminatlardan kaynaklanan artış, nazım hesaplardaki büyümede etkili olmuştur.

Tablo 2.3-9: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

(Milyar TL)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Değ.* (%)	Bilanço Payı(%)	Mar.10	Mar.11
Alacaklar	3,7	4	3,9	3,8	4,1	4,6	5,4	5,8	53,5	84,1	90,7	
Takipteki Alacaklar	0,1	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	-14,5	7,5	4,0	
Karşılıklar	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	-11,9	3,4	2,7	
Bankalar	0	0,3	0,3	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4	-18,0	10,0	6,4	
Toplam Aktifler	3,9	4,7	4,5	4,5	4,7	5,1	6,1	6,4	42,9	100,0	100,0	
Alınan Krediler	3,2	3,7	3,6	3,5	3,6	3,9	4,5	4,9	39,6	76,8	76,0	
Özkaynaklar	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	25,4	9,2	7,8	
Nazım Hesaplar Top.	3,3	0,9	2,5	1,9	2,5	3,4	4,4	4,4	129,8	41,1	67,9	
Alınan Teminatlar	v.y.	0,2	1,2	1,3	1,6	2,1	2,9	3,2	149,4	28,3	50,4	
Türev Finansal Araçlar	v.y.	0,7	0,9	0,5	0,8	1,0	1,2	1,1	122,6	12,0	17,3	

* Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

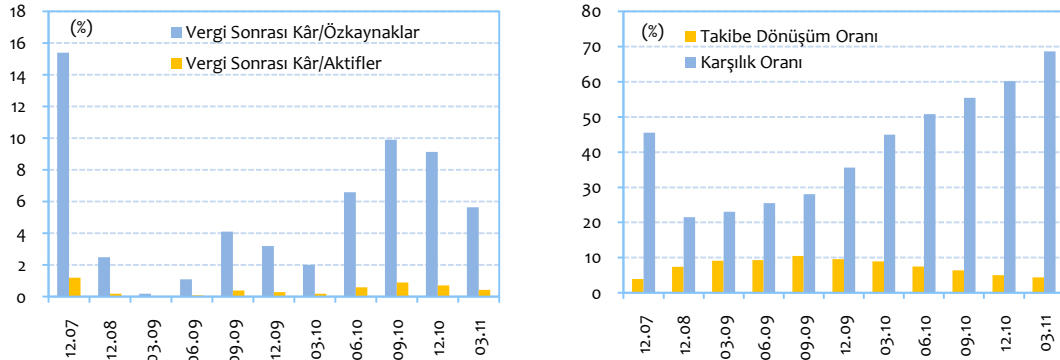
Tüketici finansman sektörünün net dönem kârı önceki yıla göre %245,2 artış göstermiştir. 2011 Mart ayı itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre tüketici finansman gelirlerinde %15,2 oranında bir artış yaşanmıştır. Aynı dönemde tüketici finansman giderleri %19,6 oranında artmıştır. Tüketici finansman gelir ve giderleri birbirlerine yakın seviyelerde seyretmekte olup, faaliyet gelir ve gider tutarlarının gerisindedir.

Tablo 2.3-10: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

(Milyon TL)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Değ.* (%)
Tüketici Finansman Gelirleri	565,4	688	666,8	154,4	307,3	469,7	643,5	177,8	15,2
Tüketici Finansman Dışı Gelirler	288	1515	540	100,1	236	278,2	344,6	123,1	23,0
Tüketici Finansman Giderleri	441,4	490,8	457,2	97,4	201,7	303,8	412,2	116,5	19,6
Tüketici Finansman Dışı Giderler	258,4	1523	523,4	100,3	226,7	261,9	323,5	104,4	4,1
Faaliyet Giderleri	80,1	138	118,1	25,3	54,5	85,8	142,2	31,2	23,3
Vergi Karşılığı	27,9	11,6	12,5	4	2,6	11,8	16,0	8,9	123,6
Net Dönem Kârı/Zararı	45,6	9,5	13,3	8,2	29,2	46,0	43,0	28,3	245,2

* Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Sektörün kârlılık göstergeleri, 2010 yılının ilk çeyreğinden beri olumlu bir seyir izlemektedir. Takibe dönüşüm oranındaki düşme, sektörün aktif yapısını olumlu etkilemektedir. Diğer taraftan karşılık oranlarında 2008 yılından bu yana istikrarlı bir artış söz konusudur.

Grafik 2.3-3: Tüketici Finansman Sektörü Performans Göstergeleri

Tüketici finansman sektörünün bankacılık-dışı mali sektör içerisindeki payında, 2010 yılının ilk çeyreğinden bu yana artış gözlemlenmektedir. Kur riski bakımından 2010 yılının ilk çeyreğinden itibaren bir artış mevcuttur. Sektörün bilançosunda, 2009 yılı başından beri görülen YP varlık ve yükümlülüklerin azalma eğilimini sürdürmesi, TL'ye güvenin sürdüğüne işaret etmektedir. Sektörün zarar eden şirket sayısında, 2011 yılının ilk çeyreğinde bir değişiklik olmamıştır. Ancak, sektörde faaliyet gösteren şirket sayısının 11 olduğu göz önünde bulundurulursa zarar eden şirket sayısının 4 olması dikkat çekicidir.

Tablo 2.3-11: Tüketici Finansman Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	15,5	15,8	15,1	14,9	14,8	15,2	16,3	17,2
Alacaklar/Özkaynaklar	12,4	10,6	9,5	9,1	9,2	9,9	11,6	11,6
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	15,4	2,5	3,2	2	6,6	9,9	9,1	5,6
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	1,2	0,2	0,3	0,2	0,6	0,9	0,7	0,4
Takibe Dönüşüm Oranı	3,9	7,4	9,6	8,9	7,5	6,4	5,0	4,4
Karşılık Oranı	45,5	21,5	35,6	45	50,8	55,4	60,2	68,6
YP Varlıklar/Aktifler	17,7	9,3	8,1	7,6	5,7	5,1	3,9	3,7
YP Yükümlülükler/Pasifler	30	43,9	42,7	34,8	32	31,0	28,9	27,2
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-163,1	-432	-380,7	-295,2	-279,7	-283,0	-322,0	-301,5
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	184,3	82,3	180,5	128,8	146,9	153,9	233,2	218,4
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	12,2	10,8	10	9,4	9,9	10,4	11,7	12,3
Zarar Eden Şirket Sayısı	1	4	4	4	2	5	4	4

Tüketici finansman sektörünün operasyonel göstergelerinden şube ve temsilcilik sayısında bir değişme yaşanmazken personel, müşteri ve sözleşme sayılarında artış sürmektedir. Sektörde 2011 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre 58 kişiye daha istihdam sağlanmıştır. Müşteri ve sözleşme sayılarında ise yaklaşık %24 oranında bir artış söz konusudur.

Tablo 2.3-12: Tüketici Finansman Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Değişim*
Şube Sayısı	3	3	1	1	1	1	1	1	0 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	0	0	0	0	0	0	0	0	0 (Adet)
Personel Sayısı	474	544	512	509	514	538	551	567	58 (Adet)
Müşteri Sayısı	v.y.	357.475	229.676	220.181	225.150	238.113	261.905	272.861	23,9 (%)
Sözleşme Sayısı	v.y.	371.965	242.441	232.217	233.035	251.324	276.208	287.576	23,8 (%)

* Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

2.3.4 Varlık Yönetimi

Mart 2011 itibarıyla varlık yönetim şirketlerinin temel bilanço büyüklükleri değerlendirildiğinde sektörde büyümenin son 12 aylık dönemde %52,5 oranında olduğu görülmektedir. Söz konusu gelişmede özellikle bankalar ve diğer mali kuruluşlar hesabında görülen artış belirleyici olurken, bu kalemin bilanço payı da % 8,6'dan %17,1'e yükselmiştir. Aynı dönemde karşılıklar %14,7 artarken bilanço payı % 20,8'den %15,6'ya gerilemiştir. Sektörün kaynak yapısında özkaynakların %30 artmasına karşın bilanço payı % 30,7'den %26,2'ye gerilemiştir. Özkaynaklardaki büyümenin toplam aktiflerdeki büyümenin gerisinde kalması bilanço payının düşmesinde etkili olmuştur. Benzer şekilde emanet kıymetlerin bilanço payının düşmesine bağlı olarak son bir yılda bilanço dışı hesapların bilanço payına oranının gerilediği görülmektedir. Bilanço payları düşmekle beraber 2011 yılının ilk çeyreğinde önceki yıla göre emanet kıymetlerde %21,3 ve nazım hesaplarda %16 oranında bir artış mevcuttur.

Tablo 2.3-13: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri

(Milyon TL)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Değ. *(%)	Bilanço Payı	
Bankalar ve Diğer Mali Kuruluşlar	28,5	40,9	39,6	41,5	56,9	74,7	103,5	125,0	201,4	8,6	17,1
Devralınan Krediler	34,7	17,9	190,2	254,6	236,9	235,9	344,3	0,0	-100,0	53,0	0,0
Devralınan Takipteki Krediler	90,6	311	198,7	261,7	256,7	249,2	277,9	683,8	161,2	54,5	93,4
Karşılıklar	33,2	7,8	96,2	99,7	103,3	110,1	108,9	114,4	14,7	20,8	15,6
Toplam Aktifler	241,3	369,8	355,5	480,3	484,5	491,7	657,7	732,3	52,5	100,0	100,0
Alınan Krediler	157,1	287,1	218	297,1	310,3	307,7	466,7	525,2	76,7	61,9	71,7
Özkaynaklar	72,9	74,8	126,6	147,5	150,5	166,0	178,6	191,7	30,0	30,7	26,2
Bilanço Dışı Hesaplar Toplamı	123,9	188,5	118,9	180,9	185,6	185,7	214,0	209,9	16,0	37,7	28,7
Teminat Mektupları	2,4	16,3	10,1	18,5	22,1	23,0	22,1	13,1	-29,4	3,9	1,8
Taahhütler	5,8	5,6	0	2,9	2,9	2,1	2,3	0,8	-73,9	0,6	0,1
Türev Finansal Araçlar	41,4	28,2	7,8	7,8	7,6	7,6	7,6	7,6	-3,1	1,6	1,0
Emanet Kıymetler	72,9	137	101	151,7	153,0	153,0	181,9	184,0	21,3	31,6	25,1

* Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Varlık yönetim şirketlerinin kârlılık performansı, 2009 Eylül ayından beri artış eğiliminde olmakla beraber Mart 2011 itibarıyla düşmüştür. Sektörün kârı 2011 yılının ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %19,3 oranında küçülmüştür. Bu gelişmede ücret ve komisyon gelirlerindeki

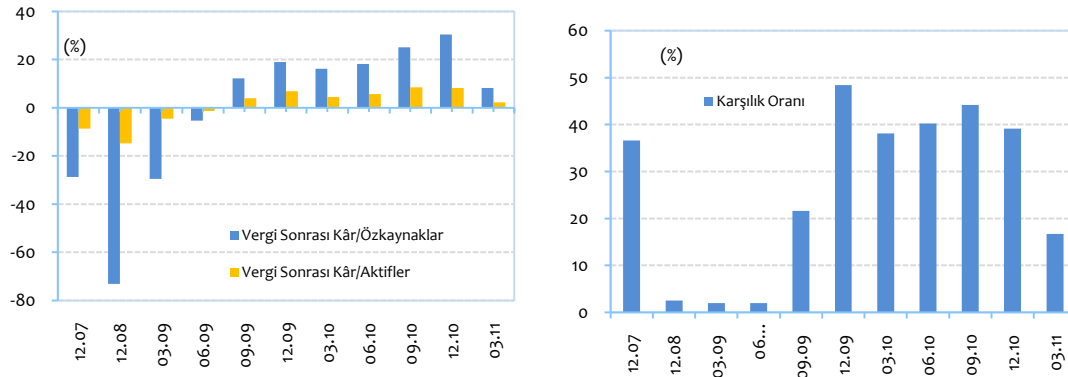
düşüş belirleyici olmuştur. Bu dönemde, kambiyo işlemleri zararlarının da artışı gözlemlenmektedir.

Tablo 2.3-14: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri

(Milyon TL)	2007	2008	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Değişim (%) Mar.2010-
Faiz Gelirleri	6,3	2,4	129,8	34,9	82,2	126,0	179,4	65,1	86,7
Faiz Giderleri	12,1	15,5	27,3	7,6	15,6	26,2	35,8	11,0	45,3
Ücret ve Komisyon Gelirleri	1,5	2,4	-4,4	0,2	-7,0	-12,0	-16,0	-8,6	-4399,5
Diğer Faaliyet Gelirleri	18,8	24,2	61,4	6	25,8	56,2	79,4	23,3	288,4
Diğer Faaliyet Giderleri	31,4	36,5	38	9,3	47,3	86,2	139,3	42,0	351,6
Kambiyo İşlemleri Kâr/Zararı	4,626	-33,276	-7,362	-0,71	-2,5	2,5	1,3	-2,6	265,6
Vergi Karşılığı	-1,6	-2,2	1	0,3	0,8	4,4	0,6	2,0	573,3
Net Dönem Kâr/Zararı	-20,9	-54,7	24,1	19,6	27,4	41,6	54,2	15,8	-19,3

Varlık yönetimi sektöründe, özkaynak ve aktif kârlılığı bakımından 2011 yılının ilk üç ayında bir düşüş söz konusudur. Karşılık oranları gözönünde bulundurulduğunda Mart 2011 itibarıyla faktoring, finansal kiralama ve tüketici finansman şirketlerine göre varlık yönetim şirketlerinin karşılık oranı en düşük seviyededir. İşleyiş ve finans sektöründeki rolü itibarıyla varlık yönetim şirketlerinin, sorunlu alacakları devralmasının nihai olarak tahsilat sağlanmasında ve sorunlu kredilerin bankacılık sistemi dışına çıkarılmasında etkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu normal bir gelişme sayılabilir.

Grafik 2.3-4: Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri

Varlık yönetim şirketlerinin bankacılık dışı finansal sektör içindeki payı 2011 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %1,8'den %2 seviyesine yükselmiştir. Mart 2011 itibarıyla özkaynakların alacaklara oranı bir önceki dönemle aynı seviyelerde seyretmektedir. Yabancı para işlemlerin payına bakıldığında YP yükümlülüklerin pasiflere oranının 2010 yılının ilk çeyreğinden itibaren artış gösterdiği görülmektedir. Bilanço içi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar oranı son çeyrekte hafif yükselmekle birlikte sürdürülebilirliğine ilişkin bir risk taşımaktadır. Olumlu bir gelişme olarak sektörde zarar eden şirket bulunmamaktadır.

Tablo 2.3-15: Varlık Yönetim Sektörü Sağlık Göstergeleri

(%)	Ara.07	Ara.08	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Bankacılık Dışı Finansal Sektör İçindeki Payı	0,9	1,2	1,2	1,5	1,5	1,5	2,0	2,0
Özkaynaklar/Alacaklar Oranı	58,2	22,8	32,5	23,4	30,5	34,2	28,7	28,0
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	-28,7	-73,1	19	16,2	18,2	25,0	30,3	8,2
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	-8,7	-14,8	6,8	4,4	5,7	8,5	8,2	2,2
Karşılık Oranı	36,6	2,5	48,4	38,1	40,2	44,2	39,2	16,7
YP Varlıklar/Aktifler	55,1	19,1	17,7	14,7	13,1	13,8	13,2	11,9
YP Yükümlülükler/Pasifler	67,2	78,4	16	30,6	27,6	26,1	29,4	30,5
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-40,1	-292,9	4,9	-58,4	-46,6	-36,6	-59,9	-70,9
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	2	4	3	2	3	1,0	0,0	0,0
Toplam Şirket Sayısı (Adet)	5	5	6	6	6	6	6	6

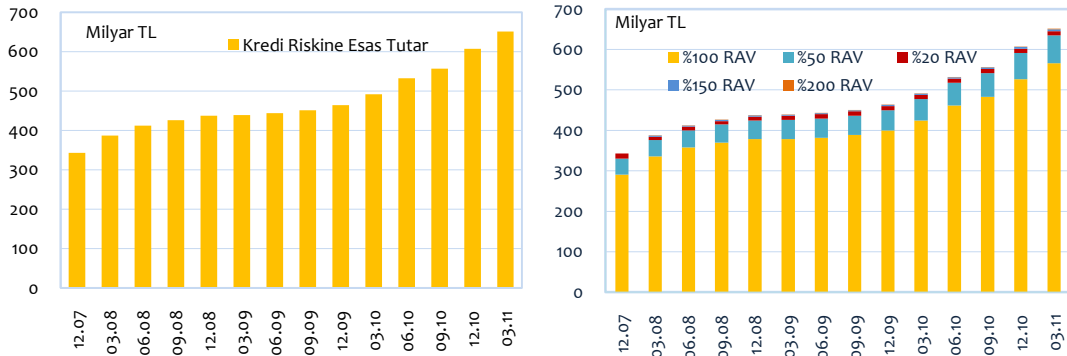
3 RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ

3.1 Risk Analizi

3.1.1 Kredi Riski

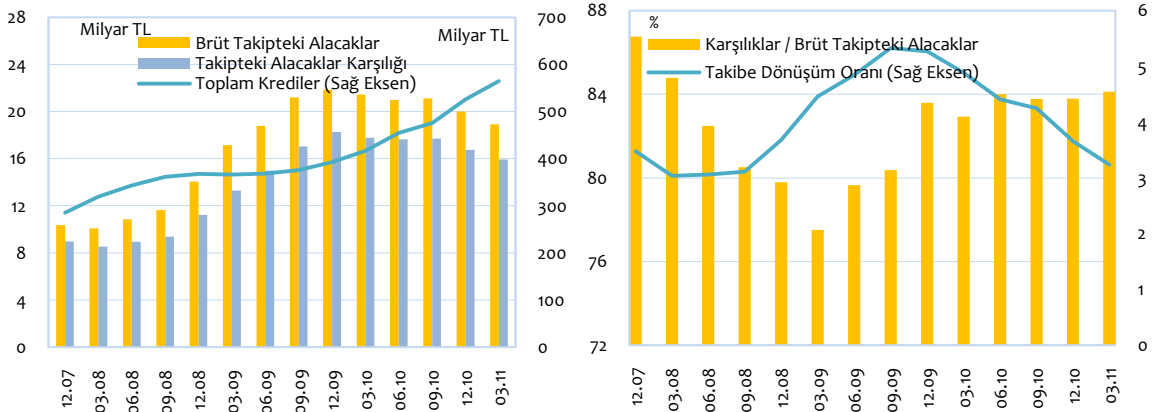
2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla bankacılık sektörü kredi riskine esas tutarı, artan kredi hacmi paralelinde, bir önceki çeyreğe göre %7,2 oranında artarak 651 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kredi riskine esas tutarın bileşenleri incelendiğinde, toplam risk ağırlıklı varlıkların %87'sini oluşturan %100 risk ağırlıklı varlıkların bu dönemde %7,6 oranında yükseldiği görülmektedir.

Grafik 3.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar

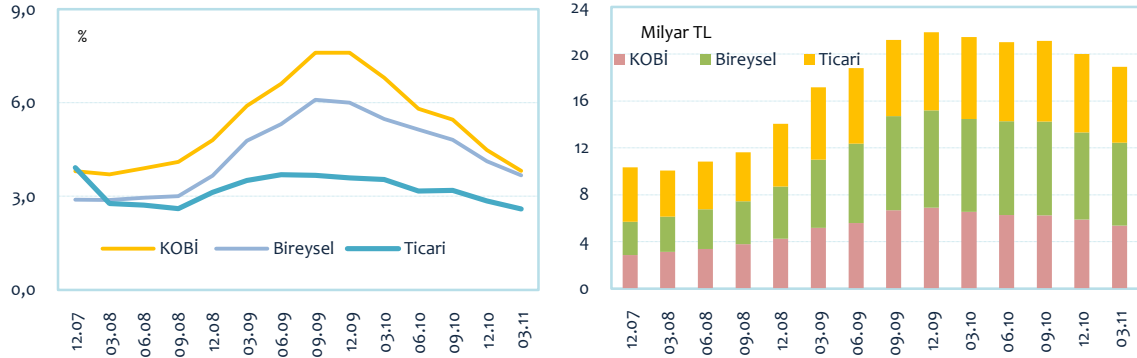
Takibe dönüşüm oranında (TDO) 2010 yılı itibarıyla gözlenen düşüş eğilimi, tahsili gecikmiş alacaklardaki (TGA) azalış ve kredi tutarında görülen artış paralelinde 2011 yılı ilk çeyreğinde de devam etmektedir. TDO, 2011 yılı Mart ayı itibarıyla %3,2'ye gerilemiştir. Bu dönemde takipteki alacak tutarı da önceki çeyreğe göre %5,4 oranında azalarak 18,9 milyar TL'ye gerilemiştir. Karşılıkların, takipteki alacakları karşılama oranı ise, 2011 yıl Mart ayı itibarıyla bir önceki çeyreğe göre 0,3 puan yükselerek %84,1 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-2: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi

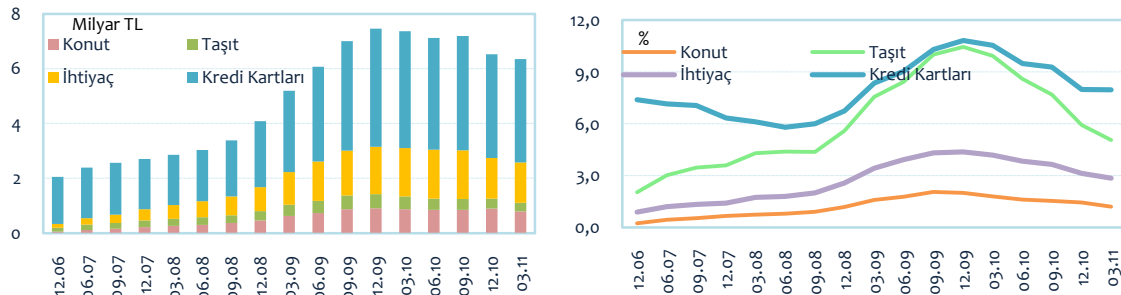
Krediler, türler itibarıyla incelendiğinde KOBİ kredileri, bireysel krediler ve ticari kredilerin TGA ve TDO'larında gözlenen düşüş eğiliminin 2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla sürdüğü görülmektedir. Bu dönemde KOBİ kredileri, bireysel krediler ve ticari kredilerin TGA değerlerinde sırasıyla %8,7, %5,1 ve %2,8 oranlarında düşüş gerçekleşmiştir. TDO oranları ise aynı dönemde; KOBİ kredileri için % 3,8, bireysel krediler için % 3,7, ticari krediler için ise %2,6 seviyesine gerilemiştir. Söz konusu oranların 2009 yılı başından itibaren gerçekleşen en düşük değerler olması ve küresel kriz öncesi dönemdeki seviyeye yaklaşması, kredi kalitesinin yükseldiğine işaret etmektedir.

Grafik 3.1-3: Bireysel ve Ticari Krediler ile KOBİ Kredilerinin TDO ve TGA Gelişimi

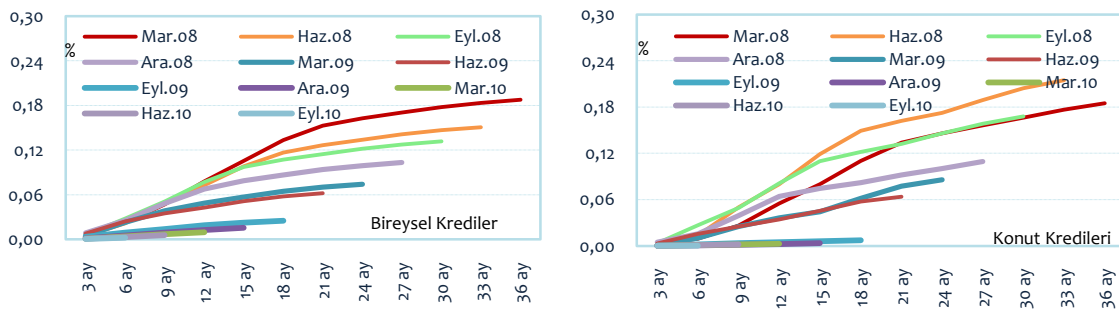
Bireysel krediler incelendiğinde 2011 yılı Mart ayı itibarıyla konut, taşıt, ihtiyaç kredilerine ve kredi kartlarına ilişkin takipteki alacak tutarının 2010 yılsonuna göre sırasıyla %11,2, %11,4, %0,9 ve %0,5 oranında azaldığı görülmektedir. Bu paralelde söz konusu kredilere ilişkin TDO da düşüş eğilimi sürmektedir. Takibe dönüşüm oranları, kredi kartları için % 8, taşıt kredileri için % 5,1, konut kredileri için %1,2, ihtiyaç kredileri için ise %2,9 seviyesine gerilemiştir. Söz konusu oranlar, 2008 yılsonundan beri gözlenen en düşük değerlerdir. Bu göstergeler ışığında küresel kriz sonrası iyileşme görülmekle birlikte kredi kartları ve taşıt kredileri için takibe dönüşüm oranlarının görece yüksek olduğu ve gelecek dönemde bu kredilerin kalitesinin artırılmasının bankacılık sektörünün maruz kaldığı kredi riskinin azaltılması noktasında önem taşıdığı düşünülmektedir.

Grafik 3.1-4: Bireysel Kredilerin TGA ve TDO Gelişimi

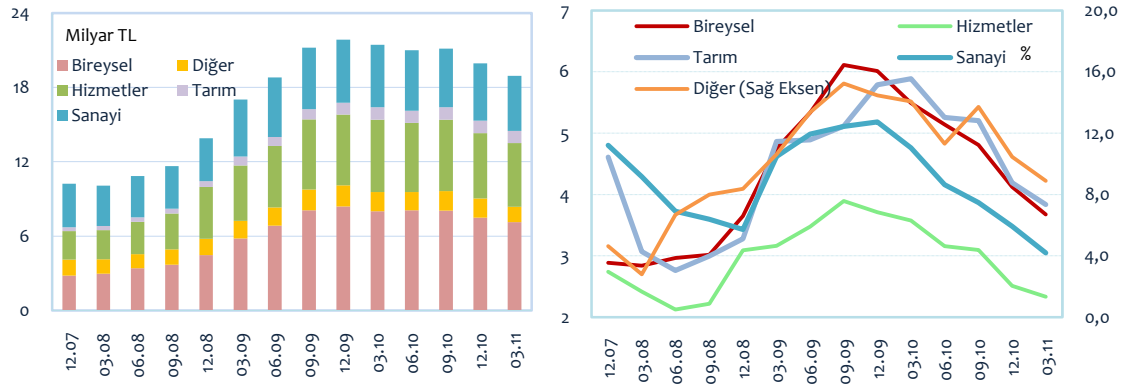
Bireysel kredilerin yaşlandırma analizi yapıldığında küresel ekonomik krizi sonrasında kullanılan kredilerin, kriz döneminde kullanılan kredilere göre daha yavaş bir hızla takibe düştüğü görülmektedir. Özellikle 2009 yılının ilk yarısından sonraki dönemde kullanılan kredilerin, takibe düşme hızı gözle görülür bir şekilde azalmıştır. Bu durum TGA'daki ve TDO'daki gerilemeyi açıklamaktadır. Söz konusu analiz konut kredileri için yapıldığında da benzer bir tablonun ortaya çıktığı görülmektedir.

Grafik 3.1-5: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi

Kredi riskinin analizinde kullanılan kredilerin sektör bazında kalitesinin izlenmesi önem taşımaktadır. Bu çerçevede sektörel bazda kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarının dağılımı incelendiğinde, 2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla tüm sektörler için takipteki alacak tutarının azaldığı görülmektedir. Bireysel kredilere ve sanayi sektörüne kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarlarının 2011 yılı Mart ayında bir önceki çeyreğe göre sırasıyla %4,9 ve %4,2 oranlarında azalması dikkat çekmektedir. Kredilerin takibe dönüşüm oranları sektörel bazda incelendiğinde, söz konusu oranın bireysel krediler için %3,7'ye, hizmet sektörü kredileri için %2,3'e, tarım sektörü kredileri için %3,8'e, sanayi sektörü kredileri için %3'e gerilediği görülmektedir. Takipteki alacak tutarlarında ve takibe dönüşüm oranlarında gözlenen düşüşler kredi kalitesinde görülen düzelme bağlamında olumlu yönde değerlendirilmektedir.

Grafik 3.1-6: Tahsili Gecikmiş Alacakların ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımı

2010 yılı ilk çeyreğinde TGA içerisinde en yüksek paya sahip alt sektörler için TDO değerleri, bütün sektörlerde bir önceki döneme göre azalmıştır. Bu dönemde diğer ferdi krediler ve konut kredilerine ilişkin TGA'nın toplam TGA içindeki payı, bir önceki döneme göre azalırken, bunların dışındaki kalemlerin TGA içindeki payı artmıştır. Kredi kartları, %20'lik oranla toplam TGA içinde en büyük paya sahip olmaya devam ederken, kredi kartlarını %11,8 ile diğer ferdi krediler %8,2 ile tekstil ve tekstil ürünleri sanayi takip etmektedir. Nakdi krediler içinde %8'lik bir paya sahip olması da göz önüne alındığında kredi kartlarına ilişkin takibe dönüşüm oranının daha da düşmesinin bankacılık sektörü kredi riski üzerine olumlu yönde etkileri olacağı düşünülmektedir. Benzer biçimde, tekstil sektörüne kullanılan kredilere ilişkin takibe dönüşüm oranının da diğer sektörler için yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 3.1-1: TGA İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Alt Sektörler

TGA İçindeki Payı (%)	Eyl.10			Ara.10			Mar.11		
	TGA İçindeki Payı	TDO	N. Krediler İçindeki Payı	TGA İçindeki Payı	TDO	N. Krediler İçindeki Payı	TGA İçindeki Payı	TDO	N. Krediler İçindeki Payı
Kredi Kartları	19,9	8,9	8,8	19,4	7,9	8,3	20,0	7,5	8,0
Bireysel İhtiyaç ve Diğer Krediler	12,1	4,3	11,8	12,1	3,7	11,5	11,8	3,1	11,9
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	7,2	10,0	2,8	7,8	9,0	2,9	8,2	7,9	3,1
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	8,0	5,6	5,9	6,5	4,1	5,6	6,8	3,7	5,8
İnşaat	5,7	4,0	5,9	6,4	4,1	5,6	6,7	3,7	5,7
Tarım	4,6	5,3	3,6	4,7	4,2	4,0	4,9	3,8	4,0
Bireysel Konut Kredileri	4,4	1,6	11,3	4,3	1,4	11,2	4,2	1,2	11,3
Perakende Ticaret ve Kişisel Ürünler	3,6	4,7	3,2	3,6	4,1	3,1	3,7	3,6	3,2
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	3,1	3,8	3,4	3,1	3,3	3,4	3,4	3,3	3,3

TGA'daki düşüş eğilimi, 2010 yıl sonunda şiddetini arttırmış, 2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla söz konusu tutar, bir önceki yıl sonuna göre 1,1 milyar TL azalarak 18,9 milyar TL'ye gerilemiştir. TGA'nın teminatlandırma yapısı incelendiğinde, teminatsız TGA tutarının toplam TGA içindeki payının %49,7 olarak gerçekleştiği görülmektedir. TGA'nın teminatlandırılan kısmının toplam kredi tutarına oranı, 2011 yılı ilk çeyreğinde 2010 yıl sonuna göre 0,8 puanlık artışla %35,7'ye yükselmiştir.

Tablo 3.1-2: Tahsili Gecikmiş Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri

	Brüt Bakiye (Milyar TL)			Teminata Göre Oransal Dağılım (%)			Toplam Teminat/Kredi (%)		
	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Toplam Tahsili Gecikmiş Alacaklar	21,1	20,0	18,9	100,0	100,0	100,0	36,3	36,5	35,7
I. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,1	0,1	0,1	0,3	0,4	0,3	63,4	64,1	74,1
II. Grup Teminata Sahip Olanlar	6,9	6,7	6,3	32,5	33,5	33,3	74,5	72,3	74,0
III. Grup Teminata Sahip Olanlar	3,2	3,1	2,8	15,3	15,5	14,7	71,6	71,4	66,8
IV. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,4	0,4	0,4	1,8	1,8	2,0	54,5	53,3	51,8
Teminatsız Olanlar	10,6	9,8	9,4	50,1	48,8	49,7			
Yeniden Yapılandırılan Alacaklar	0,7	0,6	0,6						
Yeni İtfa Planına Bağlı Alacaklar	0,8	0,8	0,7						

2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla kredi hacminin büyüme eğilimini devam ettirdiği, ve söz konusu büyümenin sektörün özkaynak büyümesinden daha hızlı olduğu görülmektedir. Bu durum söz konusu dönemde nakdi ve gayri nakdi kredilerde yaşanabilecek olası zararların, özkaynak üstündeki etkisinin artmasına yol açmıştır. Nakdi kredilerinin %1'inin zarara dönüşmesi durumunda meydana gelecek zararın özkaynaklara etkisi, 2011 yılı ilk çeyreğinde önceki yıl sonuna göre 0,20 puanlık artışla %3,47'ye yükselmiştir. Söz konusu durumun gerçekleşmesi halinde sektörün SYR'sinin 0,53 puan azalacağı görülmektedir. Söz konusu %1'lik zararın gayri nakdi krediler için gerçekleşmesi ihtimali göz önüne alındığında ise, sektörün SYR'sinin 0,14 puan azalacağı görülmektedir. Nakdi ve gayri nakdi kredilerde %10'luk zarar meydana gelmesi durumunda dahi sektörün sermayesi yasal limitlerin üstünde seyretmektedir. Söz konusu durum sektörün sağlıklı bir sermaye yapısına sahip olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 3.1-3: Kredi Riski Stres Testi Sonuçları

Senaryo	Ara.10				Mar.11			
	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	SYR Değişimi (Puan) *	Zarar/Özk(%)	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	SYR Değişimi (Puan) *	Zarar/Özk. (%)
Nakdi Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	4.268	17,67	-0,53	3,27	4.603	16,69	-0,53	3,47
Nakdi Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	21.341	15,52	-2,68	16,39	23.017	14,52	-2,70	17,35
Nakdi Kredilerin %10'unun Zarara Dönüşmesi	42.682	12,73	-5,47	32,78	46.034	11,71	-5,51	34,71
G.Nakdi Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	1.186	18,05	-0,15	0,91	1.257	17,08	-0,14	0,94
G. Nakdi Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	5.930	17,46	-0,74	4,55	6.288	16,49	-0,73	4,74
G. Nakdi Kredilerin %10'unun Zarara Dönüşmesi	11.860	16,72	-1,48	9,11	12.577	15,76	-1,46	9,48

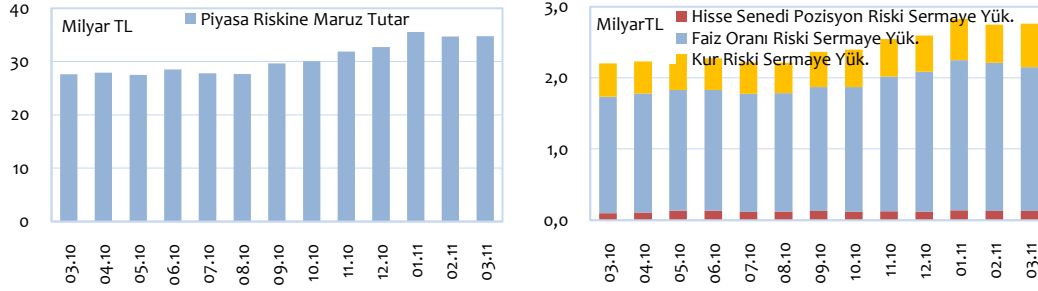
Not: İller Bankası verileri hariç tutulmuştur.

* Aralık 2010 dönemi ortalama SYR'si %18,20'dir. Mart 2011 dönemi ortalama SYR'si %17,22'dir.

3.1.2 Piyasa Riski

2011 yılının ilk çeyreğinde bankacılık sektörünün piyasa riskine maruz tutarı, 2010 yılının dördüncü çeyreğine göre %6,2 artarak 34,8 milyar TL'ye ulaşmıştır. Piyasa riskinin bileşenlerine ilişkin sermaye yükümlülüğü değerlerine bakıldığında, bu dönemde sektörün kur riski ve faiz oranı riski kaynaklı sermaye yükümlülüğü, bir önceki döneme göre sırasıyla, %19,6 ve %2,9 oranında artarak, 611,5 ve 2.021 milyon TL'ye yükselmiştir. Bir önceki dönemde azalış gösteren hisse senedi pozisyon riskine ilişkin sermaye yükümlülüğü de, 2011 yılının ilk çeyreğinde bir önceki döneme göre %6,1 oranında artarak, 127 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Grafik 3.1-1: Piyasa Riskine Maruz Tutar ve Sermaye Yükümlülüğü

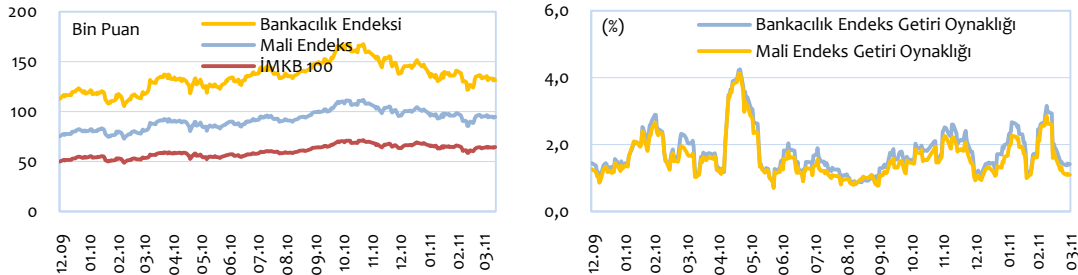
Bankacılık sektörü ticari portföyü içerisinde DİBS'in payı, 2011 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 1,4 puan artarak %87,4'e yükselirken, Eurobond'un payı bir önceki çeyreğe göre 1 puan azalarak %8,2'ye gerilemiştir. Hisse senedi ve yatırım fonlarının %0,4 olan payında ise değişiklik olmamıştır. Sektörün ticari portföyünün faiz yapısı incelendiğinde, 2011 yılının ilk çeyreğinde değişken faizli portföyün payı, 2010 yılının dördüncü çeyreğine göre 4,2 puan artarak %51,8'e yükselirken, sabit faizli portföyün payı bir önceki çeyreğe göre 4,4 puan azalarak %46,9'a gerilemiştir. Ticari portföy içerisinde YP portföyün payı Mart 2011 itibarıyla, Aralık 2010 dönemine göre 1,6 puan azalarak %12,6'ya gerilerken, TP portföyün payı %87,4'e yükselmiştir.

Tablo 3.1-4: Bankacılık Sektörü Ticari Portföyünün Dağılımı

(%)	Aralık 2010			Mart 2011		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
DİBS	84,4	1,6	86,0	85,7	1,6	87,4
Değişken Faizli	45,1	0,0	45,1	49,4	0,0	49,4
Sabit Faizli	38,6	1,6	40,2	35,4	1,6	37,0
Diğer	0,7	0,0	0,7	0,9	0,0	0,9
Eurobond	0,0	9,2	9,2	0,0	8,2	8,2
Değişken Faizli	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sabit Faizli	0,0	9,2	9,2	0,0	8,2	8,2
Hisse Senedi ve Yatırım Fonu	0,3	0,1	0,4	0,3	0,1	0,4
Diğer	1,1	3,2	4,4	1,4	2,6	4,0
Değişken Faizli	0,4	2,0	2,5	0,5	1,8	2,4
Sabit Faizli	0,7	1,2	1,9	0,8	0,8	1,6
Diğer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOPLAM	85,8	14,2	100,0	87,4	12,6	100,0
Değişken Faizli	45,6	2,0	47,6	49,9	1,8	51,8
Sabit Faizli	39,3	12,0	51,3	36,2	10,6	46,9
Diğer	1,0	0,1	1,1	1,2	0,1	1,3

2011 yılı Mart sonu itibarıyla İMKB100 endeksi, mali endeks ve bankacılık endeksi, 2010 yılı Aralık sonuna göre azalış göstermiştir. 2010 yılının son çeyreğinde, mali endeks ile bankacılık endeksinin getiri oynaklığı, 2011 yılının ilk çeyreğine göre daha dalgalı bir seyir izlemiştir.

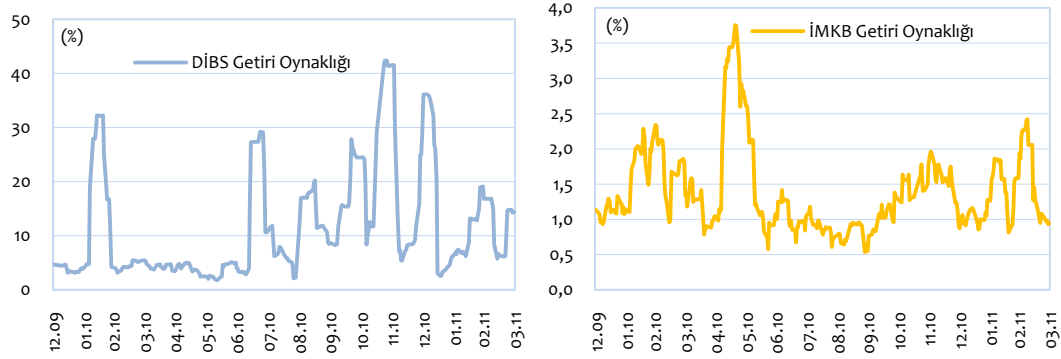
Grafik 3.1-2: İMKB Mali ve Bankacılık Endeksi ve Getiri Oynaklıkları*

Kaynak: Bloomberg, *Getiri Oynaklığı, dokuz günlük hareketli ortalama yöntemi ile hesaplanmıştır.

DİBS getiri oynaklığı, 2010 yılının son çeyreğindeki dalgali seyrini, 2011 yılının ilk çeyreğinde az dalgali bir seyre bırakmıştır. İMKB getiri oynaklığı ise, 2010 yılının son çeyreğindeki sakin seyrini, 2011 yılının ilk çeyreğinde hafif dalgali bir seyre bırakmıştır. Özellikle 2011 yılının şubat ve mart aylarında, İMKB getiri oynaklığında belirgin dalgalanmalar yaşanmıştır.

Grafik 3.1-3: DİBS ve İMKB Getiri Oynaklıkları

Kaynak: Bloomberg *Getiri Oynaklığı, dokuz günlük hareketli ortalama yöntemi ile hesaplanmıştır.

2011 yılının ilk çeyreğinde bankacılık sektörü sabit faizli DİBS portföyünün, 2010 yılının son çeyreğine göre %10,9 oranında azalmasının ve sektörün özkaynaklarında bir önceki çeyreğe göre belirgin bir değişiklik olmamasının etkisiyle, ikinci el DİBS fiyatlarındaki olası düşüşlerin sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki çeyreğe göre azalmıştır. İkinci el DİBS fiyatlarındaki olası %10'luk azalışın, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, Aralık 2010 döneminde %6 iken, Mart 2011 döneminde %5,3'e gerilemiştir.

Tablo 3.1-5: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

Mart 2011 (Milyon TL)				İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Değişim (%)					
	Ticari Portföy	Sabit Faizli DİBS	Özkaynak	-10	-5	-1	1	5	10
Mevduat Bankaları	185.467	67.245	114.952	-5,8	-2,9	-0,6	0,6	2,9	5,8
KYB	3.446	1.485	14.472	-1,0	-0,5	-0,1	0,1	0,5	1,0
Toplam	188.913	68.730	129.424	-5,3	-2,7	-0,5	0,5	2,7	5,3
Aralık 2010 (Milyon TL)				Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	189.223	75.745	114.979	-6,6	-3,3	-0,7	0,7	3,3	6,6
KYB	3.140	1.392	14.109	-1,0	-0,5	-0,1	0,1	0,5	1,0
Toplam	192.363	77.137	129.088	-6,0	-3,0	-0,6	0,6	3,0	6,0

Mart 2011 döneminde, bankacılık sektörünün sabit faizli eurobond portföyünde, Aralık 2010 dönemine göre %13,7 oranında belirgin bir azalış yaşanması sonucunda, sabit faizli eurobond fiyatlarındaki olası %10'luk azalışın sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, 2011 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %1,4'ten %1,2'ye gerilemiştir.

Tablo 3.1-6: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

Mart 2011 (Milyon TL)				Eurobond Fiyatlarındaki Değişim %					
	Ticari Portföy	Sabit Faizli Eurobond	Özkaynak	-10	-5	-1	1	5	10
Mevduat Bankaları	185.467	15.002	114.952	-1,3	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,3
KYB	3.446	306	14.472	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	188.913	15.307	129.424	-1,2	-0,6	-0,1	0,1	0,6	1,2
Aralık 2010 (Milyon TL)				Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	189.223	17.441	114.979	-1,5	-0,8	-0,2	0,2	0,8	1,5
KYB	3.140	304	14.109	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	192.363	17.746	129.088	-1,4	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,4

2011 yılının ilk çeyreğinde, hisse senedi ve yatırım fonları fiyatlarındaki olası %10'luk düşüşün, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki çeyreğe göre değişiklik göstermemiş ve

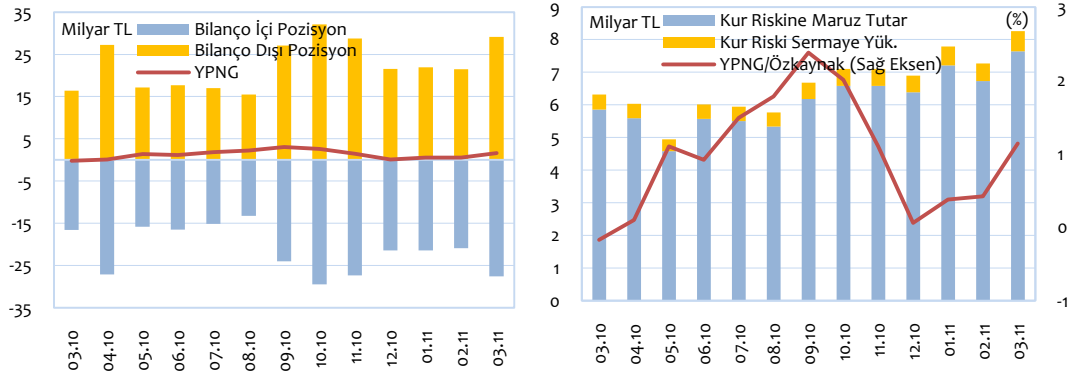
%0,06 olarak devam etmiştir. Bu dönemde mevduat bankaları ve KYB için de, ilgili senaryoların banka sermayeleri üzerindeki etkisinde bir önceki döneme göre değişiklik olmamıştır.

Tablo 3.1-7: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi

	Mart 2011 (Milyon TL)			HS+YF Fiyatlarındaki Değişim (%)					
	Ticari Porftöy	Hisse Senedi ve Yatırım Fonu	Özkaynak	-10	-5	-1	1	5	10
				Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	185.467	647	114.952	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
KYB	3.446	88	14.472	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
Toplam	188.913	735	129.424	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
Aralık 2010 (Milyon TL)									
Mevduat Bankaları	189.223	651	114.979	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
KYB	3.140	86	14.109	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
Toplam	192.363	736	129.088	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06

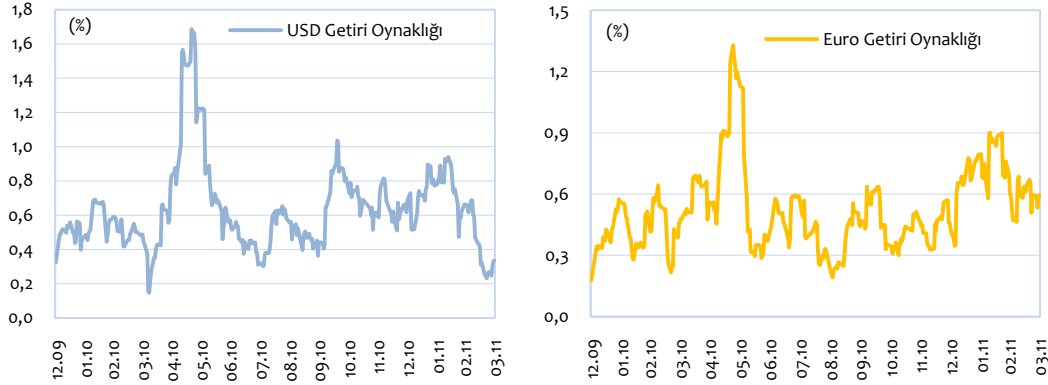
Mart 2011 döneminde bankacılık sektörünün bilanço içi yabancı para pozisyonu, açık (kısa) pozisyonda kalmaya devam ederek, Aralık 2010 dönemine göre %28,4 oranında artarak, 21,5 milyar TL'den 27,6 milyar TL'ye yükselmiştir. 2011 yılının ilk çeyreğinde sektörün bilanço dışı yabancı para pozisyonu, kapalı (uzun) pozisyonunu sürdürerek, bir önceki çeyreğe göre %35,4 oranında artarak, 21,5 milyar TL'den 29,2 milyar TL'ye yükselmiştir. 2010 yılının son çeyreğinde 0,1 milyar TL olan YPNG, 2011 yılının ilk çeyreğinde 1,6 milyar TL'ye ulaşmıştır. Sektörün kur riskine maruz tutarı, 2011 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, %19,6 oranında artarak 7,6 milyar TL'ye yükselmiştir. Aralık 2010 itibarıyla %0,06 olan YPNGP/Özkaynak oranı, Mart 2011 itibarıyla %1,14'e çıkmıştır.

Grafik 3.1-4: BİP, YPNGP ve Kur Riski Sermaye Yükümlülüğü

USD getiri oynaklığı, 2010 yılının son çeyreğinde göstermiş olduğu hafif dalgalı seyrini, 2011 yılının ilk çeyreğinde de devam ettirmiştir. Euro getiri oynaklığı ise, 2010 yılının son çeyreğinde göstermiş olduğu sakin seyrini, 2011 yılının ilk çeyreğinde hafif dalgalı bir seyre bırakmıştır. Söz konusu dönemde USD ve Euro getiri oynaklıklarında belirgin dalgalanmaların yaşanmaması, olumlu bir gelişme olarak öne çıkmıştır.

Grafik 3.1-5: USD ve Euro Getiri Oynaklıkları*

Kaynak: TCMB *Getiri Oynaklığı, dokuz günlük hareketli ortalama yöntemi ile hesaplanmıştır.

2011 yılının ilk çeyreğinde döviz kurlarındaki olası değişimlerin, bankacılık sektörünün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, mevduat bankaları, KYB'ler ve sektör geneli için bir önceki çeyreğe göre artarken, katılım bankaları için azalmıştır. Yılın ilk çeyreğinde döviz kurlarındaki %25'lik olası bir artışın, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre %3,9'dan %5'e yükselmiştir. Mart 2011 döneminde döviz kurlarındaki %20'lik olası bir azalışın, bilanço içi yabancı para fazla pozisyonunda çalışan katılım bankalarının sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre %5,5'ten %4,4'e gerilemiştir.

Tablo 3.1-8: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri

25 Mart 2011 itibarıyla (Milyon Dolar)						Kurlardaki Değişim Oranı (%)					
	Bilanço İçi Pozisyon (Bip)	Özkaynak (Özk)	BİP/Özk. (%)	YPNGP	YPNGP/Özk. (%)	-20	-10	1	5	25	50
Mevduat B.	-19.447	77.266	-25,2	921	1,2	5,0	2,5	-0,3	-1,3	-6,3	-12,6
KYB	469	9.436	5,0	21	0,2	-1,0	-0,5	0,0	0,2	1,2	2,5
Katılım B.	777	3.536	22,0	52	1,5	-4,4	-2,2	0,2	1,1	5,5	11,0
Toplam	-18.201	90.238	-20,2	995	1,1	4,0	2,0	-0,2	-1,0	-5,0	-10,1
31 Aralık 2010 itibarıyla (Milyon Dolar)						Kurlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat B.	-15.253	75.924	-20,1	-10	0,0	4,0	2,0	-0,2	-1,0	-5,0	-10,0
KYB	376	9.191	4,1	28	0,3	-0,8	-0,4	0,0	0,2	1,0	2,0
Katılım B.	959	3.469	27,6	22	0,6	-5,5	-2,8	0,3	1,4	6,9	13,8
Toplam	-13.918	88.584	-15,7	40	0,0	3,1	1,6	-0,2	-0,8	-3,9	-7,9

3.1.3 Türev İşlemlerden Kaynaklanan Riskler

Bankacılık sektörünün yaptığı türev işlemlerin konusuna göre dağılımı incelendiğinde para-döviz ve faiz üzerine gerçekleştirilen türev sözleşmelerin ağırlığının 2011 yılının ilk çeyreğinde sürdüğü görülmektedir. Bu dönemde para-döviz türevlerinin payı ılımlı bir şekilde artarken faiz türevlerinin payı azalmıştır.

Tablo 3.1-9: Türev İşlemlerin Türüne ve Konusuna Göre Görünümü

%	Aralık 2010					Mart 2011				
	Opsiyon	Forward	Futures	Swap	Toplam	Opsiyon	Forward	Futures	Swap	Toplam
Para-Döviz Türevleri	17,09	13,02	0,20	43,89	74,20	19,64	14,65	0,29	40,43	75,01
Faiz Türevleri	3,40	0,01	2,37	17,22	23,00	2,89	0,00	0,54	18,34	21,78
Hisse Senedi Türevleri	0,13	-	0,08	-	0,21	0,20	-	0,03	-	0,23
Kıymetli Maden Türevleri	0,16	0,35	0,24	0,06	0,82	0,09	0,44	0,16	0,17	0,86
Emtia Türevleri	-	0,01	0,01	0,05	0,06	0,00	0,00	0,05	0,06	0,12
Endeks Türevleri	0,12	-	-	-	0,12	0,16	-	0,00	-	0,16
Kredi Temerrüdü Türevleri	-	-	-	0,71	0,71	-	-	-	0,58	0,58
Toplam	20,89	13,38	2,90	61,93	99,11	22,98	15,10	1,08	59,58	98,73

Türüne göre yapılan değerlendirmede ise swap işlemlerinin yüksek payının devam ettiği görülmektedir. Bu dönemde, swap ve futures işlemlerinin payı düşerken, opsiyon ve forward işlemlerinin payı artmıştır.

Tablo 3.1-10: Türev İşlemlerin Vadeye Göre Görünümü

%	Aralık 2010							Mart 2011						
	1 Aya Kadar	1-3 Ay	3-6 Ay	6-12 Ay	1-5 Yıl	5-10 Yıl	10 Yıl Üzeri	1 Aya Kadar	1-3 Ay	3-6 Ay	6-12 Ay	1-5 Yıl	5-10 Yıl	10 Yıl Üzeri
Opsiyon	30,78	19,66	21,78	19,86	7,92	0,00	0,00	29,79	26,27	14,58	22,27	7,10	0,00	0,00
Forward	43,58	23,63	17,97	12,01	2,33	0,47	0,00	44,13	25,15	11,15	15,60	3,61	0,36	0,00
Futures	53,20	19,57	8,71	18,52	0,00	0,00	0,00	16,83	27,94	54,00	1,23	0,00	0,00	0,00
Swap	34,20	10,70	6,18	7,45	32,82	6,82	1,83	29,81	11,36	8,29	9,15	32,14	7,30	1,94
Diğer	66,57	1,46	0,00	0,19	26,63	5,15	0,00	98,62	0,14	0,00	0,74	0,51	0,00	0,00
Toplam	35,54	14,50	11,07	10,94	22,49	4,32	1,13	42,14	14,51	9,05	11,21	18,33	3,77	0,99

Türev işlemler vade yapısı açısından değerlendirildiğinde, 2011 yılı içerisinde türev işlemlerin vadelerinin kısaltmaya devam ettiği görülmektedir. 2010 yılsonu itibarıyla toplam türev işlemlerin % 50'si 3 ay ve kısa vadeli iken, 2011 yılının ilk çeyreğinde bu oran % 56,7'ye çıkmıştır. 1 yıldan uzun vadeli türev işlemlerde ise swap işlemlerin ağırlığı devam etmektedir.

Tablo 3.1-11: Türev İşlemlerin İşlem Amacına Göre Görünümü

%	Aralık 2010		Mart 2011	
	Riskten Korunma Amaçlı	Alım Satım Amaçlı	Riskten Korunma Amaçlı	Alım Satım Amaçlı
Opsiyon	0,67	99,33	0,4	99,6
Forward	0,02	99,98	0,01	99,99
Futures	0	100	0	100
Swap	9,81	90,19	8,86	91,14
Toplam	6,22	93,78	5,37	94,63

Türev işlemlerin işlem amacına göre dağılımı incelendiğinde, 2011 yılının ilk çeyreğinde alım satım amaçlı işlemlerin payının arttığı görülmektedir. Mart 2011 itibarıyla alım satım amaçlı türev işlemlerin toplam türev işlemler içerisindeki payı % 94,63 olarak gerçekleşmiştir. Toplam tutar içerisinde oldukça önemli payı olan para-döviz swaplarının % 2,4'ü, faiz swaplarının ise % 23,49'u riskten korunma amaçlı yapılmıştır.

Tablo 3.1-11: Türev İşlemlerin Karşı Taraflarının Görünümü

%	Aralık 2010				Mart 2011			
	Bankalar	Banka Dışı Finansal Kuruluşlar	Diğer Tüzel Kişiler	Gerçek Kişiler	Bankalar	Banka Dışı Finansal Kuruluşlar	Diğer Tüzel Kişiler	Gerçek Kişiler
Opsiyon	52,44	1,89	25,04	20,63	54,33	2,28	24,74	18,65
Forward	40,93	4,68	47,56	6,83	41,65	3,82	47,31	7,22
Futures	70,53	27,38	0,67	1,41	48,53	44,88	3,01	3,58
Swap	89,08	3,08	7,75	0,09	89,39	3,09	7,46	0,05
Diğer	67,78	2,57	0,81	28,83	84,53	0,00	0,24	15,22
Toplam	74,31	3,74	16,37	5,58	73,59	3,43	17,34	5,64

Türev işlemleri karşı taraflar açısından incelendiğinde Bankaların ağırlığının devam ettiği görülmektedir. Özellikle toplam tutardaki payı oldukça yüksek olan swap işlemlerindeki banka payının yüksek olması dikkat çekmektedir. 2011 yılının ilk çeyreği itibarıyla gerçekleşen diğer önemli gelişme futures işlemlerinde bankaların payındaki düşüş ve banka dışı finansal kuruluşların payındaki yükselmedir. Bununla birlikte, 2011 yılının ilk çeyreğinde diğer tüzel kişilerin payındaki artış devam etmektedir.

Tablo 3.1-12: Türev İşlemlerin Karşı Taraflarının Yurtiçi-Yurtdışı Görünümü

%	Aralık 2010		Mart 2011	
	Yurt içi	Yurtdışı	Yurt içi	Yurtdışı
Opsiyon	47,54	52,46	45,81	54,19
Forward	60,82	39,18	60,03	39,97
Futures	2,90	97,10	22,67	77,33
Swap	9,45	90,55	9,49	90,51
Diğer	32,22	67,78	18,05	81,95
Toplam	24,34	75,66	25,75	74,25

Türev işlemlerin yurt içinde mi yurt dışında mı yerleşik olduğuna ilişkin görünüm karşı tarafının yurtdışında yerleşik olan işlemlerin toplam işlemler içerisindeki yüksek payının sürdüğünü göstermektedir. Mart 2011 itibariyle swap işlemlerinin yaklaşık % 90'ı yurtdışında yerleşik kişilerle yapılmıştır.

Tablo 3.1-13: Türev İşlemler Tezgahüstü/Organize Piyasa Görünümü

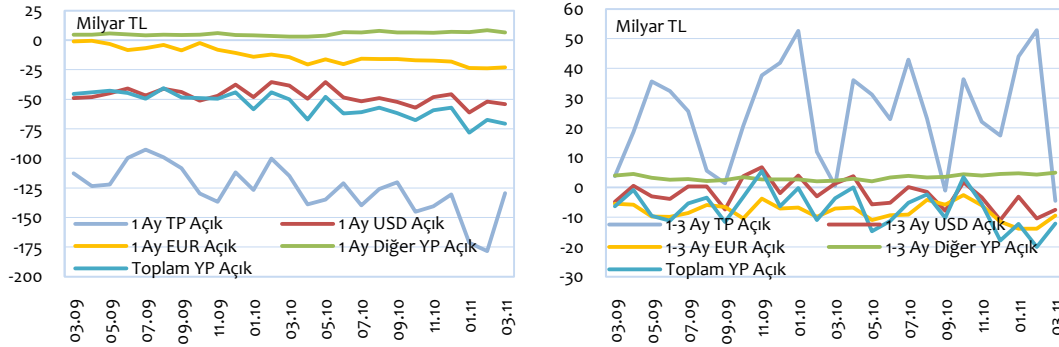
%	Aralık 2010		Mart 2011	
	Tezgahüstü	Organize Piyasa	Tezgahüstü	Organize Piyasa
Opsiyon	100	0	100	0
Forward	100	0	100	0
Swap	100	0	100	0
Futures	0	100	0	100
Diğer	100	0	100	0
Toplam	97,1	2,9	98,02	1,08

Türev işlemlerin tezgah üstü veya organize piyasalarda yapılması taşıdıkları risklerin değerlendirilmesi açısından önem arz etmektedir. Organize piyasalar sağladığı takas ve ödeme mekanizmaları ve teminatlandırma uygulamaları sebebiyle tezgah üstü piyasalara göre çok daha düşük karşı taraf riski içermektedirler. Türev işlemlerin tezgah üstü veya organize nitelikte olup olmadığı değerlendirildiğinde, tezgah üstü türev işlemlerin toplam türev işlemler içerisindeki payının 2011 yılının ilk çeyreğinde yükselmeye devam ettiği görülmektedir. Tezgah üstü türev işlemlerin payı % 98,02 olarak gerçekleşmiştir. Bu değerlendirmede opsiyon işlemlerinin tamamının tezgah üstü nitelikte olduğu varsayılmaktadır.

3.1.4 Yapısal Faiz Oranı Riski³

2011 yılının ilk çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre 1 aylık TP açık pozisyonunda azalma olurken, 1 aylık USD, EUR ve toplam YP açık pozisyonunda artış yaşanmıştır. Aralık 2010 itibariyle kapalı (fazla) pozisyonda olan 1-3 aylık TP pozisyonu, Mart 2011 itibariyle açık pozisyona dönmüştür. Yılın ilk çeyreğinde 1-3 ay USD, EUR ve toplam YP açık pozisyonunda bir önceki çeyreğe göre azalma olmuştur. Mart 2011 döneminde 1 aylık TP'de 129,5, 1 aylık USD'de 54,2, 1 aylık EUR'da 22,9, toplam YP'de 70,6 milyar TL açık gerçekleşirken, 1-3 aylık TP'de 4,6, 1-3 aylık USD'de 7,6, EUR'da 9,5 ve toplam YP'de 12,1 milyar TL açık gerçekleşmiştir.

Tablo 3.1-14: Faiz Açıklarının Gelişimi

Mart 2011 döneminde, plasman faizinin faiz maliyetinden Aralık 2010 dönemine göre daha fazla azalmasından dolayı, faiz marjında 0,5 puanlık bir daralma yaşanmıştır. Mart 2011 itibariyle plasman faizi %7,5, faiz maliyeti %4,5 ve faiz marjı %3 olarak gerçekleşmiştir.

³ Piyasa riski kapsamında dikkate alınan faiz oranı riskinden farklı olarak, bankanın tüm aktif ve pasif kalemleri arasındaki yeniden fiyatlandırma sürelerindeki uyumsuzluktan kaynaklanan bir risktir.

Tablo 3.1-15: Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi

(%)	Mar.10	Nis.10	May.10	Haz.10	Tem.10	Ağu.10	Eyl.10	Eki.10	Kas.10	Ara.10	Oca.11	Şub.11	Mar.11
Plasman Faizi (1)	9,5	9,4	9,2	9,1	9,1	9,0	8,8	8,7	8,6	8,4	8,0	7,3	7,5
Faiz Maliyeti (2)	4,8	4,9	4,8	4,9	5,0	5,1	5,0	5,0	4,9	4,8	4,7	4,3	4,5
Faiz Marjı (3)	4,6	4,5	4,4	4,2	4,1	4,0	3,8	3,8	3,7	3,6	3,3	3,0	3,0

(1): $((1 + (\text{Toplam Faiz Gelirleri} / \text{Ortalama Faize Duyarlı Aktif}))^{(12 / \text{İlgili Ayın Sırası})}) - 1$

(2): $((1 + (\text{Toplam Faiz Giderleri} / \text{Ortalama Faize Duyarlı Pasif}))^{(12 / \text{İlgili Ayın Sırası})}) - 1$

(3): $[(1) - (2)]$

Sektörün maruz kaldığı yapısal faiz oranı riski tutarının değerlendirilmesi amacıyla aşağıda yer alan senaryo analizleri çerçevesindeki faiz değişimlerinin, banka kârlılığı üzerindeki etkisi hesaplanmaktadır. Yapılan analizde bankaların varlık ve yükümlülüklerinin yeniden fiyatlama tarihlerine kalan süreler ve ortalama plasman faizi ile kaynak maliyeti dikkate alınmıştır. Hesaplamalarda, bankaların varlık ve yükümlülüklerinin faize duyarlılığının, analiz dönemi boyunca değişmediği, yeni kaynak girişinin olmadığı ve paranın zaman değerinin olmadığı varsayılmıştır.

Tablo 3.1-16: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları

Senaryolar	TP Faizlerdeki Değişim (puan)				YP Faizlerdeki Değişim (puan)			
	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay
Senaryo 1	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Senaryo 2	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00
Senaryo 3	1,00	2,00	3,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Senaryo 4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,50	0,75	1,50
Senaryo 5	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50
Senaryo 6	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00
Senaryo 7	0,00	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00
Senaryo 8	-1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Senaryo 9	0,00	0,00	0,00	0,00	-1,00	0,00	0,00	0,00
Senaryo 10	-1,00	-2,00	-3,00	-6,00	-0,25	-0,50	-0,75	-1,50

Kazanç/Kayıp (Milyar TL)	Aralık 2010						Mart 2011					
	TP	USD	EUR	Diğ.YP	Top.YP	Toplam	TP	USD	EUR	Diğ.YP	Top.YP	Toplam
Senaryo 1	-2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,6	-2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,5
Senaryo 2	0,0	-0,8	-0,4	0,1	-1,2	-2,4	0,0	-1,0	-0,5	0,0	-1,4	-2,8
Senaryo 3	-35,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-35,7	-40,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-40,7
Senaryo 4	0,0	-5,3	-3,9	1,3	-7,9	-15,7	0,0	-6,1	-4,2	1,3	-9,1	-18,1
Senaryo 5	-13,0	-3,3	-2,2	0,7	-4,8	-22,7	-14,2	-3,8	-2,5	0,7	-5,6	-25,4
Senaryo 6	-26,3	-4,2	-2,1	0,3	-5,9	-38,2	-24,9	-4,9	-2,4	0,2	-7,0	-38,9
Senaryo 7	-44,9	-12,1	-8,9	2,9	-18,0	-80,9	-49,9	-14,4	-10,4	2,8	-22,0	-93,9
Senaryo 8	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5
Senaryo 9	0,0	0,8	0,4	-0,1	1,2	2,4	0,0	1,0	0,5	0,0	1,4	2,8
Senaryo 10	35,7	5,3	3,9	-1,3	7,9	51,5	40,7	6,1	4,2	-1,3	9,1	58,8

Yapısal faiz oranına ilişkin senaryolar kapsamında TP ve YP kalemlerden beklenen kâr ve zarar tutarlarına ilişkin olarak; Mart 2011 itibarıyla senaryo 2, 4, 5, 6 ve 7 için USD, EUR ve toplam YP pozisyonlardan beklenen zararda artış olurken, senaryo 9 ve 10 için söz konusu pozisyonlardan beklenen kârda bir önceki döneme göre artış yaşanmıştır. TP pozisyonlardan beklenen kâr ve zararda ise senaryo 1, 6 ve 8 için bir önceki döneme göre azalma olurken, senaryo 3, 5, 7 ve 10 için bir önceki döneme göre artış yaşanmıştır.

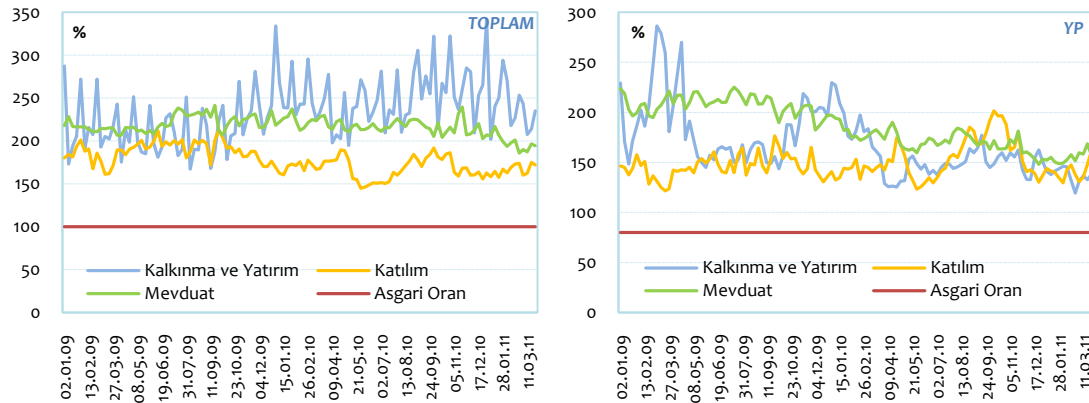
3.1.5 Likidite Riski

Mart 2011 itibarıyla, bankacılık sektöründe birinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranı, 2010 yıl sonuna kıyasla düşüş göstermiştir. Orandaki düşüşte, bankaların vadesi yaklaşan menkul değerler portföyündeki azalış ve repo yoluyla sağlanan fonlardaki artış etkili olmuştur. Genel olarak son dönemlerde azalış eğilimi sergileyen söz konusu oran, yasal sınırın oldukça üzerinde seyretmeye devam etmektedir.

Fonksiyonel banka grupları bazında yabancı para ve toplam likidite yeterlilik oranları incelendiğinde, her üç gruba ilişkin oranların yılın ilk çeyreğinde yasal sınırların üzerinde olduğu görülmektedir. Mart 2011 itibarıyla toplam likidite yeterlilik oranı, 2010 yıl sonu ile

karşılaştırıldığında mevduat bankaları için %207'den %194'e, kalkınma ve yatırım bankaları için %342'den %235'e gerilerken, katılım bankaları için %163'ten %172'ye yükselmiştir. Varlık tarafında nakit değerlerin artması, yükümlülük tarafında ise katılım hesaplarında vadesi yaklaşan fonların azalması, katılım bankaları için söz konusu oranın artmasında rol oynamıştır. Yabancı para likidite yeterlilik oranı ise, mevduat ve katılım bankaları için artarken, kalkınma ve yatırım bankaları için azalmıştır.

Grafik 3.1-7: Birinci Vade Dilimine İlişkin Toplam ve YP Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi

2011 yılı birinci çeyreği itibarıyla bankacılık sektöründe ikinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranı, Aralık 2010 dönemine göre azalarak %130,1'e düşmüştür. Vadesi yaklaşan menkul değerlerdeki ve alacaklar kalemindeki azalışlar, oranın gerilemesine en fazla etki eden unsurlardır. Söz konusu vade dilimine ilişkin diğer likidite bileşenleri incelendiğinde, varlık tarafında nakit değerler ile türev işlemlerin arttığı, bankalara yapılan plasmanların azaldığı görülmektedir. Kaynak tarafında ise, ağırlığını repo işlemlerinden sağlanan fonların oluşturduğu diğer kaynaklar kalemi hariç diğer bütün bileşenlerin arttığı dikkati çekmektedir. YP likidite yeterlilik oranı ise, 2010 yılı sonuna göre önemli bir değişim göstermemiştir.

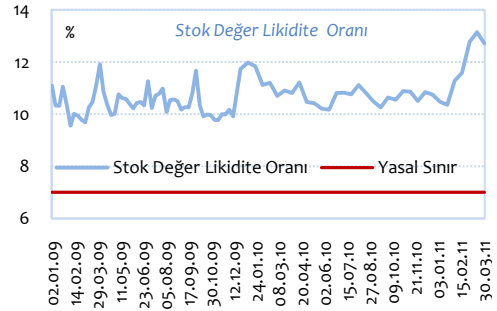
Tablo 3.1-17: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri

Milyon TL, (%)	YP				Toplam			
Varlıklar	Mart 10	Eylül 10	Aralık 10	Mart 11	Mart 10	Eylül 10	Aralık 10	Mart 11
Türevler	48.498 (39)	60.263 (44)	51.110 (41)	64.784 (47)	60.111 (14)	72.001 (16)	65.835 (14)	78.535 (16)
Bankalar, YDMŞ	21.870 (18)	21.897 (16)	17.905 (14)	18.279 (13)	26.142 (6)	28.813 (6)	27.965 (6)	25.394 (5)
GUD	17.228 (14)	17.681 (13)	16.258 (13)	14.017 (10)	143.672 (34)	152.961 (34)	172.670 (36)	160.459 (33)
VKET	11.406 (9)	8.501 (6)	8.134 (7)	6.560 (5)	77.569 (18)	70.835 (16)	66.205 (14)	57.453 (12)
Krediler	11.513 (9)	12.191 (9)	11.767 (10)	14.771 (11)	75.768 (18)	86.480 (19)	88.951 (18)	88.709 (18)
Nakit Değ., TCMB	7.674 (6)	8.759 (6)	11.673 (9)	10.710 (8)	28.803 (7)	33.566 (7)	43.918 (9)	58.367 (12)
Alacaklar	4.850 (4)	6.294 (5)	7.011 (6)	7.479 (5)	16.134 (4)	10.075 (2)	18.073 (4)	13.095 (3)
YAD (Net)	7 (0)	6 (0)	1 (0)	10 (0)	20 (0)	16 (0)	10 (0)	13 (0)
Toplam	123.045	135.592	123.860	136.610	428.221	454.747	483.627	482.024
Yükümlülükler								
Mevduat	50.356 (48)	54.413 (49)	55.593 (50)	59.055 (48)	156.522 (52)	173.397 (54)	188.988 (53)	192.381 (52)
Türevler	41.796 (40)	46.269 (41)	41.453 (38)	46.059 (38)	60.585 (20)	72.395 (22)	65.250 (18)	79.328 (21)
Diğer Kaynaklar	4.011 (4)	4.439 (4)	5.382 (5)	4.971 (4)	52.161 (17)	46.633 (14)	65.760 (19)	60.066 (16)
TCMB, Bank., YDMŞ	3.881 (4)	2.384 (2)	2.635 (2)	5.726 (5)	7.634 (3)	7.904 (2)	7.905 (2)	9.668 (3)
Diğer Krediler	2.648 (3)	2.118 (2)	2.918 (3)	3.710 (3)	4.078 (1)	3.588 (1)	6.555 (2)	7.030 (2)
Bil. Dışı İşlemler	2.038 (2)	2.120 (2)	2.218 (2)	2.389 (2)	18.846 (6)	18.375 (6)	19.602 (6)	21.961 (6)
Toplam	104.731	111.744	110.199	121.912	299.826	322.293	354.061	370.434
LYO (%)	117,5	121,3	112,4	112,1	142,8	141,1	136,6	130,1

Bankaların varlıkları ve yükümlülükleri arasındaki likidite dengesinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla hesaplanan ve uzun süredir yatay seyreden Stok Değer Likidite Oranı, TCMB'nin zorunlu karşılıkları artırmasının etkisiyle 2011 yılı birinci çeyreğinde artmış ve Mart 2011 itibarıyla %12,7 olarak gerçekleşmiştir. Oranın hesabında kullanılan nakit değerler ve TCMB kalemi, 2010 yıl sonuna göre %21, son bir yılda ise yaklaşık %120 oranında artış göstermiştir.

Tablo 3.1-18: Stok Değer Likidite Oranı⁴

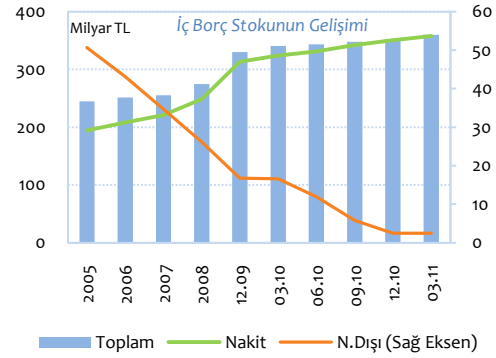
Milyon TL	Mart 10	Eylül 10	Aralık 10	Mart 11
Nakit Değ. Ve TCMB	26.308	30.563	47.550	57.732
Bankalar, YDMŞ	17.307	18.022	15.396	10.815
Alacaklar	21.585	24.932	22.263	24.272
TOPLAM VARLIKLAR	65.201	73.517	85.210	92.818
Mevduat	542.223	592.050	633.151	659.244
TCMB, Bankalar, YDMŞ	31.076	34.758	40.693	42.487
Diğer Krediler	46.797	50.480	62.717	68.302
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	620.096	677.288	736.561	770.034

Mart 2011 itibarıyla 359,9 milyar TL olan iç borç stokunun alacaklılara göre dağılımında bankaların payı 2010 yılı sonuna göre azalmıştır. Bu azalış, bankaların menkul kıymetler portföyünde 2011 yılı ilk çeyreğindeki azalışı da yansıtmaktadır. Aralık 2010 itibarıyla bankaların Hazine'den alacağı 218,5 milyar TL iken bu rakam Mart 2011'de 214,5 milyar TL'ye gerilemiştir. Bankacılık kesimi içinde özel bankaların iç borçlanmadaki payı %30,7'den %28,2'ye düşmüştür. Bankacılık dışı kesimin iç borcun alacaklılara göre dağılımındaki payı artarken, yurtdışı yerleşiklerin payının son dönemlerdeki en yüksek düzeye çıkması dikkat çekmektedir.

Tablo 3.1-19: İç Borç Stokunun Alıcılara Göre Dağılımı

%	2006	2007	2008	2009	2010	2011 Mart
Bankacılık Kesimi	49,1	51,7	54,9	63,4	62,9	59,6
Kamu B.	24,2	23,4	26	26,9	25,7	25,4
Özel Bankalar	21,5	23,4	23,3	30,8	30,7	28,2
Yabancı B.	2,9	4,1	4,9	4,9	5,5	5,1
Kalk.Yat.B.	0,6	0,8	0,7	0,8	1,0	1,0
Banka Dışı Kesim ⁵	44	42,3	40,6	34,2	35,1	38,4
Gerçek Kişiler	8,8	5,9	5,5	2,9	1,5	1,7
Tüzel Kişiler	18,1	18,5	19,8	18,5	17,0	17,6
MKYF ⁶	3,5	4,5	5	4,2	4,1	4,2
YD Yerleşikler	13,6	13,4	10,3	8,6	12,5	14,8
TCMB	6,9	6	4,5	2,3	2,0	2,0
TOPLAM	100	100	100	100	100	100

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

Bankaların en önemli fon kaynağı olan mevduatın vade yapısı incelendiğinde, kısa vadeli mevduatın ağırlığını devam ettirdiği görülmektedir. Bununla birlikte TCMB'nin aldığı zorunlu karşılıklara ilişkin kararların 2011 yılı ilk çeyreğinde etkisini göstermeye başladığı dikkati çekmektedir. Zira söz konusu dönemde 1 aya kadar vadeli mevduat miktarındaki azalış, daha uzun vadeli mevduatlara artış şeklinde yansımıştır. 2010 yıl sonu itibarıyla 1 aya kadar vadeli mevduatın toplam mevduat içindeki payı %26 iken, bu oran Mart 2011 itibarıyla %21,7'ye gerilemiştir. 2010 yıl sonunda %8,4 olan 3 aydan uzun vadeli mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise 2011 yılı ilk çeyreğinde %11,6'ya yükselmiştir. TCMB'nin mevduatın vadesini uzatmak amacıyla aldığı tedbirlerin, mevcut şartlar altında 2011 yılının ilerleyen dönemlerinde etkisini artıracığı öngörülmektedir. Bunun yanında başka politika seçenekleri ile mevduatın vadesinin uzatılması hedefine destek verilmesi beklenmektedir.

⁴Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 15/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında, "Vadelerine bakılmaksızın stok değerleri üzerinden günlük olarak hesaplanacak kasa, efektif deposu, Merkez Bankası nezdinde açılan vadesiz serbest hesap, yoldaki paralar, vadesi gelmiş menkul değerler, kıymetli maden deposu, satın alınan çekler, bankalar, yurt dışı merkez ve şubeler nezdinde açılan vadesiz serbest hesaplar, bankalararası para piyasasından gecelik alacaklar ve zorunlu karşılıklar toplamının, toplam mevduatlar, TCMB, Bankalar, Yurt Dışı Merkez ve Şubeler Hesapları ve sermaye benzeri krediler hariç Diğer Krediler toplamına oranının zorunlu karşılıkların tesis dönemini içeren 14 günlük dönemdeki günlerin basit aritmetik ortalaması yüzde yediden az olamaz." hükmü yer almaktadır.

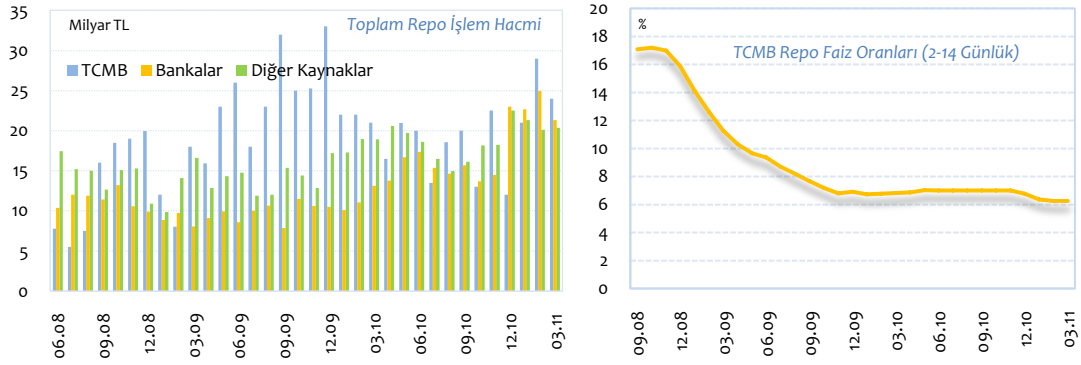
⁵ Banka dışı kesim, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu dışındaki tüm gerçek ve tüzel kişileri kapsamaktadır.

⁶ MKYF: Menkul Kıymet Yatırım Fonu

Tablo 3.1-20: Mevduatın Vade Yapısı

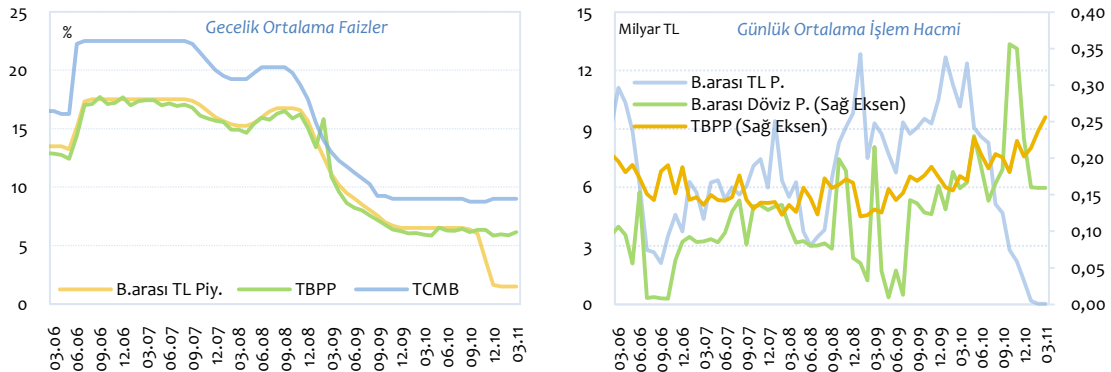
%	Haz.08	Eyl.08	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Vadesiz	15,8	15,4	13,7	13,6	14,2	15,8	15,6	14,8	15,5	15,4	15,9	15,6
1 Aya Kadar	31,0	28,4	31,5	31,6	30,7	29,3	27,7	29,9	30,3	29,7	26,0	21,7
1-3 Ay Arası	44,6	46,6	46,1	46,1	46,8	46,4	48,5	47,7	46,7	46,4	49,7	52,1
3 Aya Kadar	91,4	90,4	91,2	91,3	91,6	91,4	91,9	92,4	92,5	91,5	91,6	89,4
3-6 Ay Arası	3,7	4,4	3,3	3,5	3,4	3,5	3,3	3,3	3,6	4,5	4,1	5,4
6-12 Ay Arası	2,2	2,4	2,5	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5	1,3	1,4	1,5	1,7
1 Yıl Üzeri	2,8	2,7	2,9	3,3	3,2	3,4	3,3	2,8	2,5	2,6	2,7	3,5
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Aralık 2010 itibarıyla %5,7 olan repo işlemlerinin bankacılık sektörünün yükümlülükleri içindeki payı, Mart 2011'de %6,3'e yükselmiştir. Likidite yönetiminde giderek daha çok önem kazanan repo piyasasının işleyişi, altyapısı ve yönetiminin sorunsuz olması önem arz etmektedir. Mart 2011 itibarıyla repo işlemlerinden sağlanan fon miktarı 66 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu tutarın 24 milyar TL'lik kısmı TCMB'den, 21,5 milyar TL'lik kısmı bankalardan, 20,5 milyar TL'lik kısmı ise diğer kaynaklardan temin edilmiştir. 2010 yılı sonunda önemli oranda azalan TCMB'den sağlanan fonların, son dönemde tekrar artış gösterdiği görülmektedir.

Grafik 3.1-8: Repo İşlemlerinin Gelişimi

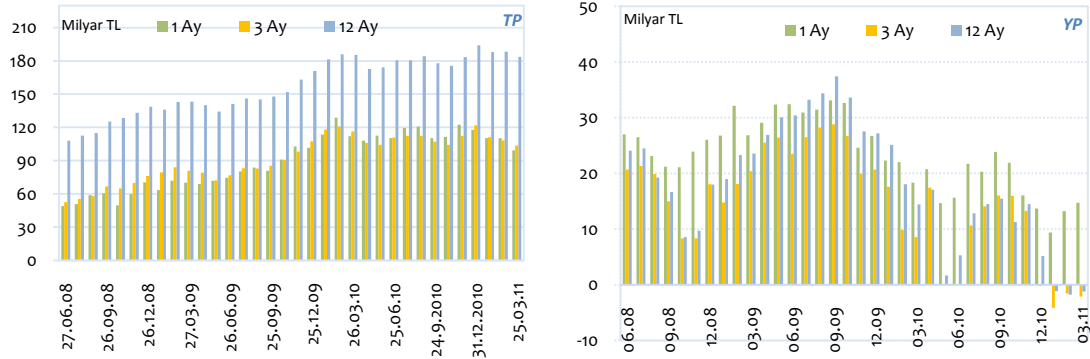
Kaynak: BDDK, TCMB.

Likidite yönetiminde bankaların başvurduğu araçlardan olan para piyasalarında gecelik faiz oranları, 2010 yılındaki yatay seyrini 2011 yılının ilk çeyreğinde de sürdürmektedir. İkincil piyasa olarak da adlandırılan bankalararası piyasalarda gecelik TL faizi, Mart 2011 itibarıyla ortalama %6,5 seviyesinde iken, Takasbank Borsa Piyasası'nda oluşan gecelik ortalama faiz %6,2 civarında seyretilmektedir.

Grafik 3.1-9: Bankalararası Piyasalar ile Takasbank Borsa Piyasasının Gelişimi

Bankacılık sektöründe vadeler itibarıyla likidite durumuna bakıldığında, Türk Lirası için vadeler bazında likidite fazlasının oluşmaya devam ettiği görülmektedir. Bununla birlikte, söz konusu fazlanın miktarı 2010 yıl sonuna göre biraz azalmıştır. Yabancı para likidite durumu incelendiğinde ise, 1 ay vade için likidite fazlasının olduğu, 3 ay ve 12 ay vade için likidite açığı meydana geldiği görülmektedir. 12 aylık vade dilimi için, varlık tarafında menkul değerler portföyünün değerinin azalması, yükümlülük tarafında mevduat ve uzun vadeli repo işlemlerinin artması likidite açığının oluşmasına etki eden en önemli unsurlardır.

Grafik 3.1-10: Vadelere Göre Likidite Fazlası/Açığı

Bankacılık sektöründe özellikle YP likiditesini orta ve uzun vadede etkileyen sendikasyon ve seküritizasyon kredilerinin ödeme planına bakıldığında, 2011 yılı için toplam 18 milyar TL (11,8 milyar dolar) sendikasyon, 2,6 milyar TL (1,6 milyar dolar) seküritizasyon kredisi geri ödemesi olduğu görülmektedir. En fazla geri ödeme Mayıs, Eylül ve Aralık aylarında gerçekleşecektir. Son bir yılda bankacılık sektörü 9,1 milyar dolar sendikasyon kredisi geri ödemesi yaparken, 15,3 milyar dolar yeni sendikasyon kredisi temin etmiş ve yenileme oranı %100'ün üzerinde gerçekleşmiştir. 2012-2022 yılları arasında itfa olunacak toplam sendikasyon ve seküritizasyon kredisi bakiyesi 15,8 milyar TL (10,3 milyar dolar)'dır. Mevcut durumda sendikasyon ve seküritizasyon kredilerinin %51,8'i euro cinsi, %47,4'ü dolar cinsi ve %0,8'i de TL cinsi kredilerdir.

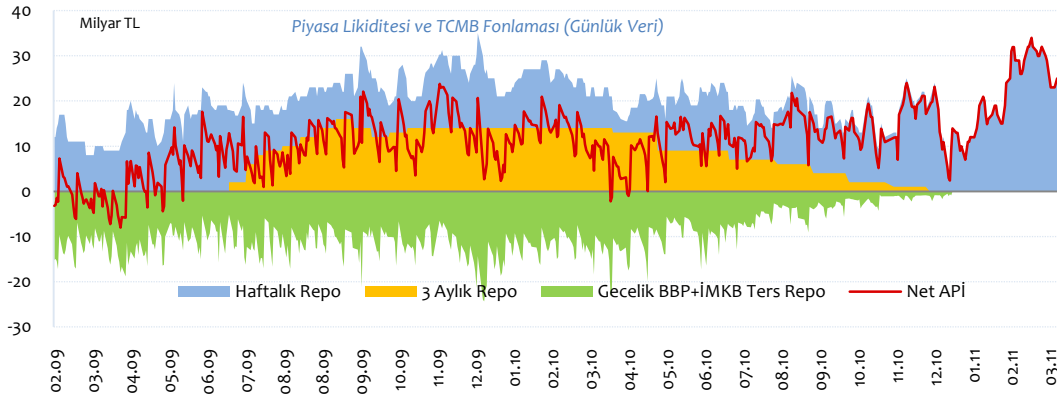
Tablo 3.1-21: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri Ödeme Planı

(Milyon)	EURO				DOLAR				TOPLAM ⁷	
	Sendikasyon		Seküritizasyon		Sendikasyon		Seküritizasyon		TL	\$
	TL	\$ Karşılığı	TL	\$ Karşılığı	TL	\$	TL	\$		
2011 Nisan	1.707	1.122	67	44	677	446	163	106	2.914	1.912
2011 Mayıs	2.815	1.833	36	24	543	353	288	178	3.682	2.388
2011 Haziran	0	0	0	0	0	0	221	220	221	220
2011 Temmuz	756	496	9	6	198	130	271	194	1.233	825
2011 Ağustos	748	487	36	24	182	119	273	193	1.240	823
2011 Eylül	3.105	2.018	0	0	975	634	339	151	4.419	2.802
2011 Ekim	2.265	1.491	9	6	711	469	296	0	3.282	1.966
2011 Kasım	0	0	36	24	0	0	297	0	333	24
2011 Aralık	2.299	1.495	0	0	1.053	684	232	170	3.584	2.349
2012 - 2022	3.581	2.329	1.387	910	1.031	671	9.805	6.403	15.803	10.312

31 Aralık 2010 tarihinde 10,9 milyar TL düzeyinde olan piyasadaki net likidite açığı, Mart 2011 sonunda 24 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 31 Mart 2011 tarihi itibarıyla TCMB, piyasayı repo işlemleriyle 24 milyar TL fonlamak suretiyle söz konusu açığı karşılamıştır.

⁷ Vade sonu 13 Nisan 2011 tarihli dolar karşılığı 194 milyon dolar olan 300 milyon TL değerindeki Türk Lirası cinsinden seküritizasyon ödemesi nedeniyle, 2011 Nisan satırında yer alan sendikasyon ve seküritizasyon ödemelerinin TL ve dolar karşılık toplamaları Toplam sütunda yer alan rakamlardan farklılık göstermektedir.

Grafik 3.1-11: Piyasadaki Likidite

Kaynak: TCMB

3.1.6 Yoğunlaşma Riski

Bankacılık Kanununa göre bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna özkaynakların % 10'u veya daha fazlası oranında kullanılan krediler, büyük kredi olarak kabul edilmektedir. Büyük kredilerin toplam kredi ve özkaynak içindeki payı 2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla azalmıştır. Mart 2011'de bankaların özkaynaklarının %10'undan büyük kredilerin toplam özkaynaklara oranı, 2010 yıl sonuna göre 1,5 puan azalarak %31'e, toplam kredilere oranı ise 2010 yıl sonuna göre 0,6 puan azalarak %6,8 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3.1-22: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı

(%)	Eyl.10		Ara.10		Mar.11	
	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı
10'dan Büyük	30,8	7,4	32,5	7,4	31,0	6,8
10-15 Arası	19,9	4,8	16,0	3,7	19,7	4,4
15-20 Arası	7,9	1,9	13,0	3,0	10,4	2,3
20-25 Arası	3,0	0,7	3,5	0,8	0,8	0,2

Bankacılık sektörünün kullandığı en büyük 25, 50 ve 100 nakdi kredinin toplam nakdi kredi tutarı içerisindeki gelişimi incelendiğinde, 2010 yıl sonuna göre 2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla bu kredilerin nakdi ve gayri nakdi krediler içindeki paylarının kısmi de olsa azaldığı görülmektedir. Bu dönemde en büyük 25, 50 ve 100 nakdi kredi tutarının toplam nakdi kredi tutarı içindeki paylarının sırasıyla %15, %20 ve %26 seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. En büyük 100 gayri nakdi kredi tutarının toplam gayri nakdi kredi içindeki payı 2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla %54 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3.1-23: Bankaların Kullandığı En Büyük 25, 50 ve 100 Kredinin Toplam İçindeki Payı

(%)	Ara.07	Ara.08	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
En Büyük 25 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	16	17	17	17	17	16	16	15
En Büyük 50 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	20	23	23	22	22	21	21	20
En Büyük 100 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	25	28	29	28	28	27	27	26
En Büyük 25 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	32	36	38	37	36	35	35	34
En Büyük 50 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	41	46	48	47	46	45	45	44
En Büyük 100 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	52	56	58	57	55	55	55	54

2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla kredilerin tutar açısından dağılımı incelendiğinde, 1 milyon TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payının 1 puan düşerek %48,7'ye gerilediği görülmektedir. 51 bin TL'den az tutarlı kredilerin toplam krediler içindeki payında önemli bir değişim gözlenmezken 51 bin TL-100 bin TL ve 101 bin TL-500 bin TL ölçekli krediler için müşteri başına kredi tutarında gözlenen sırasıyla 0,4 ve 0,5 puanlık artışlar yaşanmıştır. Bu göstergeler

işığında 2010 yıl sonuna göre 2011 yılı ilk çeyreğinde kullanılan kredilerin kısmen daha küçük ölçekli olduğu bununla birlikte kişi başına verilen kredi tutarının sabit kaldığı söylenebilir.

Tablo 3.1-24: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Kredi Tutarı	Kredi Toplamı (%)			Müşteri Sayısı (%)			Müşteri Başına Kredi Tutarı (Bin TL)		
	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
1 milyon TL'den büyük	47,7	49,7	48,7	0,1	0,1	0,1	7.446	7.722	7.376
501 bin TL-1 milyon TL	4,4	4,3	4,4	0,1	0,1	0,1	727	717	727
101 bin TL-500 bin TL	10,7	10,8	11,3	0,6	0,7	0,8	197	192	197
51 bin TL-100 bin TL	7,3	7,5	7,9	1,2	1,4	1,5	71	70	71
51 bin TL'den az	30,0	27,8	27,7	98,0	97,8	97,6	4	4	4
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	12	13	13

Sektörel bazda nakdi kredilerin dağılımı analiz edildiğinde, 2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla toplam kredilerin %61,7'sinin 10 farklı sektöre kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra toplam kredilerin yaklaşık %31'inin konut kredileri, ihtiyaç kredileri ve kredi kartları gibi müşteri sayısı oldukça fazla olan bireysel kredilerden oluşması da yoğunlaşma riski açısından olumlu karşılanmaktadır. 2008 yılından itibaren analiz edildiğinde, kredi kartlarının toplam krediler içindeki payının azalmasının, kredi müşterilerinin bireysel ihtiyaç kredilerini tercih etmesi nedeniyle olduğu söylenebilir.

Tablo 3.1-25: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması

(%)	Ara.08	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Bireysel İhtiyaç ve Diğer Krediler	10,3 (2)	11,1 (2)	10,3 (2)	11,3 (1)	11,8 (1)	11,5 (1)	11,9 (1)
Bireysel Konut Kredileri	10,4 (1)	11,3 (1)	10,4 (1)	11,2 (2)	11,3 (2)	11,2 (2)	11,3 (2)
Kredi Kartları	9,3 (3)	9,5 (3)	9,1 (3)	8,8 (3)	8,8 (3)	8,3 (3)	8,0 (3)
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	5,6 (4)	5,7 (5)	5,4 (5)	5,8 (5)	5,9 (5)	5,6 (5)	5,8 (4)
İnşaat	5,4 (5)	6,0 (4)	5,5 (4)	6,0 (4)	5,9 (4)	5,5 (6)	5,7 (5)
Parasal Kurumlar (Banka, Finansal Kiralama, Fak., Fin. Şirketleri)	3,7 (8)	3,6 (8)	3,8 (6)	3,9 (6)	4,5 (6)	5,6 (4)	4,8 (6)
Tarım	3,3 (10)	3,8 (6)	3,4 (8)	3,6 (8)	3,6 (8)	4,0 (7)	4,0 (7)
Metal Ana San. ve İşlenmiş Maden Ürt. San.	3,8 (7)	3,6 (7)	3,5 (7)	3,9 (7)	3,7 (7)	3,8 (8)	3,7 (8)
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	3,1 (11)	2,8 (12)	3,1 (11)	3,1 (9)	3,4 (9)	3,4 (9)	3,3 (9)
Perakende Ticaret ve Kişisel Ürünler	2,5 (13)	3,2 (9)	3,0 (10)	2,9 (13)	3,2 (10)	3,1 (10)	3,2 (10)

Not: Parantez içindeki rakamlar o sektöre kullanılan kredi tutarının toplam krediler içindeki payının sırasını göstermektedir.

Mevduatın tutar ve müşteri sayısı açısından dağılımı 2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla incelendiğinde, ölçek bazında mevduat tutarının ve mudi sayısının dağılımında önemli bir değişim gözlenmemektedir. Mudi başına düşen mevduatın ise genel toplamda 0,2 bin TL artarak 6,1 bin TL'ye yükseldiği görülmektedir. Bu dönemde mudi başına mevduat için gözlenen söz konusu artış, 10 bin TL'den küçük mevduat grubundaki mudi sayısındaki azalış ve mevduat tutarındaki artıştan kaynaklanmaktadır.

Tablo 3.1-26: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Mevduat Tutarı	Mevduat Toplamı (%)			Mudi Sayısı (%)			Mudi Başına Mevduat Tutarı (Bin TL)		
	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
1 milyon TL'den büyük	44,8	47,1	47,0	0,0	0,0	0,0	7.898,8	8.349,2	7.919,4
250 bin TL-1 milyon TL	14,5	14,6	14,6	0,2	0,2	0,2	507,9	508,0	491,9
51 bin TL-250 bin TL	20,8	20,6	20,9	1,0	1,1	1,2	109,7	110,5	108,6
11 bin TL-50 bin TL	14,2	12,6	12,5	2,9	3,0	3,1	26,5	24,6	24,3
10 bin TL'den küçük	5,6	5,1	5,0	95,9	95,7	95,5	0,3	0,3	0,3
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5,5	5,9	6,1

Sigorta kapsamındaki mevduatın büyüklük ve müşteri sayısı açısından dağılımı incelendiğinde, 2011 yılı ilk çeyreği itibarıyla söz konusu mevduatın %49'unun 40 bin-50 bin TL aralığında bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte sigorta kapsamında mevduatı bulunan mudilerin %90,7'sinin hesabı 10 bin TL'den küçüktür. Aynı dönemde sigorta kapsamındaki mevduatın mudi başına tutarının 2010 yıl sonuna göre 0,1 bin TL artarak 3,5 bin TL'ye yükseldiği görülmektedir.

Tablo 3.1-27: Sigorta Kapsamındaki Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Mevduat Tutarı	Mevduat Toplamı (%)			Mudi Sayısı (%)			Mudi Başına Mevduat Tutarı (Bin TL)		
	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
10 bin TL'den küçük	16,9	16,8	16,6	91,3	90,8	90,7	0,6	0,6	0,6
10 bin TL-20 bin TL	13,8	13,5	13,5	3,1	3,2	3,2	14,6	14,5	14,5
20 bin TL-30 bin TL	11,8	11,6	11,4	1,5	1,6	1,6	25,2	25,0	24,2
30 bin TL-40 bin TL	9,6	9,6	9,5	0,9	0,9	1,0	35,2	34,9	34,4
40 bin TL-50 bin TL	47,9	48,5	49,0	3,2	3,4	3,5	48,5	48,4	48,2
Toplam	100	100	100,0	100	100	100,0	3,2	3,4	3,5

3.2 Sermaye Yeterliliği Değerlendirmesi

Mart 2011 itibarıyla, bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu (SYR) %18 düzeyindedir. Risk ağırlıklı varlıklarda özkaynaklara kıyasla görülen yüksek artış eğilimi devam etmektedir. Yılın ilk çeyreğinde sektörün özkaynakları %1,9 oranında artarken, risk ağırlıklı varlıklar %7,5 oranında artış göstermiş ve SYR'de 1 puanlık bir düşüş meydana gelmiştir. Risk ağırlıklı varlıklarda en büyük artış 39,8 milyar TL ile %100 risk ağırlıklı kredilerde meydana gelirken, söz konusu dönemde özkaynaklardaki en büyük artış, 14,8 milyar TL ile yedek akçelerde gözlenmiştir.

Tablo 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu

	Özkaynak (Milyar TL)				RAV (Milyar TL)				SYR (%)			
	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	% değişim (Mar.11-Ara.10)	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	% değişim (Mar.11-Ara.10)	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Puan değişim (Mar.11-Ara.10)
Sektör	129,9	137,6	140,2	1,9	671,5	725,6	780,0	7,5	19,3	19,0	18,0	-1,0
Mevduat	111,3	118,0	120,0	1,7	615,1	665,5	715,8	7,6	18,1	17,7	16,8	-0,9
- Kamu	26,8	29,4	30,3	3,1	155,7	173,3	184,8	6,6	17,2	17,0	16,4	-0,6
- Yerli Özel	65,2	68,5	70,7	3,2	350,5	376,1	416,9	10,8	18,6	18,2	17,0	-1,2
- Küresel	19,3	20,0	19,0	-5,0	109,0	116,0	114,0	-1,7	17,7	17,3	16,6	-0,7
KYB	13,4	14,2	14,6	2,8	22,4	24,2	25,9	7,0	59,8	58,6	56,5	-2,1
Katılım	5,1	5,4	5,6	3,7	33,9	35,8	38,2	6,7	15,2	15,1	14,6	-0,5
Büyük Ölçek	85,9	91,6	92,6	1,1	470,5	511,1	550,0	7,6	18,2	17,9	16,8	-1,1
Orta Ölçek	22,7	23,5	24,4	3,8	140,7	150,3	161,4	7,4	16,1	15,6	15,1	-0,5
Küçük Ölçek	21,3	22,4	23,2	3,6	60,2	64,2	68,8	7,2	35,3	35,0	33,7	-1,3

Açıklama: Özkaynak tutarı SY440 formundan alınmış olup, bilanço özkaynağı ile farklılık arz etmektedir.

Fonksiyon grupları itibarıyla incelendiğinde, mevduat, katılım ve kalkınma-yatırım banka gruplarının SYR'lerinin sırasıyla 0,9, 0,5 ve 2,1 puan gerilediği görülmektedir.

Grafik 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar Endeksi

2008 yılında gözlenen daralma ve risksiz varlıklara plasman tercihi sebebiyle artış eğilimine giren SYR'nin, 2010 yılının başından itibaren büyüme ve risk tercihlerindeki artışa paralel olarak, 2010 yılı üçüncü çeyreğinde görülen 0,1 puanlık artış istisna olmakla beraber gösterdiği ılımlı düşme 2011 yılı ilk çeyreğinde de devam etmiştir. Sektörün aktif büyüklüğü ile risk ağırlıklı varlıklar için yapılan değerlendirmede ise, 2008 yılı ikinci çeyreğinden itibaren risk ağırlıklı varlıklar artış oranının, aktifler artış oranının altında seyrettiği, 2010 yılının ilk çeyreğinden itibaren ise risk tercihindeki değişikliğin etkisiyle risk ağırlıklı varlıkların, aktiflerden daha yüksek oranda arttığı görülmektedir. 2011 yılının ilk çeyreğinde risk ağırlıklı varlıklar, %7,5 oranında artarken, aktifler %3,9 oranında artış göstermiştir.

Bankacılık sektörünün ana sermayesi, 2011 yılı ilk çeyreğinde 4 milyar TL artış göstermiştir. Ana sermaye kalemleri içinde en büyük artış, 2010 yıl sonu dönem karlarının yedeklere aktarılması sonucunda, 14,8 milyar TL ile yedek akçelerde meydana gelmiştir. Ana sermayenin özkaynak içindeki payı, 2011 Mart itibarıyla, Aralık 2010'da gözlenen %89,8 değerinin üzerine çıkarak %91

olarak gerçekleşmiştir. Ana sermayenin özkaynak içindeki ağırlıklı yapısı, Türk bankacılık sektöründeki yüksek sermaye kalitesine işaret etmektedir.

Tablo 3.2-2: Özkaynak Ana Bileşenleri

(Milyon TL)	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Özkaynak içindeki pay	% Değişim (Mar.11-Ara.10)
Ana Sermaye	74.638	88.619	104.139	109.097	113.056	117.597	123.625	127.652	91,0	3,3
-Ödenmiş Sermaye	31.623	39.406	42.542	44.459	46.298	46.653	47.931	48.558	34,6	1,3
-Ödenmiş Sermaye Enflasyon Farkı		7.263	7.057	6.693	6.634	6.640	6.640	7.309	5,2	10,1
-Hisse Senedi İhraç Primleri		3.333	3.174	3.174	3.169	3.169	3.170	3.170	2,3	0,0
-Yedek akçeler	33.661	39.911	49.228	56.206	62.431	62.376	62.023	76.841	54,8	23,9
-Net dön. Kârı ile Geçm.Yıl Kârı	15.408	13.718	20.568	17.222	13.159	17.490	22.752	9.245	6,6	-59,4
-Yedek Akçelerle Karşılanamayan Zarar	-18.756	-18.023	-17.992	-17.942	-17.945	-17.864	-17.867	-17.822	-12,7	-0,3
Katkı Sermaye	7.138	8.560	12.201	12.763	12.321	13.634	14.493	13.849	9,9	-4,4
-Genel karşılıklar	2.534	3.641	4.083	4.310	4.584	4.665	5.060	5.902	4,2	16,6
-İkincil sermaye benzeri borçlar	3.347	5.493	5.538	5.523	5.460	5.339	5.182	5.115	3,6	-1,3
-SHMD ile iştirak ve bağlı ortaklıklara ilişkin değer artış fonlarının % 45'i		-692	2.461	2.798	2.111	3.420	4.022	2.644	1,9	-34,3
Sermayeden İndirilen Değerler	-4.339	-4.452	-1.300	-1.343	-1.392	-1.346	-553	-1.252	-0,9	126,4
Özkaynaklar	77.436	92.727	115.040	120.517	123.984	129.885	137.564	140.249	100,0	2,0

Risk ağırlıklı varlıkların %83,8'i kredi riskine esas tutardan oluşmaktadır. Kredi riskine esas tutar toplamının ise %87'si, %100 risk ağırlıklı varlıklardan oluşmaktadır. Kredi büyümesine paralel olarak, yılın ilk çeyreğinde bankacılık hesaplarında yer alan kalemler arasında en büyük artış, 39,8 milyar TL ile %100 risk ağırlıklı varlıklarda meydana gelmiştir. Bu artışın 28,9 milyar TL'si %100 risk ağırlıklı kredilerden kaynaklanmaktadır. Konut kredilerindeki artış paralelinde %50 risk ağırlıklı kredilerde 7,9 milyar TL artış gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde %0 risk ağırlıklı varlıklarda meydana gelen artış, 10,8 milyar TL düzeyindedir.

Tablo 3.2-3: Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Riske Esas Tutarlar

(Milyon TL)	2007	2008	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11		% Değişim
								Tutar	Ağırlık.Tutar	Ara.10-Mar.11
- Risk Ağırlığı %0 Olan Varl.	229.758	228.731	262.657	251.271	261.134	246.219	264.778	275.581	0	4,1
- Risk Ağırlığı %10 Olan Varl.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
- Risk Ağırlığı %20 Olan Varl.	63.713	48.257	51.460	51.711	49.248	51.603	55.585	52.550	10.510	-5,5
- Risk Ağırlığı %50 Olan Varl.	78.757	94.785	99.039	105.458	113.131	117.472	129.169	137.155	68.577	6,2
- Risk Ağırlığı %100 Olan Varl.	290.711	375.908	402.532	424.448	461.338	482.725	526.525	566.321	566.321	7,6
- Risk Ağırlığı %150 Olan Varl.	-	1.747	2.228	2.104	2.464	2.683	2.942	3.023	4.535	2,8
- Risk Ağırlığı %200 Olan Varl.	-	173	392	431	426	513	636	659	1.318	3,6
Kredi Riskine Esas Tutar	343.275	435.919	466.470	491.538	532.300	556.832	607.912		651.261	7,1
Piyasa Riskine Esas Tutar	14.854	19.947	24.939	27.591	28.494	29.669	32.694		34.753	6,3
Op. Riske Esas Tutar	51.180	59.681	70.569	84.975	84.975	84.975	84.975		93.991	10,6
Toplam Risk Ağırlıklı Varl.	409.309	516.547	561.979	605.103	645.769	671.475	725.581		780.005	7,5

*Operasyonel riske esas tutar, SY430 formundan alınmış olup, temel gösterge yaklaşımına göre hesaplanan değerden farklılık arz etmektedir.

Sermaye yükümlülüğü, maruz kalınan riskler sebebiyle bulundurulması gereken asgari sermaye tutarını ifade etmekte ve riske esas tutarlar baz alınarak hesaplanmaktadır. Bankacılık sektörünün sermaye yükümlülüğünün %83,5'i kredi riskinden, %12,1'i operasyonel riskten, %4,5'i ise piyasa riskinden oluşmaktadır. Özkaynak toplamından sermaye yükümlülüğü tutarının düşülmesi suretiyle hesaplanan serbest özkaynak tutarı, risk ağırlıklı varlıklarda ve dolayısıyla sermaye yükümlülüğünde meydana gelen görece yüksek artış sebebiyle, 2010 yılı sonuna göre 1,6 milyar TL azalarak 77,8 milyar TL düzeyine gelmiştir.

Tablo 3.2-4: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı

(Mart 2011)	Mevduat		KYB		Katılım B.		Toplam	
	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay
Kredi Riski Sermaye Yük.	47.713	83,3	1.717	82,9	2.672	87,3	52.101	83,5
Piyasa Riski Sermaye Yük.	2.654	4,6	103	5,0	24	0,8	2.780	4,5
Operasyonel Risk Sermaye Yük.	6.903	12,1	251	12,1	365	11,9	7.519	12,1
Toplam Serm. Yük.	57.269	100,0	2.071	100,0	3.061	100,0	62.400	100,0
Serbest Özkaynak	62.751		12.556		2.542		77.849	
Aralık 2010								
Kredi Riski Sermaye Yük.	44.497	83,6	1.597	82,4	2.540	88,6	48.633	83,8
Piyasa Riski Sermaye Yük.	2.501	4,7	101	5,2	14	0,5	2.616	4,5
Operasyonel Risk Sermaye Yük.	6.245	11,7	240	12,4	313	10,9	6.798	11,7
Toplam Serm. Yük.	53.243	100,0	1.937	100,0	2.866	100,0	58.046	100,0
Serbest Özkaynak	64.721		12.265		2.532		79.518	

Olası kur ve faiz değişimlerinin SYR'ye olan etkisi incelendiğinde, diğer değişkenler sabitken, ABD Doları kurunda meydana gelecek %10 oranındaki artışın, SYR'de 0,4 puanlık bir düşüş yaratacağı görülmektedir. Avro kurunda %10 oranında meydana gelecek bir artış ise, SYR'de 0,27 puanlık bir düşüş meydana getirecektir. Buna karşılık, faiz haddinde meydana gelecek 1 puanlık yukarı yönlü bir değişim, SYR'yi 0,58 puan düşürecek; 1 puanlık aşağı yönlü bir değişim ise SYR'yi 0,6 puan artıracaktır.

Tablo 3.2-5: Olası Kur ve Faiz Değişimlerinin Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi

(Mart 2011)	Kurdaki (ABD Doları) Değiş. (%)				Kurdaki (Avro) Değişim (%)				TL Faiz Oranlarındaki Değişim (Puan)			
	-10	1	5	10	-10	1	5	10	-2	-1	+1	+2
Tahmini RAV Değişimi (%)	-1,27	0,13	0,64	1,27	-0,69	0,07	0,35	0,69	0,88	0,43	-0,42	-0,83
Tahmini Özkaynak Değişimi (%)	-1,10	0,11	0,00	-1,11	0,98	-0,10	-0,49	-0,97	7,95	3,92	-3,80	-7,50
Tahmini SYR Değişimi (puan)	0,03	0	-0,11	-0,40	0,29	-0,03	-0,14	-0,27	1,21	0,6	-0,58	-1,16

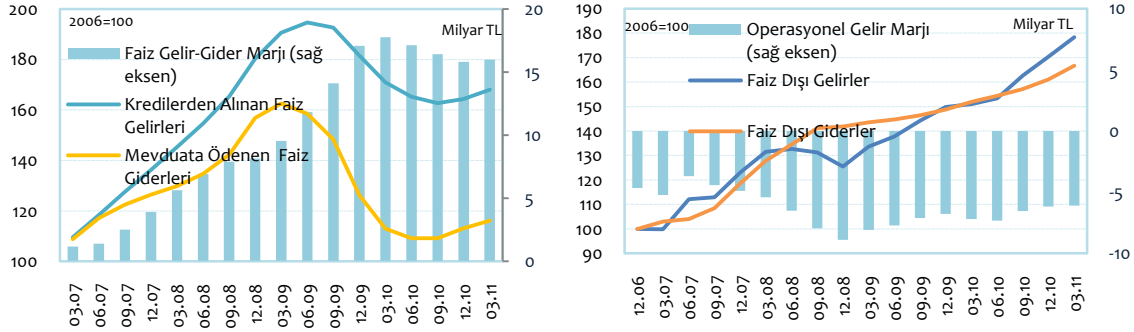
3.3 Kârlılık Analizi

Mart 2011 itibarıyla, bankacılık sektörünün dönem net kârı, 5,5 milyar TL'dir. Geçen yılın aynı döneminde 6,3 milyar TL olarak gerçekleşen dönem net kârında, %13,1 oranında düşüş meydana gelmiştir. Söz konusu dönemde, faiz dışı gelir ve gider dengesi önemli bir değişime göstermezken, menkul değerlerden alınan faizlerdeki düşmenin etkisiyle net faiz gelirlerinde görülen azalma dönem net kârını olumsuz etkilemiştir.

2011 yılının ilk çeyreğinde sektörün gelirleri, 26,6 milyar TL, vergi provizyonu hariç giderleri ise 19,7 milyar TL düzeyindedir. 2010 yılının ilk çeyreğine göre sektör gelirleri 845 milyon TL artarken, vergi provizyonu hariç giderlerdeki artış 1,8 milyar TL'dir. Söz konusu dönemde menkul kıymetlerden alınan faizlerdeki 1,2 milyar TL tutarındaki azalmaya bağlı olarak net faiz gelirleri 1,5 milyar TL düşüş göstermiştir. Kredi kalitesindeki iyileşme paralelinde, özel karşılıklarda meydana gelen 447 milyon TL'lik azalma ve bankacılık hizmet gelirleri ile sermaye piyasası işlem kârlarında sırasıyla 406 milyon TL ve 1,6 milyar TL tutarlarında meydana gelen artışlar, bu dönemde kârlılığı olumlu etkileyen faktörlerdir.

Son 12 ayda, kredilerden alınan faiz gelirleri %9,2 oranında ve 1,1 milyar TL; mevduata ödenen faiz giderleri ise %12 oranında ve 870 milyon TL artmıştır. Kredi faiz gelirleri ile mevduat faiz giderlerinin yıllıklandırılmış tutarları üzerinden hesaplanan faiz gelir-gider marjı, 2010 yılının ilk çeyreğinden 2011 yılının ilk çeyreğine kadar azalma eğilimi göstermiş, son üç aylık dönemde ise %1,1 oranında artmıştır.

Grafik 3.3-1: Faiz Gelir Marjı ve Operasyonel Gelir Marjı

Not: Değişim endeksleri her bir dönem için önceki 12 aya ait tutarlar toplanarak elde edilmiştir.

Faiz dışı gelirler ile faiz dışı giderler farkına eşit olan operasyonel gelir marjının, yıllıklandırılmış tutarlara göre hesaplanan değeri, Mart 2011 itibarıyla eksi 6,1 milyar TL düzeyindedir. Yılın ilk çeyreğinde faiz dışı gelirler artış oranının, faiz dışı giderler artış oranına kıyasla yüksek olması sebebiyle, operasyonel gelir marjı mutlak değer olarak azalmıştır.

Mart 2011 itibarıyla, bankacılık sektörünün dönem net kârının %92,8'i mevduat bankalarına, %4,1'i kalkınma ve yatırım bankalarına, %3,1'i ise katılım bankalarına aittir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre mevduat bankaları ile katılım bankalarının net kârları azalma gösterirken, kalkınma ve yatırım bankalarının net kâr rakamları, net faiz gelirlerinin artış yönlü hareketinin etkisiyle 14 milyon TL artmıştır. Söz konusu dönemde katılım bankalarının da net faiz gelirleri artmış, fakat faiz dışı gelir-gider dengesinde faiz dışı giderler lehine olan bozulma kârlılığı olumsuz etkilemiştir. Aynı dönemde mevduat bankalarının net faiz gelirlerinin ise, menkul değerlerden alınan faizlerdeki düşüşün etkisiyle azalmıştır.

Tablo 3.3-1: Fonksiyon Grupları İtibarıyla Gelir-Gider Kalemleri

(Aralık 2010) (Milyon TL)	Mevduat		Katılım		KYB		Toplam	
	Mar.10	Mar.11	Mar.10	Mar.11	Mar.10	Mar.11	Mar.10	Mar.11
Kredilerden Alınan Faizler	10.514	11.460	684	751	190	228	11.387	12.440
Mali Piyasalardan Alınan Faizler	403	272	128	5	95	92	515	370
Menkul Değerlerden Alınan Faizler	7.078	5.902	38	41	104	86	7.220	6.029
Faiz Gelirleri	18.410	18.056	776	818	394	420	19.579	19.294
Mevduata Verilen Faizler	6.829	7.703	411	408	0	0	7.241	8.111
Mali Piyasalara Ödenen Faizler	1.528	1.756	5	18	64	67	1.597	1.841
Faiz Giderleri	8.483	9.646	416	426	72	84	8.971	10.156
Net Faiz Gelirleri	9.927	8.410	360	392	321	336	10.608	9.138
Özel Karşılıklar	1.378	938	97	104	27	13	1.502	1.055
Kredilerden Alınan Ücret ve Komisyonlar	650	692	141	153	31	30	822	875
Bankacılık Hizmet Gelirleri	2.529	2.874	71	86	18	63	2.618	3.024
Faiz Dışı Gelirler	5.422	6.141	311	332	110	142	5.843	6.615
Operasyon Giderleri	2.895	3.179	194	227	86	99	3.175	3.505
Menkul Değerler Değer Azalma Provizyonu	176	256	0	0	8	6	183	262
İştirakler, Bağlı ve Birl. Kont. Ed. Ort. Değer Azalma Provizyonu	15	1	0	0	2	0	17	2
Faiz Dışı Giderler	6.892	7.828	384	467	167	204	7.443	8.499
Sermaye Piyasası İşlem Kârları/Zararları	-755	812	54	54	5	2	-697	867
Kambiyo Kârları/Zararları	1.022	-176	-9	3	8	12	1.022	-162
Diğer Faiz Dışı Gelirler	267	614	45	56	13	13	325	683
Dönem Kârı	7.347	6.399	235	209	249	275	7.831	6.880
Dönem Net Kârı	5.902	5.080	185	169	212	226	6.299	5.476

Mali Piyasalardan Alınan Faizler: Bankalardan Alınan Faizler+Para Piyasasından Alınan Faizler+Ters Repo İşlemlerinden Alınan Faizler

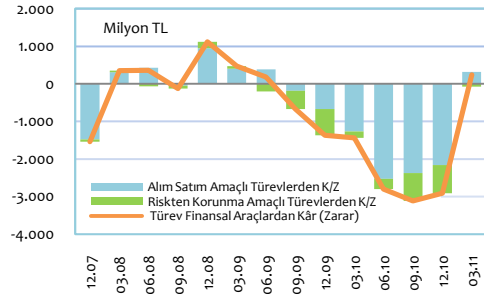
Mali Piyasalara Ödenen Faizler: Repo Faiz Giderleri + Bankalara Ödenen Faiz Giderleri + Para Piyasası İşlemleri Faiz Gideri

Operasyon Giderleri: Personel Giderleri + Kıdem Tazminatı Karşılık Gideri + Diğer İşletme Giderleri + Amortisman Giderleri

Sektör 2011 yılı ilk çeyreğinde sermaye piyasası işlemlerinden 867 milyon TL kâr etmiştir. Sektör bu dönemde alım-satım amaçlı türev işlemlerden 315 milyon TL kâr, riskten korunma amaçlı türev işlemlerden 79 milyon TL zarar etmiş olup, toplamda türev işlemlerden 236 milyon TL kâr sağlamıştır. Geçen çeyrekte sektörün menkul kıymet alım-satım işlemlerinden 3,1 milyar TL kâr

etmesine karşılık, özellikle türev işlemlerden 2,9 milyar TL zarar etmesi, sermaye piyasası işlemlerinin zararlar sonuçlanmasına sebep olmuş, yılın ilk çeyreğinde ise, türev işlemlerden kâra geçilmesiyle, sermaye piyasası işlemlerinden kâr edilmiştir.

Grafik 3.3-2: Türev Finansal Araçlardan Kâr/Zarar

(Milyon TL)	2009	2010	Mar.11
Vadeli döviz alım satım işlemlerinden	742	579	213
Vadeli faiz sözleşmesi alım satım işlemlerinden	-22	4	-3
Swap para alım satım işlemlerinden	-862	-1.745	148
Swap faiz alım satım işlemlerinden	-1.191	-1.572	-130
Kredi temerrüt swabı alım satım işlemlerinden	4	-7	-3
Futures para alım satım işlemlerinden	-4	6	1
Futures faiz alım satım işlemlerinden	-4	-9	3
Para alım satım opsiyonlarından	181	233	-17
Faiz alım satım opsiyonlarından	28	15	6

Riskten korunma ve alım-satım amaçlı türevlerden toplam K/Z'dir.

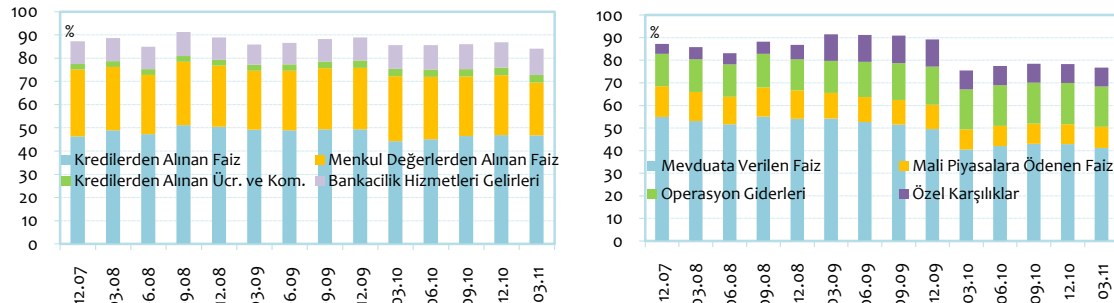
Kredi türleri itibarıyla faiz gelirlerinin gelişimi incelendiğinde, tüketici kredilerinden alınan faiz gelirlerinin toplam kredi faiz gelirlerinin %31,8'ini oluşturduğu, kredi faiz gelirlerinin %8,7'sini oluşturan kredi kartlarından faiz gelirlerinin son 12 ayda 114 milyon TL azalma gösterdiği, buna karşılık diğer tüm kredi türleri itibarıyla faiz gelirlerinin arttığı görülmektedir.

Tablo 3.3-2: Kredi Türleri İtibarıyla Faiz Gelirleri

(Mart 2011)	2008		2009		03.2010		12.2010		03.2011	
	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay
Tüketici Kredilerinden Faiz Gel.	13.194	25,3	14.399	27,4	3.590	31,5	14.967	31,5	3.960	31,8
Taksitli Ticari Kredilerden Faiz Gel.	6.549	12,6	6.406	12,2	1.387	12,2	5.530	11,6	1.468	11,8
Kredi Kartlarından Faiz Gel.	5.819	11,2	6.102	11,6	1.198	10,5	4.840	10,2	1.084	8,7
İhtisas Kredilerinden Faiz Gel.	2.807	5,4	3.203	6,1	661	5,8	2.757	5,8	742	6,0
İhracat Kredilerinden Faiz Gel.	2.585	5,0	2.643	5,0	403	3,5	1.655	3,5	455	3,7
Kredili Mevduattan Faiz Gel.	2.146	4,1	2.603	5,0	580	5,1	2.372	5,0	594	4,8
Mali Kesime Kredilerden Faiz Gel.	787	1,5	630	1,2	147	1,3	715	1,5	188	1,5
TOA ve Zarar Nitel. Alacaklar. Faiz Gel.	723	1,4	803	1,5	256	2,2	1.155	2,4	342	2,7
Kredilerden Alınan Faiz Gelirleri	52.110	100,0	52.478	100,0	11.387	100,0	47.498	100,0	12.439	100,0

Gelir kalemlerinin, toplam gelir içindeki dağılımı incelendiğinde, 2010 yıl sonu itibarıyla, toplam gelirlerin %46,8'inin kredilerden alınan faizlerden; %22,7'sinin ise menkul değerlerden alınan faizlerden oluştuğu görülmektedir. Menkul değerlerden alınan faizlerin toplam gelir içindeki payı ilk çeyrekte azalmıştır. Bununla birlikte havale komisyonları, sigorta komisyonları, ekspertiz ücretleri ile kredi kartı ücret ve komisyonları gibi gelir kalemlerinden oluşan bankacılık hizmet gelirlerinin toplam gelir içindeki payı, 0,5 puanlık artışla %11,4 düzeyine gelmiştir.

Grafik 3.3-3: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam Gelir/Gider* İçindeki Payları

*Vergi provizyonu hariç giderlerdir.

2011 yılının ilk çeyreğinde, bankacılık sektörünün aktif ve özkaynak kârlılığı, yıllıklandırılmış net kâr rakamındaki artışın, 12 aylık aktif ve özkaynak ortalamalarındaki artışın gerisinde kalması sebebiyle, sırasıyla 0,3 ve 1,4 puan azalarak %2,2 ve %16,7 düzeylerine gelmiştir.

Tablo 3.3-3: Aktif ve Özkaynak Getiri Oranları

	ROA (%)							ROE (%)						
	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Sektör	2,0	2,6	2,7	2,6	2,5	2,5	2,2	16,8	20,2	20,1	19,1	18,2	18,1	16,7
Mevduat	1,9	2,6	2,7	2,6	2,5	2,5	2,1	17,5	22,0	21,9	20,8	19,9	19,7	16,7
Katılım	2,8	2,4	2,3	2,2	2,1	2,0	1,8	21,6	17,3	17,4	16,5	15,8	15,5	14,4
KYB	4,5	4,0	3,6	3,2	2,8	3,0	2,9	9,4	8,5	7,6	6,8	6,1	6,3	6,3
Büyük Ölçek	2,2	2,7	2,9	2,8	2,7	2,6	2,1	19,3	24,6	25,0	24,1	22,7	21,9	17,3
Orta Ölçek	1,4	1,9	1,7	1,6	1,7	1,9	1,4	10,2	14,3	12,3	11,8	12,4	14,5	10,5
Küçük Ölçek	2,4	3,0	2,6	2,5	2,2	2,2	2,2	9,9	9,3	7,8	7,7	7,1	7,5	9,2

Bankacılık sektöründe varlıkların gelir yaratma oranı, Mart 2011 itibarıyla %2,8 düzeyinde olup, faiz oranlarındaki düşme sebebiyle geçen yılın aynı döneminde gözlenen %3,2'lik oranın altında yer almaktadır. Söz konusu dönemde sektörün ortalama aktif büyüklüğü %19,6 oranında artarken, toplam gelirlerin %3,3 oranında artması, toplam gelirler/ortalama aktifler rasyosunun düşmesine sebep olmuştur. Toplam giderlerin ortalama pasiflere oranı ise, Mart 2010 dönemine göre 0,2 puan azalarak %2,1 düzeyine gerilemiştir.

Tablo 3.3-4: Kârlılık ve Yatırım Getiri Rasyoları

(%)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11
Kârlılık Rasyoları												
Toplam Gelirler/Ort. Top. Aktif	22,9	17,2	15,9	15,5	16,4	15,9	13,8	3,2	6,2	8,7	11,3	2,8
Toplam Giderler/Ort. Top. Pasif	18,1	13,4	12,6	11,8	12,5	12,5	9,3	2,3	4,4	6,3	8,2	2,1
Net faiz marjı*	5,1	6,4	5,4	4,7	4,9	4,8	5,4	1,3	2,4	3,3	4,3	1,0
Faiz Gelirleri/Faiz Giderleri	140,8	177,6	176,3	160,9	158,0	156,5	196,1	218,2	208,8	199,7	199,9	190,0
Faiz Gelirleri/Faiz Getirili Aktifler	19,7	16,2	12,6	12,9	14,0	13,9	11,9	2,6	4,9	7,1	8,9	2,16
Faiz Giderleri/Faiz Maliyetli Pasifler	14,2	9,6	7,4	8,4	9,5	9,3	6,6	1,3	2,6	3,9	4,9	1,23
Spread**	5,5	6,7	5,1	4,6	4,5	4,6	5,3	1,3	2,4	3,2	4,0	0,93
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler	95,5	50,9	63,0	74,8	77,7	66,2	75,6	82,9	85,0	83,0	79,5	85,9
Etkinlik oranı***	54,3	58,0	62,9	53,0	51,2	54,6	44,3	44,4	44,7	46,9	48,0	51,7
Mevduata Ödenen Faiz/Ort. Mevduat	16,6	11,0	9,5	10,0	10,8	11,0	7,4	1,5	2,9	4,4	5,7	1,4
Kredilerden Faiz Geliri/Ort. Krediler	19,9	18,9	16,7	15,1	16,1	15,8	14,4	3,1	5,9	8,5	10,7	2,6
Kredilerden Ücret-Komisyon Geliri/Ort. Krediler	1,6	1,3	1,0	0,8	0,7	0,8	0,9	0,2	0,4	0,6	0,7	0,2
Menkul Değerlerden Faiz Geliri/Ort. MDP	24,5	18,1	14,0	14,0	14,8	15,3	12,3	2,9	5,3	7,1	9,5	2,2
Kâr Eden Banka Say./Top. Banka Say.	39/50	40/48	45/51	41/50	46/50	44/49	46/49	44/49	44/49	45/49	46/49	41/48
Kâr Eden Banka. Akt./Top. Aktifler	97,6	91,7	93,9	99,3	99,7	99,8	99,8	99,6	99,6	99,6	99,6	98,9
Yatırım Getiri Rasyoları												
Hisse Başına Kâr (milyon TL)	-	-	-	-	-	4,59	5,32	2,29	2,30	2,32	2,39	2,57

*Net faiz marjı: Net Faiz Gelirleri/Ortalama Toplam Aktifler

**Spread: (Faiz gelirleri/Faiz getirili aktifler)-(Faiz giderleri/Faiz maliyetli pasifler)

***Etkinlik oranı: Faiz dışı giderler/(Net faiz gelirleri+Faiz dışı gelirler)

Mart 2011 itibarıyla faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı önceki yılın aynı dönemine göre, faiz gelirlerinin %1,5 oranında azalmasına karşılık, faiz giderlerinin %13,2 oranında artması sebebiyle %218,2'den %190'a gerilemiştir.

Sektör varlıklarının net faiz geliri yaratma derecesini gösteren net faiz marjı, Mart 2010 ile karşılaştırıldığında, 0,3 puan azalarak %1 düzeyine gerilemiştir. Mart 2011 itibarıyla, faiz getirili aktiflerin faiz geliri yaratma kapasitesi %2,2 iken, faiz giderlerinin faiz maliyetli pasiflere oranı %1,2'dir. Faiz gelir marjı ile faiz gider marjı arasındaki farkı ifade eden spread ise, geçen yılın aynı dönemine göre 0,4 puan azalarak, %0,9 düzeyine gerilemiştir.

Son 12 aylık dönemde, kredilerden alınan faizlerin ortalama kredilere oranında, mevduata ödenen faizin ortalama mevduata oranında meydana gelenden daha büyük bir azalma görülmektedir. Faiz dışı gelirler-faiz dışı giderler dengesinin ise, diğer kârlılık göstergelerinin aksine olumlu bir gelişme kaydettiği ve %82,9 düzeyinden %85,9 düzeyine geldiği görülmektedir.

2011 yılı ilk çeyreğinde kar eden banka sayısında azalma olduğu gözlenmektedir. Buna göre, söz konusu dönemde sektörde faaliyet gösteren 48 bankadan 41'i kâr etmiştir. Kâr eden bankaların aktif toplamalarının sektör aktiflerine oranı ise %98,9 düzeyindedir.

3.4 Senaryo Analizleri

Bankacılık sektörünün kredi riski, faiz oranı riski, kur riski ve hisse senedi fiyat değişim riski gibi çeşitli risklere dayanıklılığının ölçülmesinde stres testleri kullanılmaktadır. Birden fazla risk faktörünün aynı anda değişiminin etkisinin ölçüldüğü senaryo analizlerinde risk faktörlerinin tarihsel verilere dayanarak içsel tutarlı değişiminin sağlanması için ekonometrik model geliştirilmiştir.

Tablo 3.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları

Senaryolar ve Senaryo Sonucu Hesaplanan Stres Faktörleri (Aylık Etkiler-%)	Nakdi Kredi Kayıp Oranı ¹	Hisse Senedi Fiyatlarının Değişimi	USD Kuru Değişimi (%)	EUR Kuru Değişimi (%)	TL Faiz Oranı ³ (puan)	USD Faiz Or. ⁴ (puan)	EUR Faiz Or. ⁴ (puan)	Mevduat Geçişme Oranı ⁵
Euro/TL kurunda 3 işgününde günlük % 5 artış	0,03	34,72	-16,84	15,76	5,90	1,5	1,88	2,28
Dolar/TL kurunda 3 işgününde günlük % 5 artış	0	4,35	15,76	11,97	5,30	2,4	2,2	1,07
TL faizlerde 2 işgününde 2 ve 3 Puanlık Artış	0,1	19,53	-22,75	2,25	11,25	2,76	2,63	3,55
Endekste 3 işgününde %3,6, %6,5 ve %6,5 Düşüş	0	-15,46	3,39	3,28	7,25	2,68	2,66	1,02

¹ Mevcut canlı kredi portföyündeki kredilerin zarara dönüşme yüzdesini ifade etmektedir.

² İMKB 100 endeksindeki değişimleri ifade etmektedir.

³ TCMB gecelik borç alma faiz oranını ifade etmektedir.

⁴ Yabancı para faiz oranları LIBOR baz alınarak hesaplanmıştır.

⁵ 1 aydan uzun vade dilimlerinde olan mevduatın çekilerek 1 aydan az vade dilimine transfer edilme oranını ifade etmektedir.

Senaryo oluşturma amacıyla kullanılan ekonometrik model çerçevesinde, dört ayrı gelişme varsayılarak, stres testlerinde kullanılan tüm stres faktörlerini içeren senaryolar geliştirildiğinde;

Euro/TL kurunda 3 işgününde günlük % 5 artış senaryosunda nakdi kredi kayıp oranının 0,03 ve TL, dolar ve Euro faiz oranlarının sırasıyla 5,9, 1,5 ve 1,88 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. Vadeler arası mevduat geçişme oranının %2,28 olması beklenmektedir. Ayrıca, hisse senedi fiyatlarında aylık %34,72 oranında artış, dolar kurunda %16,84 oranında düşüş ve Euro kurunda %15,76 oranında yükselme olacağı beklenmektedir.

Dolar/TL kurunda 3 işgününde günlük % 5 artış senaryosunda ise TL, dolar ve Euro faiz oranlarının sırasıyla 5,3, 2,4 ve 2,2 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. Ayrıca, hisse senedi fiyatlarının aylık %4,35 oranında artış, dolar ve Euro kurunun sırasıyla %15,76 ve %11,97 oranında yükselme göstereceği beklenmektedir.

TL faizlerde 2 işgününde 2 ve 3 Puanlık Artış senaryosunda ise dolar ve Euro faiz oranlarının sırasıyla 2,76 ve 2,63 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. Ayrıca, hisse senedi fiyatlarının aylık %19,53 oranında artış, dolar kurunun %22,75 oranında düşüş ve Euro kurunun %2,25 oranında yükselme göstereceği beklenmektedir. Nakdi kredi kayıp oranının % 0,1, vadeler arası mevduat geçişme oranının ise %3,55 olacağı beklenmektedir.

Endekste 3 işgününde %3,6, %6,5 ve %6,5 Düşüş senaryosunda, TL, dolar ve Euro faiz oranlarının sırasıyla 7,25, 2,68 ve 2,66 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. Vadeler arası mevduat geçişme oranının ise %1,02 olacağı beklenmektedir.

Tablo 3.4-2: Senaryo Testi Sonuçları Kâr – Zarar

Senaryo Sonuçları Kâr-Zarar (Milyon TL)	Kurlardan Gelen	Kredilerden	TRY Faizlerden	USD Faizlerden	EUR Faizlerden	Tahmini Top. K/Z	Menkul D. K/Z
Euro/TL kurunda 3 işgününde günlük % 5 artış	-4.489,3	-138,1	2.077,9	744,1	67,3	-1.738,1	1.070,6
Dolar/TL kurunda 3 işgününde günlük % 5 artış	743,1	0	5.694,9	-585,1	-111,4	5.741,6	1.500,3
TL faizlerde 2 işgününde 2 ve 3 Puanlık Artış	-3.600,4	-46	-27.258,7	-1.105,7	-348,9	-32.359,7	-9.586,9
Endekste 3 işgününde %3,6, %6,5 ve %6,5 Düşüş	68,6	-414,3	-5.805,1	-989,5	-364,2	-7.504,6	-2.542,5

Geliştirilen senaryoların bankacılık sektörü sermaye yapısı üzerindeki etkisi 2011 Mart itibarıyla Bankacılık sektörünün toplam bilançosu baz alınarak hesaplanmıştır. Senaryolar içerisinde en

çok zarara yol açan senaryonun TL faizlerde 2 işgününde 2 ve 3 Puanlık Artış senaryosu olduğu görülmektedir. Söz konusu senaryonun diğer risk faktörleri ile toplam 32,4 milyar TL zarar doğuracağı tahmin edilmektedir. Yüksek zarara yol açan diğer senaryo ise İMKB 100 Endeksinde 3 işgününde %3,6, %6,5 ve %6,5 Oranında Düşüş senaryosudur. Söz konusu senaryonun etkilediği diğer risk faktörleri ile birlikte yol açtığı toplam zararın 7,5 milyar TL olacağı tahmin edilmektedir. Euro/TL kurunda 3 işgününde günlük % 5 artış senaryosunun ise 1,7 milyar TL ile sınırlı bir zarara yol açacağı beklenmektedir. Dolar/TL kurunda 3 işgününde günlük % 5 artış senaryosu ise mevcut durumdaki pozisyonlar ve etkilediği risk faktörlerinin yönüne göre sektörde kâra yol açacağı beklenmektedir. Söz konusu sonuçların tahmininde cari faiz oranının TL için % 6,25, USD ve Euro için % 2 olduğu varsayılmıştır.

Tablo 3.4-3: Senaryo Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği

Senaryo Sonuçları Sermaye Yeterliliği (Milyon TL)	Tahmini Özkaynak	RAV'ı etkileyen Tahmini K/Z (Kur Hariç)	RAV'ı etkileyen Kur Değişim Tutarı	Tahmini RAV	Tahmini SYR (%)	Tahmini Sermaye İhtiyacı (%)	Asgari Oran Altı Tahmini SYR
Euro/TL kurunda 3 işgününde günlük % 5 artış	130.856,0	2.751,2	-8.123,3	763.635,7	17,1	0	yok
Dolar/TL kurunda 3 işgününde günlük % 5 artış	138.335,6	4.998,5	21.832,9	794.970,7	17,4	0	yok
TL faizlerde 2 işgününde 2 ve 3 Puanlık Artış	100.234,4	-28.759,3	-21.115,3	730.368,3	13,7	0	yok
Endekste 3 işgününde %3,6, %6,5 ve %6,5 Düşüş	125.089,5	-7.573,1	5.071,9	770.127,0	16,2	0	yok

Tahmini kâr/zarar bilgileri sonucunda sektörün Sermaye Yeterlilik Rasyosunda en fazla düşüşe yol açan senaryonun sırasıyla TL faizlerde 2 işgününde 2 ve 3 Puanlık Artış ve İMKB 100 Endeksinde 3 işgününde %3,6, %6,5 ve %6,5 Oranında Düşüş senaryoları olduğu görülmektedir. İMKB 100 Endeksinde 3 işgününde %3,6, %6,5 ve %6,5 Oranında Düşüş senaryosunda ise SYR'nin yüzde 16,2 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. TL faizlerde 2 işgününde 2 ve 3 Puanlık Artış senaryosu gerçekleşmesinin sektörün SYR'sini % 13,7'ye düşüreceği tahmin edilmektedir. Söz konusu senaryonun bütün risk faktörlerinin olumsuz yönde hareket ettiği uç senaryo olmasına karşılık, sektörün SYR'sinin oldukça yüksek düzeyde kalması sektörün sermaye yapısının kuvvetli olduğunu göstermesi açısından olumlu karşılanmaktadır.

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA
Tel : (0312) 455 65 29 Fax: (0312) 424 08 74

www.bddk.org.tr